

ZBIERKA

**STANOVÍSK NAJVYŠŠIEHO SÚDU
A ROZHODNUTÍ SÚDOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

2/2026

OBSAH***Rozhodnutia vo veciach občianskoprávných*****4. Hrubé správanie dediča obdarovaného a dobré mravy.**

Dedič obdarovaného nemá povinnosť na vrátenie daru podľa § 630 Občianskeho zákonníka s poukazom na inštitút dobrých mravov. Korektív dobrých mravov podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka ako hodnotiace kritérium pri uplatňovaní právnych noriem nie je autonómny zdroj subjektívnych práv, preto nemôže tvoriť normatívny základ pre vznik vlastníckeho práva. 4

5. Ochrana opomenutého spoluvlastníka pri porušení predkupného práva darovaním (§ 603 ods. 3 v spojení s § 140 OZ).

Ak došlo k darovaniu v rozpore s predkupným právom, opomenutý spoluvlastník sa môže domáhať ochrany svojho práva aj žalobou na nahradenie prejavu vôle na uzavretie kúpnej zmluvy, pričom by išlo o odplatný prevod za obvyklú cenu.

Opomenutý spoluvlastník sa nemôže domáhať nahradenia prejavu vôle na uzavretie darovacej zmluvy, pretože darovanie je osobitný právny úkon založený na dobrovoľnosti a bezodplatnosti, ktorý nemožno v takomto prípade súdnou cestou nahradiť. 8

6. Premlčanie práva na určenie primeranej lehoty (§ 517 ods. 1 veta druhá OZ).

Právo na určenie primeranej lehoty v zmysle ustanovenia § 517 ods. 1 veta druhá Občianskeho zákonníka treba považovať za majetkové právo, ktoré sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe, pričom rozhodujúcim dňom pre počiatok plynutia tejto premlčacej doby je deň, ktorý nasleduje po splatnosti peňažného dlhu. 21

7. Individuálne okolnosti na strane osoby zodpovednej za vznik nemajetkovej ujmy.

Súd pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy za smrť blízkej osoby zohľadní individuálne okolnosti na strane zodpovednej osoby len vo výnimočných prípadoch. Posudzovanie majetkových pomerov zodpovedného subjektu a s tým spojené prihliadnutie na možné likvidačné účinky priznanej náhrady nemôžu byť rovnocenným kritériom zákonným hľadiskám podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, ani dôvodom na zníženie náhrady nemajetkovej ujmy. Zohľadnenie hroziacich likvidačných dôsledkov povinnosti nahradiť nemajetkovú ujmu na strane pôvodcu zásahu je možné len mimoriadne, z dôvodov hodných osobitného zreteľa. 34

8. Charakter právneho vzťahu pri vydaní bezdôvodného obohatenia za užívanie nehnuteľností vo vlastníctve štátu.

Ak je predmetom právneho vzťahu užívanie pozemku vo vlastníctve verejnoprávnej inštitúcie podnikateľom za účelom zabezpečenia prevádzky reštauračných a bufetových služieb na mieste navštevovanom verejnosťou, ide o obchodnoprávny vzťah v zmysle § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka.

Verejnou potrebou v zmysle § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka treba rozumieť nielen potrebu týkajúcu sa všetkých obyvateľov ale i potrebu, na ktorej je záujem z hľadiska určitej územnej oblasti alebo obce, potreby v určitých vecných oblastiach a úsekoch, na ktorých je všeobecne uznávaný záujem; pôjde o záujmy v oblasti hospodárstva, zdravotníctva, životného prostredia, kultúrnej, či sociálnej, pokiaľ sú zabezpečované štátom. 49

9. Nárok veriteľa na odplatu za užívanie požičanej istiny dlžníkom (§ 658 OZ).

Veriteľovi vzniká nárok na odplatu za užívanie požičanej istiny dlžníkom len v prípade, ak si to účastníci zmluvného vzťahu dohodli, súčasťou dohody musí byť nielen výška úrokov, ale aj doba úročenia. Z hľadiska posúdenia doby, za ktorú boli pri peňažnej pôžičke dohodnuté úroky, je preto vždy rozhodujúci výklad obsahu dohody. 60

10. Povinné zmluvné poistenie. Majetková ujma. Pasívna legitímácia poisťovne.

Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov je aj majetková ujma spočívajúca v účelne vynaložených nákladoch potrebných na zabezpečenie starostlivosti o poškodeného a chodu jeho domácnosti pri jeho odkázanosti na pomoc alebo opateru tretej osoby v dôsledku dopravnej nehody, spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovateľ pasívne vecne legitímovaný. 68

11. Spotrebiteľské rozhodcovské konanie. Právomoc rozhodcovského súdu.

Spor o úhradu záväzku vyplývajúceho zo spotrebiteľskej zmluvy a uznaného dohodou o uznaní záväzku je sporom, ktorý vznikol z prvotnej spotrebiteľskej zmluvy, nie z dohody o uznaní záväzku. Preto ak má byť daná právomoc spotrebiteľského rozhodcovského súdu na rozhodnutie takéhoto sporu, musí byť v spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluve výslovne dohodnuté, že spotrebiteľský rozhodcovský súd bude riešiť spory vzniknuté zo spotrebiteľskej zmluvy. Nepostačuje dohoda, že spotrebiteľský rozhodcovský súd bude riešiť spory vzniknuté z uznania záväzku. 82

12. Nemo plus iuris. Konkurz.

Výnimka zo zásady, že nikto nemôže na iného previesť viac práv ako sám má, obsiahnutá v § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení účinnom do 31. decembra 2012 sa vzťahuje aj na speňažovanie majetku konkurzným správcom podľa § 92 ods. 6 tohto zákona prostredníctvom dobrovoľnej dražby podľa osobitného zákona. 90

4.**R O Z H O D N U T I E**

Dedič obdarovaného nemá povinnosť na vrátenie daru podľa § 630 Občianskeho zákonníka s poukazom na inštitút dobrých mravov. Korektív dobrých mravov podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka ako hodnotiace kritérium pri uplatňovaní právnych noriem nie je autonómnym zdrojom subjektívnych práv, preto nemôže tvoriť normatívny základ pre vznik vlastníckeho práva.

(rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. augusta 2025 sp. zn. 4Cdo/111/2024)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Trebišov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 15. februára 2023 č. k. 13C/8/2022-93 zamietol žalobu žalobkýň, ktorou sa domáhali určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam evidovaným na liste vlastníctva č. XX, k. ú. D., a to v spoluvlastníckych podieloch, ktoré im patrili pred ich prevodom na právnu predchodkyňu žalovaného - nebohú Y. L. Zároveň žalovanému voči žalobkyniam nepriznal nárok na náhradu trov konania. V odôvodnení konštatoval, že žalobkyne nepreukázali existenciu právneho titulu, na základe ktorého by im malo byť vlastnícke právo k nehnuteľnostiam priznané. Y. L. nadobudla predmetné nehnuteľnosti na základe darovacej zmluvy z roku 1992 uzavretej so žalobkyňami, a následne ich žalovaný nadobudol ako jej dedič v rámci dedičského konania po jej smrti. Podľa súdu prvej inštancie právny poriadok nepozná inštitút spätného „obnovenia“ vlastníckeho práva v situácii, ako je táto. Argumenty založené na negatívnom správaní žalovaného, či na úmysle právnej predchodkyne žalovaného vrátiť nehnuteľnosti späť žalobkyniam, označil konajúci súd za právne irelevantné. Úvahy o údajnom zámere Y. L. vrátiť žalobkyniam vlastnícke práva považoval za nepodložené, nakoľko takýto úmysel sa za jej života nepremietol do žiadnej právnej formy. Mal za to, že agresívne správanie žalovaného voči žalobkyniam, resp. aj k jeho nebohej matke a iným blízkym osobám, by mohlo byť právne významné len v konaní o vrátenie daru za predpokladu, že by žalovaný tieto nehnuteľnosti nadobudol priamo na základe darovacej zmluvy, k čomu však v danom prípade nedošlo. Smrťou obdarovaného povinnosť spočívajúca vo vrátení daru podľa § 630 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) neprechádza na jeho dediča. Súd prvej inštancie sa venoval aj inštitútu dobrých mravov, avšak dospel k záveru, že ani tento princíp nemôže slúžiť ako samostatný základ na nadobudnutie vlastníckeho práva. V tejto súvislosti zdôraznil zásadu právnej istoty a ochranu vlastníckeho práva ako absolútneho práva, ktoré musí byť garantované bez ohľadu na osobné vzťahy medzi účastníkmi. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 257 v spojení s § 262 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkýň rozsudkom z 12. septembra 2023 sp. zn. 6Co/82/2023 rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil a stranám sporu

nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V plnom rozsahu sa stotožnil s prvoinštančným odôvodnením, berúc do úvahy, že okolnosti uvádzané žalobkyňami, vrátane správania žalovaného, ich investícií do nehnuteľností, ich bydliska a údajnej vôle právnej predchodkyne žalovaného obnoviť pôvodný stav, nie sú právnym dôvodom pre vznik alebo obnovenie vlastníckeho práva. V nadväznosti na právny režim darovania odvolací súd zdôraznil, že žalovaný nadobudol nehnuteľnosti zákonným spôsobom - dedením, pričom v dedičskom konaní nebola zistená jeho dedičská nespôsobilosť podľa § 469 OZ. Zdôraznil, že žalovaný nebol obdarovaným, ale dedičom po pôvodnej obdarovanej. Právo domáhať sa vrátenia daru preto žalobkyňami nevzniklo, keďže podľa platného práva možno žiadať vrátenie daru len od obdarovaného. Správanie dediča obdarovaného, akokoľvek problematické, nie je právne relevantné pre aplikáciu tohto ustanovenia. Odvolací súd súčasne poznamenal, že právna ochrana žalobkýň mohla byť zabezpečená ešte počas života právnej predchodkyne žalovaného zriadením vecného bremena práva doživotného bývania, uzavretím zaopatrovacej zmluvy alebo prostredníctvom závetu či vydedenia. Žiadny z týchto právnych nástrojov však použitý nebol. Od darovania nehnuteľností (matke žalovaného) uplynulo viac než tridsať rokov, čo odvolací súd považoval za dostatočný časový priestor na prijatie preventívnych opatrení. K rozhodnutiu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. III. ÚS 44/2011 odvolací súd uviedol, že sa vzťahuje na otázku primeranej bytovej náhrady v konaní o vypratanie, nie na nadobudnutie vlastníckeho práva. K poukazu žalobkýň na dobré mravy a potrebu ich nadradenia nad pozitívne právo, zaujal názor, že ustanovenie § 3 ods. 1 OZ nepredstavuje samostatný právny základ pre vznik vlastníckeho práva a nemožno ním konštituovať doteraz neexistujúce práva. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 a 2 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalobkyne 1/ až 4/ (ďalej aj „dovolateľky“) dovolanie, ktoré odôvodnili poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

3.1. Žalobkyne namietali nesprávne právne posúdenie veci v otázke, ktorá dosiaľ nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená - „či je možné nadobudnutie vlastníckeho práva k veciam aj takým spôsobom, ktorý zo všeobecne záväzných predpisov nevyplýva, ak sa to v skutkovej situácii konkrétneho prípadu javí ako vhodné s ohľadom na inštitút dobrých mravov“. Nesúhlasili s kategorickým záverom odvolacieho súdu, že podľa § 3 OZ nemožno konštituovať nové práva či povinnosti; vylúčením takejto výnimočnej možnosti nedošlo k zohľadneniu ústavne konformného výkladu a judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 44/2011), v zmysle ktorej bola žalobcovi priznaná bytová náhrada, práve s odkazom na dobré mravy, hoci takáto povinnosť zo zákona inak nevyplýva. Podľa žalobkýň totiž nie je vylúčené nadobudnutie vlastníckeho práva zákonom nepredpokladaným spôsobom - s prihliadnutím na princíp dobrých mravov. Žiadali rozhodnutia nižších súdov zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že nie je možné pozbaviť ho vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam, ktoré získal zákonným spôsobom. Žiadal dovolanie ako nedôvodné zamietnuť (§ 448 CSP).

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté

rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné zamietnuť.

6. Dovolaateľky prípustnosť svojho dovolania vyvodzujú z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP; domáhajú sa preskúmania právnej otázky, a to (parafrázujúc) „Či možno výnimočne nadobudnúť vlastnícke právo aj inak, než spôsobmi výslovne upravenými zákonom, ak si to vyžaduje konkrétna skutková situácia s prihliadnutím na princíp dobrých mravov.“

7. Pretože uplatnený dovolací dôvod bol vymedzený v zákonných mantineloch § 432 ods. 2 CSP, bol splnený predpoklad prípustnosti dovolania vyplývajúci z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP; dovolací súd pristúpil k posúdeniu dôvodnosti podaného dovolania z hľadiska uplatnenej dovolacej argumentácie, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzenej právnej otázke.

8. Právny poriadok Slovenskej republiky je založený na princípe právnej istoty, ktorého imanentnou súčasťou je predvídateľnosť práva a ochrana nadobudnutých práv. Vlastnícke právo, ako jedno zo základných a absolútnych majetkových práv, požíva osobitnú ústavnú ochranu (čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky) a jeho nadobúdanie a zánik sú upravené kogentnými normami Občianskeho zákonníka. Podľa § 132 ods. 1 OZ možno vlastníctvo nadobudnúť kúpou, darovacou alebo inou zmluvou, dedením, rozhodnutím štátneho orgánu alebo na základe iných skutočností ustanovených zákonom. Toto ustanovenie zakotvuje princíp numerus clausus (uzavretého počtu) spôsobov nadobúdania vlastníckeho práva. Znamená to, že vlastnícke právo možno nadobudnúť len na základe právnych skutočností, ktoré zákon výslovne uznáva ako titul pre nadobudnutie vlastníctva (titulus acquirendi).

9. Súdny ani iné orgány verejnej moci nie sú oprávnené vytvárať nové, zákonom nepredpokladané spôsoby nadobúdania vlastníckeho práva a samotný fakt, že niekto koná v rozpore s dobrými mravmi neznamena, že jeho právo zaniká a automaticky sa presúva na inú osobu.

10. Žalobkyne svoj nárok opierajú o inštitút dobrých mravov zakotvený v § 3 ods. 1 OZ, podľa ktorého výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. Účelom tohto ustanovenia je však pôsobiť ako korektív pri výkone už existujúcich subjektívnych práv a povinností, a nie ako samostatný právny titul na ich vznik. Inštitút dobrých mravov slúži na zamedzenie zneužitia práva (šikany) a na odopretie právnej ochrany takému výkonu práva, ktorý je síce formálne v súlade so zákonom, ale materiálne je v príkrom rozpore so všeobecne akceptovanými morálnymi zásadami spoločnosti. Aplikácia ustanovenia § 3 ods. 1 OZ preto umožňuje zásah do výkonu už existujúceho práva vyplývajúceho z občianskoprávných vzťahov, nemôže ale viesť ku vzniku, zmene alebo zániku práv a povinností. Ustanovenie § 3 ods. 1 OZ nemá totiž vlastnú priamu normotvornú platnosť - upravuje iba spôsob aplikácie a interpretácie iných ustanovení (porovnaj sp. zn. 3Cdo/144/2010). Pripustiť výklad, podľa ktorého by bolo možné na základe všeobecnej klauzuly dobrých mravov konštituovať vlastnícke právo k nehnuteľnosti v rozpore s existujúcim zápisom v katastri nehnuteľností a bez

existencie zákonom predpísaného právneho titulu, by znamenalo popretie základných princípov súkromného práva. Viedlo by to k neprípustnej právnej neistote, narušeniu dôvery v evidenciu vlastníckych práv v katastri nehnuteľností a k relativizácii samotného pojmu vlastníctva. Súd nemôže nahrádzať vôľu strán alebo naprávať ich nečinnosť (ako napríklad absenciu právneho úkonu smerujúceho k spätnému prevodu daru počas života poručiťky) tým, že by „vytvoril“ vlastnícke právo na základe morálnych či ekvitných úvah.

11. Uvedené právne závery nie je spôsobilý zvrátiť ani poukaz dovolateliem na Nález ústavného súdu III. ÚS 44/2011, v ktorom sa riešila otázka poskytnutia bytovej náhrady v konaní o vypratanie nehnuteľnosti, teda sa posudzovali podmienky a dôsledky výkonu už existujúceho vlastníckeho práva (práva na vypratanie). Predmetom konania nebola otázka vzniku vlastníckeho práva k nehnuteľnosti bez zákonného titulu. Z tohto nálezu nevyplýva, že by dobré mravy mohli byť samostatným titulom na nadobudnutie vlastníckeho práva, a preto nemôže slúžiť ako precedens pre priznanie vlastníckeho práva žalobkyniam mimo rámca § 132 OZ.

12. Konkludujúc vyššie uvedené, dobré mravy fungujú ako hodnotiace kritérium pri uplatňovaní právnych noriem, nie ako autonómny zdroj subjektívnych práv. Preto ustanovenie § 3 ods. 1 OZ má (iba) povahu korektívu aplikácie platných právnych noriem, samo osebe však nepredstavuje samostatný nadobúdaci titul a nemôže založiť vecné právo, ktoré zákon výslovne nepozná.

13. Právne posúdenie veci súdmi nižších inštancií je preto v súlade s platným právom a ustálenou doktrínou, pretože zatiaľ čo výkon práva v rozpore s dobrými mravmi môže byť sankcionovaný, napríklad odopretím právnej ochrany, nevytvára to automaticky nárok na vlastníctvo pre inú osobu. Podľa ustanovenia § 3 ods. 1 OZ možno len odoprieť ochranu výkonu vlastníckeho práva, ale nie vlastnícke právo založiť. Žalobkyne nepreukázali existenciu žiadneho zákonom uznaného právneho titulu, na základe ktorého by im malo byť priznané vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam, a tento nedostatok nemožno preklenúť odkazom na princíp dobrých mravov. Rozsudok odvolacieho súdu je z hľadiska napadnutého právneho posúdenia preto správny a podané dovolanie nie je dôvodné; preto ho dovolací súd zamietol (§ 448 CSP).

5.**R O Z H O D N U T I E**

Ak došlo k darovaniu v rozpore s predkupným právom, opomenutý spoluvlastník sa môže domáhať ochrany svojho práva aj žalobou na nahradenie prejavu vôle na uzavretie kúpnej zmluvy, pričom by išlo o odplatný prevod za obvyklú cenu.

Opomenutý spoluvlastník sa nemôže domáhať nahradenia prejavu vôle na uzavretie darovacej zmluvy, pretože darovanie je osobitný právny úkon založený na dobrovoľnosti a bezodplatnosti, ktorý nemožno v takomto prípade súdnou cestou nahradiť.

(rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. augusta 2025 sp. zn. 7Cdo/178/2023)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Martin (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 07. marca 2023 č. k. 11C/85/2022-72 rozhodol, že žalobu zamieta (výrok I.) a žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok II.)

1.1. Súd prvej inštancie odôvodnil rozsudok tým, že žalobou sa žalobca domáhal, aby súd vydal rozhodnutie, v ktorom by žalovanému uložil povinnosť uzavrieť ako darcovi so žalobcom ako obdarovaným darovaciu zmluvu, predmetom ktorej bude bezodplatný prevod vlastníckeho práva - spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnostiam vo veľkosti podielu 3/4, ktoré sa nachádzajú v katastrálnom území J., obec J., okres T. T., a sú evidované na Okresnom úrade Turčianske Teplice, katastrálny odbor, zapísané na liste vlastníctva č. XXX, a to parcely registra „E“, evidované na mape určeného operátu ako: parcela č. XXX o výmere 100 m², druh pozemku: trvalý trávny porast, parcela č. XXX o výmere 3202 m², druh pozemku: trvalý trávny porast a parcela č. XXX o výmere 3902 m², druh pozemku: trvalý trávny porast, parcela č. XXX o výmere 2481 m², druh pozemku: trvalý trávny porast, (ďalej aj „sporné nehnuteľnosti“) a to do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia s tým, žalobca tento dar s vďakou prijíma do svojho výlučného vlastníctva. Darovacia zmluva mala tvoriť neoddeliteľnú súčasť predmetného rozhodnutia.

1.2. Žalobca žalobu skutkovo odôvodnil tým, že je podielovým spoluvlastníkom vyššie označených nehnuteľností v podiele 1/4 a žalovanému patrí spoluvlastnícky podiel na sporných nehnuteľnostiach o veľkosti 3/4. Žalovaný nadobudol svoj spoluvlastnícky podiel na uvedených nehnuteľnostiach na základe darovacej zmluvy, ktorú uzavrel ako obdarovaný s darcom S. D., nar. XX. XX. XXXX, bytom D. XX. Vklad tejto darovacej zmluvy bol povolený Okresným úradom Turčianske Teplice, katastrálnym odborom dňa 11. 05. 2022. Pred prevodom spoluvlastníckeho podielu na sporných nehnuteľnostiach z darcu na žalovaného žalobca nebol darcom kontaktovaný, t. j. darca mu ho neponúkol na základe zákonného predkupného práva. Darca ako povinný z predkupného práva tak evidentne porušil právo žalobcu ako oprávneného z predkupného práva,

keďže mu neponúkol sporné nehnuteľnosti do daru. Zároveň žalobca nemá vedomosť o tom, že by sa malo jednať o prevod medzi blízkymi osobami. Listom zo dňa 05. 09. 2022 preto žalobca vyzval žalovaného, aby mu ponúkol do daru nehnuteľnosti za rovnakých podmienok, za akých bola uzatvorená vyššie uvedená darovacia zmluva. V danej súvislosti žalobca poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) sp. zn. 1Cdo/102/2015, v zmysle ktorého predkupné právo podielového spoluvlastníka sa uplatňuje aj pri prevode spoluvlastníckeho podielu na základe darovacej zmluvy, ako aj na rozhodnutie Krajského súdu v Brne sp. zn. 14Co/369/1994, z ktorého vyplýva, že ak bolo porušené zákonné predkupné právo podielového spoluvlastníka, môže sa žalobou domáhať, aby súd uložil nadobúdateľovi podielu povinnosť uzavrieť so žalobcom zmluvu o prevode podielu za rovnakých podmienok, za ktorých žalovaný nadobudol spoluvlastnícky podiel.

1.3. Medzi stranami sporu zostala sporná skutočnosť, či v danom prípade došlo, alebo nedošlo k porušeniu predkupného práva žalobcu, a to s ohľadom na ich rozdielne tvrdenia. Žalobca tvrdil, že v posudzovanom prípade sa nejednalo o darovanie blízkej osobe. Naopak žalovaný tvrdil, že sa jednalo o darovanie blízkej osobe v zmysle ust. § 116 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“). V tejto súvislosti súd prvej inštancie uviedol, že uvedenou spornou skutočnosťou sa v tomto spore nezaoberal a ani nepristúpil k vykonaniu navrhovaných dôkazov ohľadne toho, či vzťah medzi darcom a žalovaným bol/nebol blízky, nakoľko svoje rozhodnutie v merite veci založil na tej skutočnosti, že už zo samotného znenia žalobného návrhu je zrejmé, že tento nenachádza oporu v zákone. Súd prvej inštancie sa totiž stotožnil s názorom, prezentovaným v rozhodnutí Krajského súdu v Trnave sp. zn. 9Co/57/2012 zo dňa 26. 03. 2013 „že hoci je zrejmé z judikatúry najvyššieho súdu, že predkupné právo podielového spoluvlastníka sa uplatňuje aj pri prevode spoluvlastníckeho podielu darovacou zmluvou, nemožno z tohto automaticky vyvodiť, že spoluvlastníci sa môžu domáhať prevodu takejto nehnuteľnosti (spoluvlastníckeho podielu) od nadobúdateľa na oprávnených rovnakou formou darovacej zmluvy. Takýto výklad by bol v príkrom rozpore s formuláciou ust. § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka, ako aj s celkovou konštrukciou a charakterom predkupného práva. Pokiaľ máme hovoriť o možnosti reparácie nerešpektovania predkupného práva, môžeme vychádzať len zo zákonnej dikcie, ktorá buď umožňuje zachovanie predkupného práva, alebo ponúknutie veci na predaj nadobúdateľom oprávnenému (keďže toto je základným charakterom predkupného práva - kúpa veci).“

1.4. Je tak zrejmé, že ani za situácie, ak by súd prvej inštancie vykonal navrhnuté dôkazy na zodpovedanie otázky, či sa jednalo, resp. nejednalo o prevod blízkej osobe, nemohol by žalobe žalobcu vyhovieť. Aj v prípade, ak by bezodplatným prevodom svojho spoluvlastníckeho podielu k dotknutým nehnuteľnostiam darca porušil predkupné právo žalobcu, žalobca sa nemôže žalobou domáhať nahradenia prejavu vôle žalovaného darovať mu tieto nehnuteľnosti za rovnakých podmienok, ako ich on nadobudol na základe spomínanej darovacej zmluvy. Ak by súd prvej inštancie v takýchto prípadoch žalobe vyhovel, bolo by to v rozpore s podstatou darovania, nakoľko výsledkom uplatnenia takéhoto práva spoluvlastníkom by bolo darovanie veci darcom niekomu, koho darca obdarovať nechcel, a teda fakticky by sa jednalo o nútený bezplatný prevod vlastníckeho práva. Opomenutý spoluvlastník sa preto v takomto prípade podľa súdu prvej inštancie môže domáhať len vyslovenia relatívnej neplatnosti darovacej zmluvy, samozrejme za situácie, že nevyužije možnosť ponechať si predkupné právo voči novému nadobúdateľovi, prípadne môže nového nadobúdateľa vyzvať, aby mu prevedený podiel ponúkol na predaj za trhovú cenu a ak tento na jeho výzvu nebude reagovať, môže podať žalobu na súd s cieľom

nahradiť vôľu nového nadobúdateľa (spoluvlastníka) uzavrieť s ním kúpnu zmluvu. Vzhľadom na vyššie uvedenú súd prvej inštancie žalobu žalobcu ako nedôvodnú zamietol.

1.5. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 s použitím § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom zo dňa 29. júna 2023, č. k. 6Co/37/2023-115 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (výrok I.) a žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100% (výrok II.).

2.1. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uviedol, že podrobne preskúmal všetky rozhodujúce otázky, ktoré boli vo veci vznesené a v celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie. Odvolacie námietky žalobcu k spôsobu vyhodnotenia dokazovania súdom prvej inštancie, odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodné. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, prečo žalobu žalobcu zamietol, pričom ku svojim záverom dospel v kontexte všetkých vykonaných dôkazov s prihliadnutím na individuálne okolnosti prejednávanej veci. V tejto súvislosti odvolací súd poznamenal, že právu na odôvodnenie súdneho rozhodnutia (ako súčasť základného práva na súdnu ochranu) zodpovedá povinnosť dotknutého súdu dať odpoveď nielen na skutkové a právne otázky daného prípadu, ale i na relevantné argumenty strán. V súdnej veci však súd prvej inštancie svoje rozhodnutie dostatočne a zákonným spôsobom odôvodnil. Neobstojí preto námietka žalobcu o nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia. Z obsahu spisového materiálu v prejednávanej veci totiž vyplýva, že súd prvej inštancie po vykonaní a vyhodnotení dokazovania zákonným spôsobom a v potrebnom rozsahu vydal vecne správne rozhodnutie, ktoré zároveň zodpovedajúcim spôsobom v zmysle ust. § 220 až § 222 CSP, aj správne a presvedčivo odôvodnil.

2.2. V posudzovanom prípade nebolo medzi stranami sporné, že na základe darovacej zmluvy, ktorej vklad bol povolený Okresným úradom Turčianske Teplice, katastrálny odbor dňa 11. 05. 2022, ktorá bola uzavretá medzi darcom S. D., nar. XX. XX. XXXX, bytom D. XX, XXX XX D. a žalovaným ako obdarovaným, darca ako podielový spoluvlastník nehnuteľností označených v žalobe s výškou spoluvlastníckeho podielu 3 previedol tento svoj podiel na obdarovaného (žalovaného). Žalovaný nadobudol vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti na základe predmetnej zmluvy dňa 11. 05. 2022. V čase prevodu spoluvlastníckeho podielu na sporných nehnuteľnostiach z darcu na obdarovaného (žalovaného) bol žalobca podielovým spoluvlastníkom predmetných nehnuteľností. Pred uzavretím označenej darovacej zmluvy však žalobca nebol darcom S. D. kontaktovaný, a teda darca mu na základe zákonného predkupného práva neponúkol sporné nehnuteľnosti v príslušnom spoluvlastníckom podiele na predaj. Zároveň žalobca tvrdil, že nemá vedomosť o tom, že by sa v danom prípade jednalo o prevod medzi blízkymi osobami. Dňa 05. 09. 2022 preto žalobca listom vyzval žalovaného, aby mu ponúkol do daru nehnuteľnosť za rovnakých podmienok, za akých žalovaný uzatvoril darovaciu zmluvu s darcom S. D.

2.3. Žalovaný sa v spore bránil tým, že v danom prípade sa jedná o uzavretie darovacej zmluvy medzi osobami blízkymi tak, ako to má na mysli ust. § 116 Občianskeho zákonníka. Potvrdil, že žalobca mu zaslal list, v ktorom ho vyzval na uzatvorenie darovacej zmluvy dňa 05. 09. 2019. Žalobca však nevyčkal ani na doručenie zamietavej odpovede žalovaného a dňa 06. 09. 2022 podal žalobu v tejto veci na súd. Vo všeobecnosti odvolací súd uviedol, že súdna prax je jednotná v tom,

že k porušeniu predkupného práva dochádza už samotným prevodom, ktorý reprezentuje záväzkovo-právny vzťah povinného spoluvlastníka a tretej osoby, a to bez ohľadu na to, kedy nastanú vecno-právne účinky spojené s vkladom do katastra. Záväzok povinného spoluvlastníka je spravodlivý a v súlade s účelom inštitútu predkupného práva, ktorým je uprednostniť doterajších spoluvlastníkov pred tretími osobami, ktoré by vstúpili do nového spoluvlastníckeho vzťahu. Zákonodarca týmto inštitútom mal úmysel minimalizovať počet sporov vyplývajúcich zo spoluvlastníckych vzťahov. Zákon teda obmedzuje povinného spoluvlastníka v jeho práve nakladať so spoluvlastníckym podielom (ius disponendi) univerzálne vo všetkých formách scudzenia (predaj, darovanie, zámena). Na účely ust. § 140 Občianskeho zákonníka treba za prevod považovať aj prevod bezodplatný (pozri napr. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/102/2015). Ak by totiž predkupné právo nemalo platiť v prípade bezodplatného prevodu, muselo by tomu zodpovedať aj znenie ust. § 140 Občianskeho zákonníka, ktoré by obsahovalo namiesto slovného spojenia „podiel prevádza“ spojenie „podiel odplatne prevádza“.

2.4. Pre rozhodovanie tohto sporu bolo však rozhodujúce zodpovedanie otázky, či v prípade uzavretia darovacej zmluvy, ktorou povinný podielový spoluvlastník ako darca previedol svoj spoluvlastnícky podiel na spoločnej nehnuteľnosti na tretiu osobu (obdarovaného), má opomenutý spoluvlastník s poukazom na ust. § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka právo domáhať sa od obdarovaného, aby mu vec, (ktorú on nadobudol darovacou zmluvou) tiež daroval.

2.5. Odvolateľ teda vo svojom oprávnom prostriedku pomerne účelovo opomenul text ust. § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka a samotný charakter predkupného práva. Spôsob reparácie porušenia predkupného práva spoluvlastníka v takomto prípade spočíva v možnosti jej realizácie tak, že buď opomenutému spoluvlastníkovi zostane predkupné právo zachované, alebo mu bude vec ponúknutá na predaj osobou, ktorá vec nadobudla. Zákonodarca pritom v texte ust. § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka zvolil formuláciu zodpovedajúcu inštitútu kúpnej zmluvy, t. j. zmluvy, ktorou sa jedna strana (predávajúci) zaväzuje odovzdať druhej strane predmet kúpy a táto strana (kupujúci) sa zaväzuje predmet odovzdať a zaplatiť zaň kúpnu cenu. Naproti tomu darovacia zmluva sa prejavuje v tom, že darca za poskytnutý dar nedostáva žiadnu majetkovú protihodnotu. Pre darovaciu zmluvu je ďalej charakteristická zásada liberality: poskytnutie daru nesmie byť plnením právnej povinnosti, ktorá by povinnému vyplývala zo zákona alebo z uzavretej zmluvy. Darovaním sa sleduje bezodplatné rozmnoženie majetku obdarovaného na úkor majetku darcu. V tom spočíva základná funkcia darovacej zmluvy ako scudzovacej zmluvy (§ 628 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Medzi pojmové znaky darovacej zmluvy patrí predmet darovania, bezodplatnosť a dobrovoľnosť. Aj keď Občiansky zákonník v ustanovení § 140 obmedzil povinného spoluvlastníka v jeho práve nakladať so spoluvlastníckym podielom vo všetkých formách scudzenia, vrátane darovania, nemožno z toho automaticky vyvodiť záver, že v prípade porušenia predkupného práva má opomenutý spoluvlastník nárok, aby s ním nadobúdateľ uzatvoril darovaciu zmluvu, ktorou mu nadobudnutý spoluvlastnícky podiel na spoločnej nehnuteľnosti daruje. Ak sa teda v posudzovanom prípade žalobca domáha voči žalovanému nahradenia prejavu vôle uzatvoriť darovaciu zmluvu a podmienkou bezodplatnosti darovacej zmluvy je, že obdarovaný nemá právnu povinnosť poskytnúť darcovi protihodnotu, (inak povedané, pri darovaní poskytne darca obdarovanému určitý majetkový prospech bez toho, aby za to dostal primeraný majetkový ekvivalent), už z podstaty obidvoch inštitútov upravených ust. § 628 ods. 1 a § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka je zrejmé, že žalobca nemôže byť v tomto spore úspešný. Odvolací súd sa preto stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že z ustanovenia § 603 ods. 3 Občianskeho

zákonníka nemožno automaticky vyvodit', že by sa žalobca ako opomenutý spoluvlastník mal právo domáhať od tretej osoby (nadobúdateľa) spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnosti jeho prevodu formou darovacej zmluvy, hoci ju táto nadobudla od povinného spoluvlastníka darovacou zmluvou.

2.6. Podľa odvolacieho súdu nárok žalobcu nemožno vyvodit' ani z judikatúry, na ktorú sa v priebehu konania odvolával a ktorú v konečnom dôsledku súdy oboch inštancií pri svojom rozhodovaní aj rešpektovali, zohľadniac individuálne okolnosti prejednávaneho prípadu. Odvolací súd teda vyhodnotil odvolacie námietky žalobcu v merite veci ako nedôvodné a pri súčasnom nezistení nedostatkov v postupe súdu prvej inštancie, na ktoré odvolací súd prihliada z úradnej povinnosti (§ 380 ods. 2 CSP), krajský súd rozsudok okresného súdu vo výroku I. vo veci samej podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil, a totožne potvrdil aj výrok II. o trovách konania.

2.7. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 262 ods. 1 v sporení s § 255 ods. 1 a § 396 ods. 1 CSP.

3. Žalobca (ďalej aj ako „dovolateľ“) podal voči rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, žiadajúc, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil, resp. zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie. Žalobca si uplatnil aj nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

3.1. Dovolateľ vymedzil dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, ktorý spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, keďže rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Rozhodujúcu právnu otázku vymedzuje nasledovne: „Možno od nadobúdateľa spoluvlastníckeho podielu požadovať, aby opomenutému podielovému spoluvlastníkovi previedol tento podiel bezodplatne, t. j. na základe rovnakej zmluvy, akou podiel nadobudol on sám - teda na základe darovacej zmluvy a to s poukazom na to, že obsahom scudzovacej zmluvy musia byť rovnaké podmienky, za ktorých nadobudol nadobúdateľ podiel na veci od pôvodného podielového spoluvlastníka?“ Dovolateľ uviedol, že uvedenú právnu otázku považuje za podstatnú pri riešení daného prípadu a nesúhlasí s právnym názorom, ktorý k tejto otázke zaujal odvolací súd. Dovolateľ poukázal na svoju argumentáciu uvedenú v odvolaní, s tým, že táto podľa jeho názoru nebola odvolacím súdom vzatá do úvahy a uviedol, že sporné aplikačné problémy spojené s predkupným právom spoluvlastníkov sú prenechané súdnej judikatúre. Žalobca poukázal na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. III. ÚS 445/2016-10 a rozhodnutie Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 23Co/403/2017. Dovolateľ uviedol, že preukázal podstatu veci, ktorou sú podľa jeho názoru rovnaké podmienky v obsahu danej zmluvy ako podmienky, za ktorých nadobudol žalovaný spoluvlastnícky podiel od pôvodného podielového spoluvlastníka, t. j. darovacou zmluvou. Strohé konštatovanie, že od darcu nemožno spravodlivo požadovať, aby opomenutému vlastníkovi ponúkol svoj spoluvlastnícky podiel bezodplatne, tak podľa žalobcu nemá oporu v zákone, keďže samotnú vôľu darcu nahrádza súdne rozhodnutie, ktoré ukladá samotné vyhlásenie vôle darcu. Na dodržanie litery zákona je nevyhnutné, aby bol ponúknutý spoluvlastnícky podiel výlučne bezodplatne, a teda na základe darovacej zmluvy obsahujúcej rovnaké podmienky, za akých podiel nadobudol žalovaný.

4. Žalovaný vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že právo žiadať darovanie od tretej osoby, na ktorú bol prevod spoluvlastníckeho podielu takýmto spôsobom vykonaný, nevyplýva zo žiadneho zákonného ustanovenia. Opomenutý vlastník má možnosť podľa § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka domáhať sa, aby mu vec nadobúdateľ ponúkol na predaj alebo mu zostane predkupné právo zachované. Podľa žalovaného už zo znenia „ponúkol na predaj“ vyplýva, že sa dovolateľ nemôže domáhať darovania a nie je ani zrejmé, prečo by z tohto mala vyvstať neriešená právna otázka. Žalobca podľa neho požadoval plnenie v zmysle § 603 ods. 3 OZ a nie podľa § 140 OZ. Podľa žalovaného neexistuje žiadny dôvod na uplatnenie relatívnej neplatnosti, keďže sa jednalo o prevod medzi blízkymi osobami.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je potrebné zamietnuť (§ 448 CSP).

6. Kľúčovou otázkou pre posudzovanie tohto sporu bolo, či v prípade nerešpektovania predkupného práva darovaním spoluvlastníckeho podielu má opomenutý spoluvlastník možnosť domáhať sa následného darovania žalobou o nahradenie prejavu vôle. Konajúce súdy dospeli k záveru, že z ustanovenia § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka nemožno automaticky vyvodiť, že by sa žalobca ako opomenutý spoluvlastník mal právo domáhať od tretej osoby (nadobúdateľa) spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnosti jeho prevodu formou darovacej zmluvy, hoci ju táto nadobudla od povinného spoluvlastníka darovacou zmluvou. Dovolateľ zastáva právny názor, že je možné požadovať, aby nadobúdateľ spoluvlastníckeho podielu previedol tento podiel na opomenutého podielového spoluvlastníka bezodplatne, a to formou zmluvy rovnakého druhu, akou podiel nadobudol - teda prostredníctvom darovacej zmluvy - pričom vychádza z požiadavky zachovania totožného obsahu scudzovacej zmluvy, aký mal právny úkon pôvodného prevodu spoluvlastníckeho podielu. Z uvedeného potom vyplýva kľúčová právna otázka „Či je možné, aby si spoluvlastník, ktorý bol pri výkone predkupného práva opomenutý z dôvodu darovania spoluvlastníckeho podielu inej osobe, uplatnil svoje právo žalobou na nahradenie prejavu vôle žalovaného formou darovacej zmluvy?“

7. Podľa § 140 OZ ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo, ibaže ide o prevod blízkej osobe (§ 116, 117 OZ). Ak sa spoluvlastníci nedohodnú o výkone predkupného práva, majú právo vykúpiť podiel pomerne podľa veľkosti podielov.

8. Toto ustanovenie upravuje zákonné predkupné právo podielových spoluvlastníkov. Jeho podstatou je povinnosť podielového spoluvlastníka, ktorý sa rozhodne previesť svoj podiel, ponúknuť ho najprv ostatným podielovým spoluvlastníkom ako oprávneným z predkupného práva. Zákonné predkupné právo obmedzuje podielového spoluvlastníka pri nakladaní s jeho podielom, s ktorým inak môže, a to aj bez súhlasu ostatných spoluvlastníkov, voľne disponovať. Zákonné predkupné právo podielových spoluvlastníkov podľa § 140 OZ má vecnoprávny charakter, ktorý sa prejavuje tým, že sa neviaže na osobu konkrétneho spoluvlastníka, ale je spojené s vlastníctvom veci (spoluvlastníckeho podielu) a prechádza s vlastníctvom veci (podielu)

na každého nadobúdateľa. Podstata vecnoprávneho charakteru predkupného práva sa prejavuje aj v tom, že ak podielový spoluvlastník ako povinný z predkupného práva prevedie svoj podiel na iného bez toho, aby svoj podiel predtým ponúkol na predaj ostatným spoluvlastníkom ako oprávneným z predkupného práva, nebude to mať za následok absolútnu neplatnosť zmluvy, na základe ktorej nový nadobúdateľ získal prevádzaný podiel, ale oprávnený z predkupného práva má možnosť dovolať sa relatívnej neplatnosti tejto zmluvy alebo sa domáhať od nového nadobúdateľa, aby mu vec ponúkol na predaj podľa § 603 ods. 3 OZ. Novému nadobúdateľovi vzniká na základe výzvy oprávneného podielového spoluvlastníka povinnosť ponúknuť vec na kúpu za podmienok, za ktorých mu mal vec pôvodne ponúknuť povinný podielový spoluvlastník. Ak nadobúdateľ nesplní túto povinnosť, môže sa oprávnený podielový spoluvlastník domáhať na súde, aby jeho prejav vôle bol nahradený súdnym rozhodnutím. V aplikačnej praxi sa vynorila otázka, či predkupné právo podielových spoluvlastníkov (s prihliadnutím na použitie slova „predkupné“ pri označení tohto práva) vzniká aj v prípade darovania (rozumej bezodplatného prevodu) spoluvlastníckeho podielu, pričom k jednoznačnému riešeniu neprispela ani rozhodovacia prax slovenských a českých súdov, ktorá, a to ani pri identickej právnej úprave (až do prijatia nového českého občianskeho zákoníka) nie je jednotná a možno v nej badať kvalitatívne odlišný prístup k tejto otázke. Slovenské súdy vykladajú § 140 tak, že predkupné právo podielového spoluvlastníka sa uplatňuje aj pri prevode spoluvlastníckeho podielu na základe darovacej zmluvy. Podľa nášho názoru sa možno stotožniť s výkladom, podľa ktorého je potrebné predkupné právo uplatňovať aj pri bezodplatnom prevode spoluvlastníckeho podielu na základe darovacej zmluvy. Za jeden z účelov zákonného predkupného práva v rámci podielového spoluvlastníctva možno považovať aj záujem podielových spoluvlastníkov na zachovaní určitej (známej) spoluvlastníckej štruktúry, čo môže byť významné pre nerušené užívanie spoločnej veci, patriacej viacerým spoluvlastníkom či bezproblémovú existenciu spoluvlastníckeho vzťahu ako takého. Taký výklad zákona, ktorý by umožňoval uzatvorením darovacej zmluvy zbaviť oprávneného spoluvlastníka možnosti zabrániť vzniku neželanej spoluvlastníckej štruktúry vykúpením spoluvlastníckeho podielu, nemožno podľa nášho názoru akceptovať, hoci i tento výklad môže vytvárať ďalšie aplikačné problémy. V prípade porušenia povinnosti zo strany povinného spoluvlastníka má oprávnený spoluvlastník právo

- a) dovolať sa tzv. relatívnej neplatnosti právneho úkonu podľa § 40a OZ,
- b) domáhať sa od nadobúdateľa, aby mu spoluvlastnícky podiel ponúkol na kúpu podľa § 603 ods. 3 za rovnakých podmienok, za ktorých ich kúpil podiel od povinnej osoby alebo
- c) si predkupné právo ponechať voči budúcemu nadobúdateľovi podielu.

Pokiaľ sa oprávnený spoluvlastník nedovolá relatívnej neplatnosti právneho úkonu podľa § 40a OZ, z predkupného práva oprávnený spoluvlastník má podľa § 603 ods. 3 OZ právo domáhať sa od nadobúdateľa spoluvlastníckeho podielu, aby mu spoluvlastnícky podiel ponúkol na kúpu. Na základe výzvy oprávneného spoluvlastníka vzniká nadobúdateľovi právna povinnosť ponúknuť oprávnenému spoluvlastníkovi podiel na kúpu za rovnakých podmienok, za akých mu mal podiel ponúknuť povinný spoluvlastník. Ak nadobúdateľ túto povinnosť nesplní, môže sa oprávnený spoluvlastník na súde domáhať, aby bol prejav vôle nadobúdateľa nahradený rozhodnutím súdu. - Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol., Občiansky zákonník I, § 1-450. 2. vydanie, Komentár. Praha : C. H. Beck, 2019, 1082 - 1084 s.

9. Najvyšší súd k problematike aplikácie § 140 OZ aj na bezodplatné prevody zaujal jednoznačné stanovisko vo svojom rozhodnutí sp. zn. 1Cdo/102/2005 zo dňa 25. októbra 2005, ktoré je vyjadrené v právnej vete tohto rozhodnutia nasledovne: „Predkupné právo podielového spoluvlastníka sa uplatňuje aj pri prevode spoluvlastníckeho podielu na základe darovacej zmluvy“. V odôvodnení citovaného rozhodnutia je uvedené, že je potrebné poukázať na to, že zákonodarca v uvedenom zákonnom ustanovení (§ 140) zakotvil, že ide o prevod spoluvlastníckeho podielu bez toho, aby zo zákonného predkupného práva vylúčil napr. darovaciu zmluvu, vklad spoločníka do obchodnej spoločnosti a pod. Preto len takýto výklad pojmu prevodu spoluvlastníckeho podielu je v súlade so zámerom zákonodarcu obmedziť zmluvnú voľnosť spoluvlastníkov, ktorá vyplýva už zo samotného obsahu podielového spoluvlastníctva tak, ako je vymedzené v ustanovení § 137 a nasl. Občianskeho zákonníka. Za prevod podľa ustanovenia § 140 Občianskeho zákonníka sa považuje aj bezodplatný prevod spoluvlastníckeho podielu darovaním.

10. Ústavný súd sa k dotknutému výkladu vyjadril aj v uznesení č. II. ÚS 186/2012-11 zo dňa 21. júna 2012. Poukázal aj na judikatúru českých súdov, ktorá dáva ustanovenie § 140 Občianskeho zákonníka do súvislosti s ustanovením § 602 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého kto predá vec s výhradou, že mu ju kupujúci ponúkne na predaj, keby ju chcel predať, má predkupné právo. Česká judikatúra dospela k názoru, že hoci sa v ustanovení § 140 Občianskeho zákonníka zakotvuje zákonné predkupné právo v súvislosti s prevodom (nie predajom, resp. zámenou) spoluvlastníckeho podielu, napriek tomu treba vzhľadom na ustanovenie § 602 ods.1 Občianskeho zákonníka vychádzať z toho, že i ustanovenie § 140 Občianskeho zákonníka sa pri správnom výklade vzťahuje len na prípady predaja, resp. zámeny spoluvlastníckeho podielu, nie teda aj na prípady darovania. Ústavný súd v citovanom rozhodnutí konštatoval, že oba prezentované výklady sa javia ako legitímne a ústavne konformné, aj keď obe vzbudzujú určité pochybnosti, ktoré videl v tom, že českými súdmi zastávaný výklad dáva široký priestor na obchádzanie zákonného predkupného práva podľa § 140 Občianskeho zákonníka pomocou simulovaných zmlúv a zároveň, že predkupné právo podľa § 602 ods. 2 Občianskeho zákonníka možno dohodnúť aj pre prípad iného scudzenia veci, než predajom; ustanovenie § 140 Občianskeho zákonníka umožňuje zriadenie zmluvného predkupného práva aj pre prípad darovania. Výkladové problémy ale môže vyvolať slovenská judikatúra v súvislosti s realizáciou zákonného predkupného práva podľa § 140 Občianskeho zákonníka v prípade, keď spoluvlastník chce svoj spoluvlastnícky podiel previesť bezodplatne.

11. Podľa § 603 OZ predkupné právo ukladá povinnosť iba tomu, kto sľúbil vec ponúknuť na predaj (ods. 1). Predkupné právo možno dohodnúť aj ako vecné právo, ktoré pôsobí aj voči nástupcom kupujúceho. Zmluva sa musí uzavrieť písomne a predkupné právo sa nadobúda vkladom do katastra nehnuteľností. Ak predávajúci nekúpil vec ponúknutú kupujúcim, zostáva mu zachované predkupné právo aj voči jeho právnomu nástupcovi (ods. 2). Ak sa predkupné právo porušilo, môže sa oprávnený buď od nadobúdateľa domáhať, aby mu vec ponúkol na predaj, alebo mu zostane predkupné právo zachované (ods. 3).

12. V rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/334/2009 z 30. novembra 2010 sa konštatuje: „V prípade porušenia predkupného práva je teda nutné pripustiť možnosť oprávneného

spoluvlastníka domáhať sa alternatívne práva vyplývajúceho mu z ustanovenia § 603 ods. 3 OZ. Oprávnený spoluvlastník z predkupného práva má teda pri porušení povinnosti zo strany povinného spoluvlastníka na výber tri zákonné možnosti. Môže sa domáhať buď vyslovenia relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode podielu zo spoluvlastníctva na tretiu osobu alebo sa môže voči nadobúdateľovi (tretej osobe) domáhať, aby mu predaný spoluvlastnícky podiel ponúkol za rovnakých podmienok, za ktorých ich kúpil od povinnej osoby. Ak tak nadobúdateľ dobrovoľne neurobí, môže sa domáhať na súde vydania rozhodnutia, ktorým sa pri kúpe nahradí prejav vôle nadobúdateľa (§ 161 ods. 3 O.s.p.). Treťou možnosťou je, že si ponechá predkupné právo, ktoré však začne pôsobiť až voči nadobúdateľovi. Treba zdôrazniť, že súbežné uplatnenie nároku podľa § 40a a § 603 ods. 3 OZ je z právnej povahy veci vylúčené. Iné následky porušenia predkupného práva zákon nepripúšťa a preto zo zákona nemožno vyvodit' ani iný spôsob ochrany oprávneného spoluvlastníka, ktorého predkupné právo bolo porušené“.

13. Podľa § 628 ods. 1 OZ darovacou zmluvou darca niečo bezplatne prenecháva alebo sľubuje obdarovanému a ten dar alebo sľub prijíma.

13.1. Bezodplatnosť darovania je výslovne uvedená ako pojmový znak právnej úpravy darovacej zmluvy v § 628 ods. 1 OZ. Bezodplatnosť darovania spočíva v prenechaní majetkovej hodnoty darcom obdarovanému bez protiplnenia obdarovaného. Subjektívny prvok darovania predstavuje vôľa darcu obdarovať alebo (v niektorých právnych poriadkoch) dohoda strán, že transakcia je bezodplatná. Tento element v súlade s autonómiou vôle strán, ktorá sa skúma podľa príslušných pravidiel výkladu prejavu ich vôle, dopĺňa podstatný objektívny znak bezodplatnosti. Objektívna bezodplatnosť prevodu a vôľa darcu obdarovať spoločne tvoria pojmové znaky darovania v slovenskej právnej úprave. - Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol., Občiansky zákonník II, § 451-880. 2. vydanie, Komentár. Praha : C. H. Beck, 2019, 2331 s. 2332 s.

14. Uznesenie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 573/2023 zo dňa 07. novembra 2023 sa zaoberá otázkou porušenia predkupného práva podielového spoluvlastníka pri darovaní spoluvlastníckeho podielu a posudzuje, či sa môže oprávnený spoluvlastník domáhať nariadenia neodkladného opatrenia na ochranu svojho nároku. Žalobca sa na Okresnom súde Žilina domáhal nahradenia prejavu vôle žalovaného, aby mohla byť uzavretá darovacia zmluva týkajúca sa spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnosti. Tvrdil, že jeho predkupné právo ako podielového spoluvlastníka bolo porušené, pretože darca podiel daroval tretej osobe, bez toho, aby ho predtým ponúkol žalobcovi. Súčasne žiadal o vydanie neodkladného opatrenia, aby žalovaný nemohol so spoluvlastníckym podielom ďalej nakladať. Okresný súd zamietol návrh na neodkladné opatrenie pre nedostatok osvedčenia potreby bezodkladného zásahu. Krajský súd v Žiline uznesením č. k. 10Co/85/2023 z 31. júla 2023 rozhodnutie okresného súdu potvrdil, pričom uviedol, že nárok žalobcu uplatňovaný vo veci samej je neopodstatnený, čo vylučuje dôvodnosť dočasnej úpravy pomerov strán formou neodkladného opatrenia. Podstata hmotnoprávneho nároku spoluvlastníka, ktorého predkupné právo bolo porušené, tak spočíva v možnosti domáhať sa predaja podielu, ale nie jeho darovania. Žalobca pred ústavným súdom argumentoval, že krajský súd arbitrárne prejudikoval vec samú bez vykonania dokazovania, odkazoval na judikatúru najvyššieho súdu a ústavného súdu, podľa ktorej

sa predkupné právo uplatňuje aj pri darovaní a domáhal sa možnosti nadobudnúť podiel rovnakým spôsobom ako tretia osoba, t. j. formou darovania.

14.1. Ústavný súd v bode 13. odôvodnenia uvádza, že „... zákon počíta s možnosťou reparácie stavu, keď došlo k porušeniu predkupného práva spoluvlastníka tým spôsobom, že oprávnený sa môže od nadobúdateľa domáhať, aby mu vec ponúkol na predaj alebo predkupné právo mu zostane zachované. Právny názor krajského súdu o tom, že v prípade nerešpektovania predkupného práva (darovaním alebo predajom spoluvlastníckeho podielu) je možné domáhať sa predaja podielu, ale nie jeho darovania, je ústavne udržateľný a má oporu v zákonnej dikcii § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka, ktorá buď umožňuje zachovanie predkupného práva alebo ponúknutie veci nadobúdateľom na predaj oprávnenému, keďže základným charakterom predkupného práva je kúpa veci“.

14.2. Ústavný súd tiež v bode 14. odôvodnenia konštatuje „...uvedený právny názor krajského súdu nie je rozpore s judikatúrou najvyššieho súdu, v zmysle ktorej predkupné právo podielového spoluvlastníka sa uplatňuje aj pri prevode spoluvlastníckeho podielu darovacou zmluvou. Z predmetnej judikatúry najvyššieho súdu nemožno automaticky dôvodiť, že spoluvlastník sa môže domáhať prevodu spoluvlastníckeho podielu od nadobúdateľa rovnakou formou darovacej zmluvy. Je vecou slobodnej vôle darcu rozhodnúť sa, komu chce vec darovať (previesť ju bezodplatne). Skutočnosť, že darca má citový vzťah či iné dôvody, pre ktoré sa rozhodne vec darovať určitej osobe, nemôže automaticky znamenať, že je povinný ju bezodplatne previesť, teda darovať, akejkoľvek inej osobe, teda v danom prípade spoluvlastníkovi. Obdarovaný sa bezdôvodne neobohatí pri predaji spoluvlastníckeho podielu osobe disponujúcej predkupným právom (ako sa domnieva sťažovateľ), pretože darovaním (ktoré nie je neplatným právnym úkonom) nadobudol určitú majetkovú hodnotu v podobe spoluvlastníckeho podielu a následným predajom vynúteným od neho na báze predkupného práva dostane finančný ekvivalent predmetnej hodnoty (rovnako ako keby pôvodný spoluvlastník najprv odpredal spoluvlastnícky podiel osobe disponujúcej predkupným právom a následne by financie v hodnote kúpnej ceny daroval dotknutej osobe)“.

15. Dovolací súd v predmetnej veci konštatuje existenciu inherentného napätia medzi dvoma zásadnými aspektmi vlastníckeho práva v rámci podielového spoluvlastníctva, a to medzi právom každého jednotlivého spoluvlastníka samostatne disponovať so svojím spoluvlastníckym podielom a korešpondujúcim právom ostatných spoluvlastníkov uplatniť si zákonom garantované predkupné právo. V tejto súvislosti dovolací súd akcentuje, že hoci je vlastnícke právo koncipované ako absolútne právo s účinkami voči všetkým subjektom (erga omnes), výkon tohto práva je limitovaný kogentnými ustanoveniami právneho poriadku. Vlastník je povinný vykonávať svoje právo v súlade s jeho spoločenským účelom a pri rešpektovaní práv a oprávnených záujmov iných subjektov, pričom výkon tohto práva nesmie byť v rozpore s princípmi dobrých mravov (čl. 2 ods. 3 a čl. 20 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, § 3 ods. 1 OZ). Podielové spoluvlastníctvo ako osobitná forma pluralitného vlastníckeho vzťahu je vo svojej podstate limitované kolektívnym charakterom, ktorý predpokladá určitý stupeň kooperácie medzi spoluvlastníkmi. Táto povaha sa právne prejavuje najmä požiadavkou rozhodovania o spoločných veciach väčšinou hlasov počítaných podľa veľkosti podielov (§ 139 ods. 2 OZ). Okrem toho je dispozičné oprávnenie jednotlivého spoluvlastníka s jeho podielom osobitne obmedzené ustanovením § 140 OZ, podľa ktorého je povinný pred jeho prevodom tretej osobe prednostne

ponúknuť tento podiel ostatným spoluvlastníkom. Uvedená právna úprava sleduje ochranu spoluvlastníckych vzťahov a predchádzanie ich destabilizácii v dôsledku vstupu neželaného nadobúdateľa, čím sa zachováva kontinuita a integrita existujúcich majetkových väzieb medzi spoluvlastníkmi.

16. Podľa § 1 ods. 1 Občianskeho zákonníka úprava občianskoprávných vzťahov prispieva k napĺňaniu občianskych práv a slobôd, najmä ochrany osobnosti a nedotknuteľnosti vlastníctva.

17. Podľa § 2 ods. 2 Občianskeho zákonníka v občianskoprávných vzťahoch majú účastníci rovnaké postavenie.

18. Podľa čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

19. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, ktoré spočíva okrem iného na interpretácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu, pričom pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov sa nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (m. m. [IV. ÚS 1/07](#), [IV. ÚS 75/08](#), [I. ÚS 57/07](#), [I. ÚS 82/07](#), [IV. ÚS 182/07](#)).

20. Judikatúra najvyššieho súdu konštatuje, že zákonné predkupné právo podielového spoluvlastníka podľa § 140 Občianskeho zákonníka je aplikovateľné aj v prípadoch prevodu spoluvlastníckeho podielu uskutočneného formou darovania. Z tohto judikatórneho záveru však nemožno bez ďalšieho vyvodit', že oprávnený spoluvlastník má právo domáhať sa od nadobúdateľa prevodu podielu rovnako bezodplatne. Dovolací súd prihliadol na rozdielnu povahu kúpnej a darovacej zmluvy, predovšetkým na odplatný charakter kúpnej zmluvy v kontraste s bezodplatnosťou darovania. V tejto súvislosti zdôrazňuje, že vlastníka nemožno nútiť uzavrieť kúpnu zmluvu, ak sa rozhodol svoj spoluvlastnícky podiel bezodplatne previesť darovacou zmluvou. Súčasne však konštatuje, že motív darovania nemusí byť výlučne založený na príbuzenských či osobitne blízkych vzťahoch. V prípade, ak má spoluvlastník v úmysle previesť svoj spoluvlastnícky podiel bezodplatne, napríklad formou darovania, čím by zaň neobdržal žiadnu protihodnotu, sú ostatní oprávnení spoluvlastníci oprávnení uplatniť svoje predkupné právo a vykúpiť tento podiel. Kľúčový problém je ako určiť v tejto situácii výkupnú cenu. Pokiaľ ide o možnú aplikáciu § 606 OZ „Kto je oprávnený kúpiť vec, musí zaplatiť cenu ponúknutú niekým iným, ak nie je dohodnuté inak. Ak nemôže vec kúpiť alebo ak nemôže splniť podmienky ponúknuté popri cene a ak ich nemožno vyrovnáť ani odhadnou cenou, predkupné právo zanikne“, tak z citovaného textu je zrejmé, že vyrovnáť odhadnú cenu možno iba za podmienky ponúknutej vedľa ceny, takže toto ustanovenie nemožno vzťahovať na iný prípad než na „podmienky ponúknuté popri cene“, čo nie je daný prípad. Dovolací súd pri svojich úvahách vychádzal z ceny obvyklej, ktorou sa potom rozumie cena stanovená na základe objektívnych kritérií: čas, miesto, okolnosti prípadu (obdobne primeraná náhrada pri vypořádání podielového spoluvlastníctva - Cpj 30/97, všeobecná cena členského podielu v bytovom družstve - 5Cdo/29/2000, 1Cdo/228/2017,

majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu - 4Cdo/104/2008 a iné). Vždy ide o cenu, ktorú by za danú vec zaplatil nezávislý kupujúci v bežných trhových podmienkach.

21. V nadväznosti na § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka dovolací súd konštatuje, že v prípade prevodu spoluvlastníckeho podielu darovacou zmluvou môže obídenny spoluvlastník uplatniť nasledovné právne prostriedky ochrany svojho predkupného práva: požadovať zachovanie predkupného práva voči nadobúdateľovi daru, alebo domáhať sa nahradenia prejavu vôle nadobúdateľa na uzavretie kúpnej zmluvy za cenu obvyklú v čase prevodu, a nie za podmienok darovania. Tento výklad rešpektuje ústavné limity a zároveň zabraňuje obchádzaniu predkupného práva.

22. Výklad požadovaný dovolateľom by bol v priamom rozpore nielen s gramatickým znením § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka, ale aj s účelom a systematikou samotného inštitútu predkupného práva. Zákonná koncepcia predkupného práva je postavená na zásade prednostného odkúpenia veci za rovnakých podmienok, za akých by bola prevedená na tretiu osobu, typicky za dohodnutú kúpnu cenu. Predkupné právo preto nemôže byť interpretované ako nárok na nadobudnutie veci bezodplatne, ale výlučne ako právo na prednostné nadobudnutie za obvyklú protihodnotu.

23. V prípadoch, keď dôjde k porušeniu predkupného práva tým, že podiel je prevedený na tretiu osobu bez jeho ponúknutia oprávnenému spoluvlastníkovi, je potrebné nápravu realizovať v medziach zákonom predvídaných mechanizmov. Tými je taktiež možnosť uplatniť žalobu na nahradenie prejavu vôle na základe porušenia predkupného práva, avšak vždy pri rešpektovaní princípu ekvivalentnosti protiplnenia. Oprávnený spoluvlastník preto nie je oprávnený požadovať prevod podielu bezodplatne, ani vtedy, ak pôvodný prevod nadobúdateľovi prebehol vo forme darovania. Možno konštatovať, že hoci sa predkupné právo uplatní aj pri darovacej zmluve, jeho realizácia vždy predpokladá, že oprávnený spoluvlastník poskytne nadobúdateľovi protihodnotu – teda cenu, ktorá by bola dohodnutá, ak by išlo o odplatný prevod. Ak by tomu tak nebolo, došlo by k popretiu základnej právnej povahy predkupného práva a k narušeniu rovnováhy medzi vlastníckym právom nadobúdateľa a právom predkupným.

24. Dovolateľ vytýkal konajúcim súdom nevysporiadanie sa s uznesením ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 445/2016 o odmietnutí sťažnosti. Rozhodnutie sa týka sporu vedeného na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 5 C 43/2014, v ktorom sa ako žalobca domáhal nahradenia vôle žalovaného, ktorý nadobudol podiel na spoločných nehnuteľnostiach kúpou od bývalej spoluvlastníčky. Dovolateľ tvrdil, že táto mu ako podielovému spoluvlastníkovi neponúkla svoj podiel na predaj, čím porušila jeho predkupné právo podľa zákona o pozemkových spoločnostiach a Občianskeho zákonníka. Žalobou preto žiadal, aby súd nahradil vôľu žalovaného a umožnil mu odkúpiť tento podiel. Okresný súd žalobu zamietol, na odvolanie žalobcu Krajský súd v Žiline rozsudkom sp. zn. 6Co/869/2014 z 29. apríla 2015 rozsudok prvostupňového súdu potvrdil. Podstatou odôvodnenia namietaného rozsudku krajského súdu bola interpretácia § 603 ods. 3 OZ a § 161 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku a ich aplikácia na zistený skutkový stav. Okrem už citovanej časti odôvodnenia dovolateľom: „Obsahom rozsudku, ktorý nahradzuje nedostatok vôle tretej osoby ako singulárneho právneho nástupcu pôvodného podielového spoluvlastníka

(nadobúdateľa) z predkupného práva na uzatvorenie zmluvy o prevode podielu na oprávnenú osobu, je povinnosť urobiť konkrétnu ponuku - návrh na uzatvorenie zmluvy (§ 43a ods. 1 Občianskeho zákonníka). Vo výroku rozsudku súdu musí byť stanovené aj vzájomné plnenie oprávnenej osoby voči nadobúdateľovi, teda zaplatenie kúpnej ceny. Obsahom zmluvy musia byť rovnaké podmienky, za ktorých nadobudol nadobúdateľ podiel na veci od pôvodného podielového spoluvlastníka. Tento dôsledok vyplýva jednoznačne zo sankčnej povahy ustanovení § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka “. Ústavný súd konštatoval „súd v konaní o žalobe o nahradenie prejavu vôle podľa § 161 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka rozhoduje o tom, aby žalovaný ponúkol sťažovateľovi na predaj dotknutej nehnuteľnosti, musí prihliadať aj na podstatné náležitosti zmluvy, k uzatvoreniu ktorej tento prejav vôle smeruje. Z odôvodnenia napadnutých rozhodnutí je zrejmé, že v sťažovateľovej veci existovalo viacero dôvodov, pre ktoré nebolo možné jeho žalobe vyhovieť, pričom ktorýkoľvek z nich by bol aj samostatne dôvodom na zamietnutie jeho žaloby“. Z uvedeného vyplýva, že označené uznesenie ústavného súdu na skutkové a právne okolnosti prejednávanej veci nedopadá.

25. Dovolací súd je s poukazom na okolnosti danej veci názoru, že ak došlo k darovaniu v rozpore s predkupným právom, opomenutý spoluvlastník sa môže domáhať ochrany svojho práva aj žalobou na nahradenie prejavu vôle na uzavretie kúpnej zmluvy, pričom by išlo o odplatný prevod za obvyklú cenu. Opomenutý spoluvlastník sa nemôže domáhať nahradenia prejavu vôle na uzavretie darovacej zmluvy, pretože darovanie je osobitný právny úkon založený na dobrovoľnosti a bezodplatnosti, ktorý nemožno v takomto prípade súdnou cestou nahradiť. Podstatou predkupného práva je právo na kúpu veci.

26. Vychádzajúc z uvedeného podľa názoru dovolacieho súdu rozhodnutie odvolacieho súdu netrpí vadou nesprávneho právneho posúdenia veci, odvolací súd na zistený skutkový stav správne aplikoval relevantný právny predpis. Žalobcom uplatnený hmotnoprávny nárok je v rozpore s § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka, preto nižšie súdy postupovali správne, keď žalobu zamietli. Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu neopodstatnene smeruje proti takému rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nespočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Najvyšší súd preto jeho nedôvodné dovolanie zamietol podľa § 448 CSP.

6.**ROZHODNUTIE**

Právo na určenie primeranej lehoty v zmysle ustanovenia § 517 ods. 1 veta druhá Občianskeho zákonníka treba považovať za majetkové právo, ktoré sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe, pričom rozhodujúcim dňom pre počiatok plynutia tejto premlčacej doby je deň, ktorý nasleduje po splatnosti peňažného dlhu.

(rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. apríla 2025 sp. zn. 5Cdo/29/2024)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Senica (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 14. júna 2018 č. k. 7C/141/2013-273 určil, že žalobca 1/ je vlastníkom v podiele 1/2 a spolu so žalovanou 2/ (správne žalobkyňou 2/, pozn. dovolacieho súdu) sú bezpodieloví spoluvlastníci v podiele 1/2 nehnuteľností zapísaných Okresným úradom Senica, odbor katastrálny pre obec a k. ú. Š. na liste vlastníctva č. XXX, ako parcely registra „C“ evidované na katastrálnej mape ako parc. č. XXX/3 zastavané plochy o výmere 1145 m², parc. č. XXX/2 zastavané plochy o výmere 122 m², parc. č. XXX/3 zastavané plochy o výmere 75 m² a ako stavba súp. č. XXX rodinný dom na parc. č. XXX/2. Žalobcom priznal náhradu trov konania vo výške 100 % s tým, že o trovách konania rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku. Na odôvodnenie rozhodnutia uviedol, že žalobcovia ako predávajúci a oprávnení a žalovaní ako kupujúci a povinní uzatvorili 6. júna 2003 Kúpnu zmluvu a zmluvu o zriadení práva zodpovedajúceho vecnému bremenu (ďalej len „kúpna zmluva“), predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva žalobcov k špecifikovaným nehnuteľnostiam na žalovaných, ktorí ich nadobudli do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Podľa článku III. kúpnej zmluvy dohodnutá kúpna cena vo výške 1.194.650,- Sk mala byť vyplatená kupujúcimi v prospech predávajúcich pri podpísaní tejto zmluvy. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalovaní zaplatenie kúpnej ceny nepreukázali, preto žalobcovia dôvodne a včas od kúpnej zmluvy odstúpili. Súd prvej inštancie dôvodil, že zákonným predpokladom vzniku práva na platné odstúpenie od zmluvy v zmysle § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka a judikátu R 42/1997 je výzva na zaplatenie s určením dodatočnej lehoty splnenia záväzku. V posudzovanom spore žalobcovia vyzvali žalovaných na zaplatenie kúpnej ceny výzvou zo 17. februára 2013 s určením dodatočnej lehoty 14 dní od doručenia výzvy, pričom výzva bola žalovanému 1/ doručená 17. februára 2013 a žalovanej 2/ 19. februára 2013. Trojročná premlčacia lehota na uplatnenie práva na odstúpenie od zmluvy tak začala plynúť od 4. marca 2013, t. j. odo dňa nasledujúceho po márnom uplynutí dodatočne poskytnutej lehoty na plnenie a uplynula 3. marca 2016. Žalobcovia písomné odstúpenie od zmluvy uplatnili voči žalovaným listom z 2. decembra 2013, pričom odstúpenie od zmluvy bolo žalovanému 1/ doručené 2. decembra 2013 a žalovanej 2/ 6. decembra 2013. Súd prvej inštancie tak skonštatoval, že odstúpenie od zmluvy bolo vykonané v rámci trojročnej premlčacej lehoty. Uzavrel tiež, že žalobcovia majú naliehavý právny

záujem na podanej určovacej žalobe, nakoľko inak by nedosiahli zmenu zápisu vlastníkov v katastri nehnuteľností. Keďže žalobcovia odstúpili od kúpnej zmluvy platne a včas, zaoberal sa otázkou, či žalovaní nenadobudli vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam titulom vydržania, nakoľko žalovaná 2/ uviedla, že ich užívali nerušene viac ako 10 rokov. S poukazom na konanie o rozvod manželstva žalovaných vedené pod sp. zn. 9P/4/2012 dospel k záveru, že žalovaní nemohli byť dobromyseľní v tom, že im nehnuteľnosť patrí, keď si museli byť vedomí toho, že kúpna cena zaplatená bezo zvyšku žalobcom ako predávajúcim nebola. Žalovaní nepreukázali splnenie všetkých zákonom požadovaných predpokladov pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním. Záverom súd prvej inštancie dodal, že jediným faktickým dôvodom odstúpenia od kúpnej zmluvy je pravdepodobne len tá skutočnosť, že žalovaní sa rozviedli a vedú spor o vyporiadanie BSM po rozvode manželstva, pričom do súpisu majetku zahrnuli aj sporné nehnuteľnosti. Napriek tomu žalovaní ničím nepreukázali, že kúpnu cenu v skutočnosti zaplatili, a preto odstúpenie žalobcov od kúpnej zmluvy bolo len vyústením toho, že žalovaní nespĺnili povinnosť, ku ktorej sa v kúpnej zmluve zaviazali. Žalovaná 2/ nepredložila dôkaz o tvrdenom vyplatení časti kúpnej ceny vo výške 334.441,- Sk, z čoho mala byť zaplatená daň z prevodu a prechodu nehnuteľnosti za žalobcov, nepreukázala ani údajné financovanie rekonštrukcie domu, jeho opravy či údržbu a zároveň údajné uhrádzanie poplatkov za energie a služby nie je možné považovať za zaplatenie kúpnej ceny.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej 2/ proti rozsudku Okresného súdu Senica č. k. 7C/141/2013 - 273 zo dňa 14. júna 2018 rozsudkom z 13. septembra 2023 sp. zn. 26Co/76/2022 rozhodol tak, že:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku vo veci samej mení tak, že žaloba sa zamieta (I. výrok). Žalovaní v 1/ a 2/ rade majú nárok voči žalobcom v 1/ a 2/ rade na náhradu trov konania v plnom rozsahu (II. výrok).

2.1. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že predmetom konania je požiadavka na určenie, že nehnuteľnosti v katastrálnom území Š., zapísané na liste vlastníctva číslo XXX ako parcela registra „C“ č. XXX/1 - zastavané plochy a nádvoria, vo výmere 1145 m², parcela registra „C“ č. XXX/2 - zastavané plochy a nádvoria vo výmere 122 m², parcela registra „C“ č. XXX/3 - zastavané plochy a nádvoria vo výmere 75 m² a rodinný dom súpisné číslo XXX na parcele registra „C“ č. XXX/2 vlastní žalobca v 1/ rade v polovici a žalobca v 1/ rade so žalobkyňou v 2/ rade v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov v polovici. Súd prvej inštancie žalobe žalobcov v 1/ a 2/ rade o určenie ich vlastníckeho práva v príslušných spoluvlastníckych podieloch k predmetným nehnuteľnostiam v celom rozsahu vyhovel, keď dospel k záveru, že žalovaná v 2/ rade neuniesla dôkazné bremeno a nepreukázala, že kúpna cena za predmetné nehnuteľnosti bola v zmysle uzavretej kúpnej zmluvy zo dňa 6. 6. 2003 riadne uhradená; ďalej, že žalobcovia v 1/ a 2/ rade v danom prípade platne odstúpili od uzavretej kúpnej zmluvy, keď žalovaných v 1/ a 2/ rade vyzvali na zaplatenie kúpnej ceny s určením dodatočnej lehoty na splnenie dlhu, v ktorej lehote však žalovaní v 1/ a 2/ rade kúpnu cenu nezaplatili, preto žalobcovia v 1/ a 2/ rade písomne odstúpili od uzatvorenej kúpnej zmluvy, ktoré písomné odstúpenie bolo doručené obom žalovaným a bolo podľa súdu prvej inštancie vykonané v rámci trojročnej premlčacej doby na uplatnenie práva na odstúpenie od zmluvy, preto námietka premlčania vznesená žalovanou v 2/ rade bola neúspešná. Vzhľadom na

rozsah a dôvody odvolania žalovanej v 2/ rade je predmetom odvolacieho prieskumu posúdiť, či súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k správnym skutkovým zisteniam a či vec správne právne posúdil.

2.2. Zo skutkových zistení v prejednávanej veci vyplynulo, že dňa 5. 12. 2003 uzavreli žalobcovia v 1/ a 2/ rade ako predávajúci so žalovanými v 1/ a 2/ rade ako kupujúcimi kúpnu zmluvu, predmetom ktorej bol prevod nehnuteľností v katastrálnom území Š., zapísaných v liste vlastníctva číslo XXX ako parcela registra „C“ č. XXX - zastavané plochy a nádvorcia, vo výmere 1145 m², parcela registra „C“ č. XXX - zastavané plochy a nádvorcia vo výmere 122 m², parcela registra „C“ č. XXX - zastavané plochy a nádvorcia vo výmere 75 m² a rodinný dom súpisné číslo XXX na parcele registra „C“ č. 608/2, do bezpodielového spoluvlastníctva manželov žalovaných v 1/ a 2/ rade v celosti, za kúpnu cenu 1.194.650,-Sk. Splatnosť kúpnej ceny bola dohodnutá pri podpísaní kúpnej zmluvy. Výzvou zo dňa 17. 2. 2013 vyzvali žalobcovia v 1/ a 2/ rade žalovaných v 1/ a 2/ rade na zaplatenie kúpnej ceny v sume 1.194.650,-Sk do 14 dní od doručenia listu. Výzva zo dňa 17. 2. 2013 bola doručená žalovanému v 1/ rade dňa 17. 2. 2013 a žalovanej v 2/ rade 19. 2. 2013. Na Výzvu žalobcov v 1/ a 2/ rade zo dňa 17. 2. 2013 odpovedala žalovaná v 2/ rade Listom zo dňa 27. 2. 2013, v ktorom poprela tvrdenia o údajnom dlhu majúc za to, že kúpna cena za prevod rodinného domu bola zaplatená. Listom zo dňa 2. 12. 2013 odstúpili žalobcovia v 1/ a 2/ rade od Kúpnej zmluvy zo dna 5. 12. 2003 z dôvodu nezaplatenia kúpnej ceny ani v dodatočnej lehote. List žalobcov v 1/ a 2/ rade zo dňa 2. 12. 2013 o odstúpení od kúpnej zmluvy bol žalovanému v 1/ rade doručený dňa 2. 12. 2013 a žalovanej v 2/ rade dňa 7. 12. 2013. Na List žalobcov v 1/ a 2/ rade zo dňa 2. 12. 2013 o odstúpení od kúpnej zmluvy žalovaná v 2/ rade odpovedala Listom zo dňa 26. 12. 2013, v ktorom zotrvala na tom, že kúpna cena bola zaplatená majúc za to, že dôvod odstúpenia od kúpnej zmluvy nie je daný. Aktuálne je vlastníctvo sporných nehnuteľností v katastri nehnuteľností zapísané v prospech žalovaných 1/ a 2/ rade v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov v celosti.

2.3. Odvolací súd ohľadne skutkových tvrdení strán uvádza, že medzi stranami boli sporné len skutkové tvrdenia o tom, či kúpna cena za sporné nehnuteľnosti bola zaplatená a kedy bol List žalobcov zo dňa 2. 12. 2013 o odstúpení od kúpnej zmluvy doručený žalovanej v 2/ rade, keďže žalobcovia vo Vyjadrení zo dňa 5. 3. 2018 uvádzali ako deň doručenia 6. 12. 2013 a žalovaná v 2/ rade vo Vyjadreniach zo dňa 12. 2. 2014, zo dňa 31. 1. 2018 uvádzala ako deň doručenia 7. 12. 2023, pričom na preukázanie svojho tvrdenia žalovaná v 2/ rade priložila Potvrdenie pošty o doručení zásielky podacie číslo RP 453642546SK týkajúce sa uvedeného odstúpenia. Z Potvrdenia pošty o doručení zásielky podacie číslo RP 453642546SK jednoznačne vyplýva záver, že List žalobcov zo dňa 2. 12. 2013 o odstúpení od kúpnej zmluvy bol doručený žalovanej v 2/ rade dňa 7. 12. 2013.

2.4. Súdna prax sa už ustálila v názore, že podmienky procesnej prípustnosti žalôb na určenie právnej skutočnosti podaných za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku sa majú posudzovať podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (porovnaj aj uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/30/2018 zo dňa 18. decembra 2018). Keďže žaloba v preskúvanom prípade bola podaná na súd prvej inštancie dňa 5. 12. 2013, teda ešte za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, bolo potrebné otázku jej prípustnosti posudzovať podľa Občianskeho súdneho poriadku (§ 470 ods. 2 veta prvá Civilného sporového poriadku). Občiansky súdny poriadok účinný v čase

začatia konania na súde prvej inštancie stanovoval, čoho sa môže žalobca domáhať žalobou, teda, aké sú prípustné druhy žalôb z hľadiska petitu. Podľa ustanovenia § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku účinného v čase začatia konania na súde prvej inštancie sa určenie môže týkať len právneho vzťahu alebo práva, ak je na tom naliehavý právny záujem. Úspešne môže podať určovaciu žalobu len ten, kto má na požadovanom určení naliehavý právny záujem, ktorý spočíva v tom, že právne postavenie žalobcu je bez tohto určenia ohrozené, alebo sa jeho právne postavenie stalo neistým. Naliehavosť právneho záujmu na požadovanom určení tkvie teda v tom, že práve takéto určenie vyrieši všetky sporné právne otázky medzi stranami, vytvorí tak i pevný právny základ pre ich budúce právne vzťahy a svojimi dôsledkami vytvorí prekážku pre prípadné ďalšie určenia a predíde aj sporom o plnenia. Ak požadované určenie stav ohrozenia práva neodstráni, alebo nevytvorí efektívnu istotu v dotknutom právnom vzťahu, nebude podmienka naliehavého právneho záujmu naplnená. Procesná povinnosť preukázať, že v čase rozhodovania súdu je naliehavý právny záujem na určení právneho vzťahu alebo práva, zaťažuje toho, kto sa tohto určenia domáha (žalobcu). Pokiaľ chce žalobca osvedčiť svoj naliehavý právny záujem, musí na jednej strane poukázať na určité skutkové okolnosti prejednávanej veci vedúce k sporu medzi stranami a k potrebe určiť súdom, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, na druhej strane vysvetliť, že práve podaná žaloba je procesne vhodným nástrojom, ktorý tento spor rieši.

2.5. V súdenom spore sa žalobcovia v 1/ a 2/ rade domáhali určenia vlastníctva k nehnuteľnostiam, ktoré previedli kúpnu zmluvou na žalovaných v 1/ a 2/ rade dôvodiac, že platne odstúpili od kúpnej zmluvy pre nezaplatenie kúpnej ceny ani v dodatočne poskytnutej lehote na splnenie. V danom prípade predávajúci - žalobcovia v 1/ a 2/ rade jednostranným adresovaným právnym úkonom prejavili vo vzťahu ku kupujúcim - žalovaným v 1/ a 2/ rade vôľu smerujúcu k zrušeniu zmluvného záväzkového vzťahu z kúpnej zmluvy. Žalovaná v 2/ rade zastáva názor, že odstúpenie od kúpnej zmluvy je neplatné a popiera uplatnený nárok na vrátenie vlastníctva k nehnuteľnostiam, v katastri nehnuteľností sú stále vedení ako vlastníci sporných nehnuteľností žalovaní v 1/ a 2/ rade. Potom je nepochybne prípustná určovacia žaloba vo vzťahu k sporným nehnuteľnostiam z dôvodu, že rozsudok vyhovujúci žalobe môže byť jedným z predpokladov na vykonanie obnovy vlastníckeho práva predávajúcich - žalobcov v 1/ a 2/ rade. Žaloba o určenie v prejednávanej veci tak predstavuje prípustnú formu žaloby sledujúcu ochranu vlastníckeho práva a ako taká je prostriedkom na odstránenie spornosti vo vzťahu medzi stranami sporu (vo vzťahu k otázke, kto je vlastníkom predmetných nehnuteľností), keďže práve takouto určovacou žalobou možno docieľiť nielen odstránenie spornosti vo vzťahu medzi stranami sporu, ale i predchádzať vzniku ďalších sporov. V zmysle ustanovenia § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku žalobcovia v 1/ a 2/ rade majú naliehavý právny záujem na požadovanom určení vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam, ako správne konštatoval aj súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku (ods. 14.), keďže v katastri nehnuteľností sú ako vlastníci zapísaní žalovaní v 1/ a 2/ rade.

2.6. Súd prvej inštancie sa s námietkou premlčania vznesenou žalovanou v 2/ rade právne vysporiadal tak, že žalobcovia v 1/ a 2/ rade splnili predpoklad pre platné odstúpenie od zmluvy v zmysle ustanovenia § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka a žalovaných v 1/ a 2/ rade riadne vyzvali na zaplatenie kúpnej ceny, pričom im určili primeranú dodatočnú lehotu na splnenie dlhu, ktorá výzva bola žalovaným v 1/ a 2/ rade každému riadne doručená (žalovanému v 1/ rade dňa 17. 2. 2013 a žalovanej v 2/ rade dňa 19. 2. 2013), pričom trojročná premlčacia doba na uplatnenie práva

na odstúpenie od zmluvy podľa súdu prvej inštancie začala plynúť dňom nasledujúcim po márnom uplynutí dodatočnej lehoty na plnenie, t. j. dňom 4. 3. 2013 a uplynula dňom 3. 3. 2016, preto ak žalobcovia písomne odstúpili od kúpnej zmluvy listom zo dňa 2. 12. 2013, doručeným žalovanému v 1/ rade dňa 2. 12. 2013 a žalovanej v 2/ rade dňa 7. 12. 2013, bolo toto odstúpenie vykonané v trojročnej premlčacej dobe na uplatnenie práva na odstúpenie, preto bola podľa súdu prvej inštancie námietka premlčania neúspešná.

2.7. Z hľadiska komplexného posúdenia dôvodnosti vznesenej námietky premlčania sa súd prvej inštancie vôbec právne nezaoberal otázkou, či žalobcovia v 1/ a 2/ rade včas vyzvali žalovaných v 1/ a 2/ rade na dodatočné zaplatenie kúpnej ceny. V zmysle uzavretej kúpnej zmluvy mala byť kúpna cena za predané nehnuteľnosti zaplatená pri podpísaní kúpnej zmluvy. Vzhľadom na to, že uzavretá kúpna zmluva bola všetkými zmluvnými stranami podľa osvedčenia pravosti ich podpisov podpísaná dňa 5. 12. 2003, je tento deň zároveň aj dňom splatnosti dohodnutej kúpnej ceny. Keďže predmetná kúpna zmluva bola v súlade s ustanovením § 46 ods. 1 Občianskeho zákonníka uzavretá v písomnej forme, jej zmeny, t. j. aj ohľadom prípadnej zmeny splatnosti kúpnej ceny, mohli byť platne vykonané len v písomnej forme v zmysle ustanovenia § 40 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Skutočnosť, že by medzi zmluvnými stranami kúpnej zmluvy došlo k písomnej dohode o zmene doby splatnosti kúpnej ceny, v konaní nebola tvrdená. Je preto nevyhnutné vychádzať z toho, že v danom prípade dojednaná kúpna cena v zmysle čl. III. kúpnej zmluvy bola splatná v deň podpisu zmluvy, t. j. dňa 5. 12. 2003. Súd prvej inštancie sa však vôbec nezaoberal otázkou, či je možné v prípade dojednania splatnosti kúpnej ceny na deň 5. 12. 2003, aby žalobcovia v 1/ a 2/ rade výzvou až zo dňa 17. 2. 2013, t. j. po viac ako deviatich rokoch, vyzvali žalovaných v 1/ a 2/ rade na zaplatenie kúpnej ceny s určením im dodatočnej lehoty na plnenie 14 dní od doručenia výzvy v zmysle ustanovenia § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka a následne platne odstúpiť od uzavretej kúpnej zmluvy. Otázkou premlčania práva žalobcov v 1/ a 2/ rade na odstúpenie od kúpnej zmluvy súd prvej inštancie posudzoval len z hľadiska plynutia trojročnej premlčacej doby od márneho uplynutia lehoty na dodatočné plnenie po doručení výzvy na dodatočné plnenie kupujúcim do samotného vykonania práva na odstúpenie od zmluvy.

2.8. V zmysle už ustálenej súdnej praxe, právo odstúpiť od zmluvy je majetkovým právom, ktoré sa premlčuje v trojročnej premlčacej dobe (§ 100 ods. 2 a § 101 Občianskeho zákonníka), ktorá plynie od momentu, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (keď nastala právna skutočnosť odôvodňujúca jeho uplatnenie). Ak dlžník (tu kupujúci) dôvodne namietne premlčanie tohto práva veriteľa (tu predávajúcich), účinky odstúpenia od zmluvy voči nemu nenastanú. Podstata premlčania práva spočíva v tom, že ak sa určité právo po zákonom stanovenú dobu nevykonáva alebo sa v priebehu premlčacej doby neuplatní na súde či u príslušného orgánu, nemôže byť po jej uplynutí veriteľovi priznané. Dlžník sa teda po uplynutí zákonom stanovenej doby môže úspešne brániť vymáhaniu práva s poukazom na to, že toto právo už bolo premlčané. Dovolanie sa premlčania pred súdom má za následok spočívanie nároku, teda nárok ďalej existuje, avšak je oslabený do takej miery, že právo vyplývajúce z tohto nároku súd nemôže veriteľovi priznať. Všeobecná premlčacia doba je pritom trojročná a plynie odo dňa, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 Občianskeho zákonníka). Vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe sa ako majetkové právo premlčuje aj právo na odstúpenie od zmluvy.

2.9. Je potom len logické, že ak sa právo na zaplatenie kúpnej ceny rovnako premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe, ktorá plynie odo dňa, ktorý nasleduje po dni splatnosti dlhu (tu odo dňa 6. 12. 2003, keď kúpna cena bola splatná dňa 5. 12. 2003), premlčuje sa vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe aj právo veriteľa vyzvať dlžníka na dodatočné splnenie dlhu podľa ustanovenia § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka. V opačnom prípade by nastala absurdná situácia, kedy márnym uplynutím trojročnej premlčacej doby od splatnosti kúpnej ceny, by nárok veriteľa (tu predávajúcich) na zaplatenie kúpnej ceny bol síce premlčaný, avšak naďalej by mu patrilo právo na dodatočné vyzvanie dlžníka na zaplatenie s možnosťou následného odstúpenia od zmluvy pre nezaplatenie kúpnej ceny. Odvolací súd v tomto smere dáva za pravdu odvolacej argumentácii žalovanej v 2/ rade, že aj právo na určenie primeranej lehoty v zmysle ustanovenia § 517 ods. 1 veta druhá Občianskeho zákonníka treba považovať za majetkové právo, ktoré sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe. Právo veriteľa vyzvať dlžníka na dodatočné splnenie dlhu nie je neobmedzené, pretože potom by veriteľ mohol kedykoľvek, bez časového obmedzenia vyzývať dlžníka na dodatočné splnenie už premlčaného práva na zaplatenie kúpnej ceny s možnosťou odstúpenia od kúpnej zmluvy o prevode nehnuteľností, čo by bolo v rozpore s princípom právnej istoty zakotvanej v Čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Akceptovanie názoru súdu prvej inštancie o možnosti veriteľa vyzvať dlžníka na dodatočné splnenie dlhu bez časového obmedzenia by viedlo k neprípustnému posunutiu začiatku plynutia premlčacej doby (v zrejmom rozpore s účelom inštitútu premlčania) prakticky na neobmedzenú dobu podľa ľubovôle veriteľa.

2.10. Uvedené nastalo aj v predmetnej právnej veci, kedy veritelia - predávajúci vyzvali dlžníkov - kupujúcich na dodatočné zaplatenie kúpnej ceny splatnej dňa 5. 12. 2003 až výzvou zo dňa 17. 2. 2013, teda po deviatich rokoch a dvoch mesiacoch, v čase, kedy ich právo na zaplatenie kúpnej ceny bolo už premlčané. Žalovaná v 2/ rade v odvolaní správne dôvodila, že ak splatnosť kúpnej ceny bola v danom prípade dohodou zmluvných strán určená v deň podpisu kúpnej zmluvy, t. j. dňa 5. 12. 2003, premlčacia doba ohľadom práva žalobcov v 1/ a 2/ rade vyzvať žalovaných v 1/ a 2/ rade na splnenie dlhu začala plynúť v zmysle ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka dňom, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz, teda vyzvať žalovaných v 1/ a 2/ rade mohli žalobcovia v 1/ a 2/ rade v nasledujúci deň po podpise kúpnej zmluvy, t. j. dňa 6. 12. 2003 a uplynutím troch rokov dňa 6. 12. 2006 uplynula premlčacia doba na uplatnenie výzvy žalobcov v 1/ a 2/ rade na dodatočné splnenie dlhu predpokladanej ustanovením § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Iba ak by žalobcovia v 1/ a 2/ rade v lehote troch rokov od splatnosti kúpnej ceny, t. j. v období od 6. 12. 2003 do 6. 12. 2006, vyzvali žalovaných v 1/ a 2/ rade na dodatočné splnenie dlhu, mohli potom v ďalšej trojročnej premlčacej dobe po márnom uplynutí dodatočnej lehoty na plnenie odstúpiť od kúpnej zmluvy spôsobom, kedy by žalovaní v 1/ a 2/ rade nemali k dispozícii námietku premlčania.

2.11. Omeškanie dlžníka spôsobuje právne následky uvedené v ustanovení § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka tak, že veriteľ bol oprávnený požadovať splnenie dlhu v dodatočnej lehote, ktorú poskytol dlžníkovi na splnenie a následne mohol uplatniť právo odstúpiť od zmluvy, ak dlžník nesplnil svoj dlh ani v dodatočnej primeranej lehote, ktorú mu veriteľ poskytol (§ 517 ods. 1 veta druhá Občianskeho zákonníka). Odstúpeniu od zmluvy nevyhnutne predchádza výzva veriteľa, ktorá obsahuje dodatočnú lehotu na plnenie. Táto dodatočná lehota nemá žiaden vzťah k splatnosti dlhu, ani k jeho splniteľnosti. Ide výlučne o dodatočnú lehotu mimo režimu splatnosti

dlhu, ktorej márnym uplynutím vzniká veriteľovi právo odstúpiť od zmluvy. Právo veriteľa uplatniť výzvu na dodatočné plnenie je rovnako majetkové právo, premlčuje sa v trojročnej premlčacej dobe, pričom rozhodujúcim dňom pre počiatok plynutia tejto premlčacej doby je deň, ktorý nasleduje po splatnosti daného peňažného dlhu.

2.12. Pretože žalobcovia v 1/ a 2/ rade zaslali žalovaným v 1/ a 2/ rade výzvu na zaplatenie kúpnej ceny s určením dodatočnej lehoty na zaplatenie až po márnom uplynutí trojročnej premlčacej doby od splatnosti kúpnej ceny, nevyhnutne nemohli následne ani včas využiť svoje právo odstúpiť od zmluvy v trojročnej premlčacej dobe od márneho uplynutia dodatočnej lehoty na plnenie. Je to evidentné z toho, že kúpna cena bola splatná dňa 5. 12. 2003, výzva veriteľov je zo dňa 17. 2. 2013 a odstúpenie od kúpnej zmluvy je zo dňa 2. 12. 2013, t. j. žalobcovia v 1/ a 2/ rade odstúpili od zmluvy až po deviatich rokoch a 11 mesiacoch po splatnosti kúpnej ceny. Námietka premlčania práva žalobcov v 1/ a 2/ rade na odstúpenie od uzavretej kúpnej zmluvy preto bola v danom prípade dôvodná, čo znamená, že súd nemôže žalobcom v 1/ a 2/ rade premlčané právo priznať, resp. musí vychádzať z toho, že k zrušeniu kúpnej zmluvy odstúpením od nej nedošlo. Pretože žalobcovia v 1/ a 2/ rade nevyužili svoje právo na odstúpenie od predmetnej kúpnej zmluvy o prevode nehnuteľností včas, bolo nevyhnutné, aby súd ich žalobu na určenie vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam ako nedôvodnú zamietol.

2.13. Žalobcovia v 1/ a 2/ rade sa v prejednávanej veci v odvolacom konaní dožadovali aplikácie ustanovenia § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka poukazujúc na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Cdo/15/2019 zo dňa 26. februára 2020. K uvedenej argumentácii odvolací súd uvádza, že predmetné ustanovenie v súdenom spore nie je možné aplikovať, nakoľko v preskúvanom prípade nedošlo k zrušeniu kúpnej zmluvy práve pre premlčanie práva na odstúpenie od kúpnej zmluvy.

2.14. Vzhľadom na vyššie uvedený záver o premlčaní práva žalobcov v 1/ a 2/ rade na odstúpenie od kúpnej zmluvy, sa stalo bezpredmetným z hľadiska procesnej ekonomie zaoberať sa skutkovými zisteniami ohľadne zaplatenia kúpnej ceny za sporné nehnuteľnosti.

2.15. Ďalšie odvolacie argumenty žalovanej v 2/ rade odvolací súd považoval pre rozhodnutie vo veci samej za nerozhodné, bez potreby sa nimi osobitne vysporiadať. I podľa už konštantnej judikatúry tak národných, ako aj nadnárodných súdov, súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Odôvodnenie rozhodnutia tak nemusí dať odpoveď na každú jednu poznámku, či pripomienku účastníka konania, ktorý ju nastolil. Je však nevyhnutné, aby bolo reagované na podstatné a relevantné argumenty účastníkov konania (porovnaj napríklad rozhodnutia ÚS SR II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04, II. ÚS 200/09 a podobne).

2.16. Vedený všetkými už opísanými úvahami preto odvolací súd mal za to, že súd prvej inštancie preskúvaným rozsudkom nerozhodol správne, ak ním žalobe o určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam vyhovel a preto podľa ustanovenia § 388 Civilného sporového poriadku rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom vyhovujúcom výroku vo veci samej zmenil tak, že žalobu zamietol.

2.17. V dôsledku úplného zvrátenia výsledku konania na súde prvej inštancie sa plne úspešnou stranou s nárokom na náhradu trov konania stali práve žalovaní v 1/ a 2/ rade. Preto o náhrade trov konania na súde prvej inštancie a odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 396 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku tak, že žalovaným v 1/ a 2/ rade priznal voči žalobcom v 1/ a 2/ rade nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. O výške náhrady trov konania na súde prvej inštancie a odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením podľa ustanovenia § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku po právoplatnom skončení veci.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ a 2/ (ďalej aj ako „dovolatelia“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z ust. § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

3.1. Prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku:

Žalobcovia konštatujú, že podanie dovolania je prípustné, pretože odvolací súd pri svojom rozhodovaní nesprávne vyriešil niektoré rozhodujúce právne otázky, pričom sa jedná o právne otázky, ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené. V prípade rozhodovania odvolacieho súdu vo vyššie uvedenej veci rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo najmä od vyriešenia týchto základných právnych otázok:

1. Ako sa určuje lehota na premlčanie práva odstúpiť od zmluvy v prípadoch, kedy právo na odstúpenie zo zákona (podľa § 517 ods. 1 OZ) vzniká až po márnom uplynutí dodatočnej lehoty na splnenie dlhu?

2. Akú právnu povahu má poskytnutie dodatočnej primeranej lehoty na splnenie nesplateného dlhu v zmysle ustanovenia § 517 ods. 1 OZ (s osobitným zameraním na otázku či ide o samostatné majetkové právo veriteľa alebo či ide len o povinnosť, ktorej splnenie je zákonnou podmienkou pre uplatnenie práva veriteľa na odstúpenie od zmluvy)?

3. Je určené zákonné časové obmedzenie pre uplatnenie postupu veriteľa podľa ustanovenia § 517 ods. 1 OZ ?

4. Je veriteľ oprávnený postupovať podľa ustanovenia § 517 ods. 1 OZ (a následne pre nesplnenie dlhu platne odstúpiť od zmluvy) aj v prípade premlčaného dlhu, ak dlžník do okamihu odstúpenia od zmluvy nenamietol premlčanie svojho nesplneného dlhu?

5. Aký právny význam má námietka premlčania dlhu urobená až po platnom odstúpení od zmluvy?

6. Aký právny význam má tzv. „námietka premlčania výzvy na dodatočné splnenie dlhu“ urobená až po platnom odstúpení od zmluvy?

7. Sú prípustné a platné aj vedľajšie ústne dohody účastníkov kúpnej zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ktoré upravujú niektoré práva a povinnosti súvisiace s prevodom (napr. o zmene splatnosti kúpnej ceny), ak sa nejedná o zákonné podstatné náležitosti zmluvy?

8. Môže byť prostý výkon práva veriteľov (rodičov) na odstúpenie od kúpnej zmluvy o prevode nehnuteľnosti pre nezaplatenie kúpnej ceny voči dlžníkom (nevďačným deťom) v rozpore s dobrými mravmi (bez ďalšieho) iba preto, že ide o premlčaný dlh, ak dlžníci nenamietli premlčanie svojho nesplneného dlhu?

9. Môže byť v rozpore s dobrými mravmi (bez ďalšieho) poskytnutie dodatočnej primeranej lehoty na splnenie nesplateného dlhu v zmysle ustanovenia § 517 ods. 1 OZ iba preto, že ide o premlčaný dlh, ak dlžníci nenamietli premlčanie svojho nesplneného dlhu?

10. Môže byť v rozpore s dobrými mravmi námietka premlčania kúpnej ceny za skutkového stavu, že túto námietku uplatňujú nevďačné deti (resp. syn a nevesta), ktoré od svojich rodičov kúpili rodičovský dom a nezaplatili ho, pričom rodičia dlh v pôvodnej lehote nevymáhali, pretože sa s deťmi ústne dohodli na neskoršom termíne splatnosti?

Podľa názoru žalobcov dospel odvolací súd v napadnutom rozhodnutí k nesprávnym právnym záverom pri riešení vyššie uvedených právnych otázok. Odvolací súd (v rozpore so skutkovými a právnymi zisteniami súdu prvej inštancie) bez nariadenia pojednávania a bez akéhokoľvek doplnenia dokazovania založil svoje rozhodovanie iba na ničím nepodložených tvrdeniach žalovanej v 2/ rade a na zjavne nesprávnych predpokladoch, že právo žalobcov bolo údajne premlčané a že postup žalobcov bol údajne v rozpore s dobrými mravmi.

Odvolací súd nesprávne právne posúdil otázku interpretácie a aplikácie rozhodujúcich hmotnoprávných ustanovení a to najmä niektorých ustanovení Občianskeho zákonníka (napr. § 517 ods. 1 o práve veriteľa odstúpiť od zmluvy, § 101 o premlčaní a § 3 o výkone práv a dobrých mravoch).

Odvolací súd nesprávne právne posúdil aj otázku interpretácie a aplikácie procesných ustanovení CSP, keď zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie, bez toho že by zákonným spôsobom vykonal potrebné dokazovanie v dostatočnom rozsahu.

Podľa názoru žalobcov je teda možné z obsahu napadnutého rozsudku odvolacieho súdu vyvodiť záver, že v danom prípade sú splnené zákonné podmienky vyžadované ustanovením § 421 ods. 1 CSP pre prípustnosť dovolania. Na základe skutočností, na ktoré žalobcovia poukazujú v tomto dovolaní, je dovolanie prípustné.

3.2. Dôvody dovolania rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci,

Podrobné vymedzenie dôvodov tohto dovolania je uvedené v tomto dovolaní.

3.3. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody žiadali ako dovolatelia, aby dovolací súd tomuto dovolaniu vyhovel a aby napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil.

4. Žalovaná 2/ vo svojom vyjadrení navrhla, aby dovolací súd dovolanie žalobcov ako nedôvodné v zmysle ust. § 448 CSP zamietol.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je potrebné zamietnuť.

6. Dovolatelia vyvodzujú prípustnosť dovolania aj z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pričom nastolili 10 právnych otázok, ktoré mal odvolací súd vyriešiť nesprávne (bod 3.1. tohto rozsudku).

7. Pri skúmaní procesnej prípustnosti dovolania a náležitého vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 CSP dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľmi nastolené právne otázky 1, 2, 4 - 10 uvedené kritérium nespĺňajú a ich formulácia opomína základné závery rozhodujúce pre právne úvahy odvolacieho (i prvoinštančného) súdu. Pre záver o tom, že ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej a pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor sporovej strany, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca. Právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť rozhodujúca pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, a ani otázky, ktoré vôbec nesúvisia s rozhodovaným sporom. Sama polemika dovolateľov s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 CSP.

8. Dovolatelia položili v dovolaní 10 právnych otázok, od vyriešenia ktorých podľa ich názoru záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci a ktoré mal odvolací súd vyriešiť nesprávne. Tvrdili, že tieto otázky ešte neboli v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešené. Dovolatelia síce jasným a zrozumiteľným spôsobom uviedli v dovolaní konkrétne právne otázky, avšak dovolací súd zastáva názor, že takéto právne otázky, okrem otázky č. 3 „je určené zákonné časové obmedzenie pre uplatnenie postupu veriteľa podľa ustanovenia § 517 ods. 1 OZ?“ odvolací súd neriešil. Vyriešenie daných otázok by malo iba akademický charakter a vo vzťahu k predmetnej veci ich nemožno považovať za rozhodujúce, keďže na ich riešení nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Je nevyhnutné pripomenúť, že cieľom konania pred dovolacím súdom je poskytnúť dotknutej strane reálnu ochranu jej práva. Dovolateľmi nastolené právne otázky 1, 2 a 4 - 10 majú v danom prípade iba právnu teoretickú povahu a ich zodpovedanie dovolacím súdom by nevedlo k zrušeniu alebo k zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia. Bolo by preto nadbytočné poskytnúť odpoveď na dovolateľmi nastolené právne otázky, ktoré ešte dovolací súd vo svojej rozhodovacej praxi neriešil. Dovolací súd preto uzatvára, že predložená argumentácia nepredstavuje vymedzenie podstatnej právnej otázky tak, ako to predpokladá § 421 ods. 1 písm. b) v spojení s § 432 ods. 2 CSP. Uplatnený dovolací dôvod tak nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až 435 CSP (týka sa to otázok 1, 2, 4 - 10).

9. Dovolatelia v podanom dovolaní nastolili právnu otázku „je určené zákonné časové obmedzenie pre uplatnenie postupu veriteľa podľa ustanovenia § 517 ods. 1 OZ“.

10. Odvolací súd v napadnutom rozhodnutí zdieľa predovšetkým názor, či je možné v prípade dojednania splatnosti kúpnej ceny na deň 05. 12. 2003, aby žalobcovia 1/ a 2/ výzvou zo dňa 17. 02. 2013, t. j. po viac ako deviatich rokoch vyzvali žalovaných 1/ a 2/ na zaplatenie kúpnej ceny s určením ich dodatočnej lehoty na plnenie 14 dní od doručenia výzvy v zmysle ust. § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka a následne platne odstúpiť od uzavretej kúpnej zmluvy. Otázku premlčania práva žalobcov 1/ a 2/ na odstúpenie od kúpnej zmluvy súd prvej inštancie posudzoval aj z hľadiska plynutia trojročnej premlčacej doby od márneho uplynutia lehoty na dodatočné plnenie po doručení výzvy na dodatočné plnenie kupujúcim do samotného vykonania práva na odstúpenie od zmluvy. Odvolací súd uviedol, že ak sa právo na zaplatenie kúpnej ceny rovnako premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe, ktorá plynie odo dňa, ktorý nasleduje po dni splatnosti dlhu (tu odo dňa 06. 12. 2003, keď kúpna cena bola splatná dňa 05. 12. 2003), premlčuje sa vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe aj právo veriteľa vyzvať dlžníka na dodatočné splnenie dlhu podľa ust. § 517 ods. 1 OZ. V opačnom prípade by nastala absurdná situácia, kedy márnym uplynutím trojročnej premlčacej doby od splatnosti kúpnej ceny by nárok veriteľa (tu predávajúci) na zaplatenie kúpnej ceny bol síce premlčaný, avšak naďalej by mu patrilo právo na dodatočné vyzvanie dlžníka na zaplatenie s možnosťou následného odstúpenia od zmluvy pre nezaplatenie kúpnej ceny. Mal za to, že právo na určenie primeranej lehoty v zmysle ust. § 517 ods. 1 veta druhá OZ treba považovať za majetkové právo, ktoré sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe, pričom rozhodujúcim dňom pre počiatok plynutia tejto premlčacej doby je deň, ktorý nasleduje po splatnosti daného peňažného dlhu.

11. So zreteľom na riadne nastolenie právnej otázky spôsobom zodpovedajúcim § 421 ods. 1 písm. b) CSP a situácie, na ktorú sa vzťahuje toto ustanovenie dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcov z tohto dovolacieho dôvodu je v danom prípade procesne prípustné. Následne preto skúmal, či je podané dovolanie dôvodné (či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu skutočne vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci predmetnej právnej otázky).

12. Podľa ustanovenia § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka dlžník, ktorý svoj dlh riadne a včas nesplní, je v omeškaní. Ak ho nesplní ani v dodatočnej primeranej lehote poskytnutej mu veriteľom, má veriteľ právo od zmluvy odstúpiť; ak ide o deliteľné plnenie, môže sa odstúpenie veriteľa za týchto podmienok týkať aj len jednotlivých plnení.

13. Podľa ust. § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až § 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

14. Podľa ustanovenia § 100 ods. 2 veta prvá Občianskeho zákonníka premlčujú sa všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva.

15. Podľa ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka, pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

16. V zmysle už ustálenej súdnej praxe, právo odstúpiť od zmluvy je majetkovým právom, ktoré sa premlčuje v trojročnej premlčacej dobe (§ 100 ods. 2 a § 101 Občianskeho zákonníka), ktorá plynie od momentu, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (keď nastala právna skutočnosť odôvodňujúca jeho uplatnenie). Ak dlžník dôvodne namietne premlčanie tohto práva veriteľa, účinky odstúpenia od zmluvy voči nemu nenastanú. Právo veriteľa odstúpiť od zmluvy, zakotvené v § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka je právom majetkovým, ktoré sa premlčuje v trojročnej premlčacej dobe podľa § 101 Občianskeho zákonníka. Tento záver je v rozhodovacej praxi súdov prijímaný jednoznačne. Ak dlžník dôvodne namietne premlčanie tohto práva veriteľa, účinky odstúpenia od zmluvy voči nemu nenastanú.

17. Odvolací súd vo svojom odôvodnení náležite poukázal na to, že aby v dôsledku omeškania dlžníka mohol veriteľ postupom podľa ust. § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka odstúpiť od zmluvy, musí najskôr dlžníkovi poskytnúť dodatočne primeranú lehotu na splnenie záväzku a až následne odstúpiť od zmluvy v prípade, keď ani v tejto lehote nebude záväzok splnený. Nie je vylúčené ani to, aby veriteľ už pri poskytnutí dodatočnej lehoty prehlásil, že v prípade jej nedodržania od zmluvy odstupuje; v takomto prípade nie je potrebný ďalší prejav vôle a k odstúpeniu od zmluvy dochádza márnym uplynutím stanovenej lehoty. V každom prípade je ale vznik práva na odstúpenie od zmluvy podmienený nielen predpokladom omeškania dlžníka, ale tiež využitím práva veriteľa poskytnúť dlžníkovi dodatočnú primeranú lehotu k splneniu záväzku. Aj toto právo je právom majetkovej povahy, ktoré je potrebné stanoveným spôsobom uplatniť v premlčacej dobe ustanovenej v § 101 Občianskeho zákonníka. Ak je toto právo uplatnené u dlžníka včas a dodatočne poskytnutá lehota k plneniu márne uplynie, vzniká týmto okamihom veriteľovi právo odstúpiť od zmluvy, ktoré právo sa rovnako premlčuje v lehote uvedenej v § 101 Občianskeho zákonníka počítanej odo dňa, kedy mohlo byť uplatnené po prvý krát, čiže odo dňa nasledujúceho po márnom uplynutí lehoty. Rovnaké následky má uplatnenie práva na poskytnutie dodatočnej primeranej lehoty po uplynutí trojročnej premlčacej doby za situácie, keď nie je premlčanie namietané. Ak poskytne veriteľ dlžníkovi dodatočnú primeranú lehotu na splnenie jeho povinností až po uplynutí troch rokov odo dňa, kedy tak mohol po prvýkrát urobiť, t. j. od prvého dňa omeškania dlžníka a ak namietne dlžník premlčanie tohto práva, účinky, ktoré zákon s týmto úkonom spájajú voči nemu nenastanú a veriteľovi teda nemôže vzniknúť právo odstúpiť od zmluvy po tom, čo dodatočne poskytnutá lehota márne uplynie.

17.1. Právo na určenie primeranej lehoty v zmysle ust. § 517 ods. 1 veta druhá OZ treba považovať za majetkové právo, ktoré sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe, pričom rozhodujúcim dňom pre počiatok plynutia tejto premlčacej doby je deň, ktorý nasleduje po splatnosti daného peňažného dlhu.

18. V danom prípade nieto pochyb o tom, že žalobcovia poskytli žalovaným dodatočnú primeranú lehotu na plnenie záväzku po uplynutí troch rokov odo dňa, kedy tak mohli prvýkrát urobiť t. j. 06. 12. 2003, keď tak učinili písomnou výzvou zo dňa 17. 02. 2013, teda po deviatich rokoch a dvoch mesiacoch, v čase kedy ich právo na zaplatenie kúpnej ceny bolo už premlčané. Žalovaná 2/ vo svojom vyjadrení na súde prvej inštancie vzniesla námietku premlčania uplatneného nároku s tým, že v čl. 3 kúpnej zmluvy sa uvádza, že splatnosť kúpnej ceny bola stanovená na deň podpisu zmluvy z čoho vyplýva, že trojročná premlčacia doba začala plynúť odo dňa nasledujúceho po dni splatnosti kúpnej ceny, ktorý bol dohodnutý v kúpnej zmluve, premlčacia doba uplynula a právo žalobcu na odstúpenie od zmluvy je premlčané. Odstúpenie od zmluvy bolo žalovanej doručené až po desiatich rokoch od uzavretia kúpnej zmluvy. Za tejto situácie odvolací súd rozhodol vecne správne, keď považoval uplatnený nárok za premlčaný a rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu žalobcov zamietol.

7.**R O Z H O D N U T I E**

Súd pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy za smrť blízkej osoby zohľadní individuálne okolnosti na strane zodpovednej osoby len vo výnimočných prípadoch. Posudzovanie majetkových pomerov zodpovedného subjektu a s tým spojené prihliadnutie na možné likvidačné účinky priznanej náhrady nemôžu byť rovnocenným kritériom zákonným hľadiskám podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, ani dôvodom na zníženie náhrady nemajetkovej ujmy. Zohľadnenie hroziacich likvidačných dôsledkov povinnosti nahradiť nemajetkovú ujmu na strane pôvodcu zásahu je možné len mimoriadne, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

(rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. septembra 2025 sp. zn. 4Cdo/144/2023)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Trnava (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) v poradí druhým rozsudkom z 18. decembra 2020 č. k. 8C/495/2015-302 I. konanie o nároku žalobkyne 2/ na zaplatenie sumy 10 000 eur zastavil; II. žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 8 000 eur, a to do troch dní od právoplatnosti rozsudku, s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého; III. žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni 3/ sumu 8 000 eur, a to do troch dní od právoplatnosti rozsudku, s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého; IV. žalobu v časti o povinnosti žalovaných 1/ a 2/ zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 2 000 eur a žalobkyni 3/ sumu 2 000 eur zamietol; V. žalobu v časti o povinnosti žalovanej 3/ zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 10 000 eur a žalobkyni 3/ sumu 10 000 eur zamietol; VI. nárok na náhradu trov konania z titulu nároku žalobkyne 2/ žiadnemu z účastníkov nepriznal; VII. žalobcom 1/ a 3/ priznal voči žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov prvoinštančného, ako aj odvolacieho konania v rozsahu 60 % s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého z nich; VIII. žalovanej 3/ priznal nárok na náhradu trov prvoinštančného, ako aj odvolacieho konania voči žalobcom 1/ a 3/ v rozsahu 100 % s tým, že plnením jedného zo žalobcov zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého z nich; IX. žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť zaplatiť súdny poplatok vo výške 532,50 eur na účet Okresného súdu Trnava do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku, s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého z nich.

1.1. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania ustálil, že 29. októbra 2012 okolo 6:17 v S. v križovatke ulíc V., O. a K. viedla žalovaná 1/ vozidlo Dacia Logan s evidenčným číslom L. smerom na železničnú stanicu a plne sa nevenovala riadeniu, pričom pre čiastočne neočistené čelné sklo mala zhoršený rozhľad, čo viedlo k zrážke s chodkyňou, matkou žalobcov,

ktorá prechádzala mimo vyznačený priechod zľava doprava a 31. októbra 2012 následkom zranení zomrela. Súd poukázal na právoplatné trestné rozhodnutia a na znalecký posudok, z ktorých vyplynulo, že rýchlosť 40 až 45 km/h nebola sama osebe nadmerná, rozhodujúce však bolo, že vodička na chodkyňu nereagovala včas, hoci ju pri danej viditeľnosti mohla spozorovať už vo vzdialenosti približne 42,6 až 60,2 metra a kolízii zabrániť bezpečným brzdením, prípadne ešte asi 26 metrov pred miestom stretu havarijným brzdením, pričom reagovala až po náraze. Zároveň konštatoval, že poškodená prechádzala križovatkou deväť až jedenásť metrov pred priechodom a vozidlo mohla rozpoznať už pri vstupe do križovatky, najmenej v polohe dvanásť až trinásť metrov pred prichádzajúcim vozidlom, čo svedčí o nesprávnej technike jej prechodu, ktorá mala na nehodu menší vplyv než porušenie povinností vodičky. Súd vychádzal aj z výpovedí žalobcov, ktorí opísali blízky a harmonický vzťah k matke a pravidelný kontakt, a vzal na vedomie ľútosť vyjadrenú žalovanou 1/. Ďalej uviedol, že vozidlo bolo v držbe žalovanej 3/ a bolo poistené u žalovanej 2/, avšak žalovaná 1/ ho použila bez vedomia a súhlasu prevádzkovateľa na cestu do práce, keď jej ho poskytol iný zamestnanec v rozpore s internými pravidlami. Tieto skutkové závery súd oprel o trestný spis, znalecké závery a listinné dôkazy, ktoré neboli relevantne spochybnené.

1.2. Súd prvej inštancie konanie o nároku žalobkyne 2/ zastavil, pretože počas konania zomrela a uplatnený nárok patrí do sféry ochrany osobnosti podľa § 11 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“), ktorá je striktne viazaná na osobu a neprechádza na dedičov. Súčasne rozhodol, že vzhľadom na stratu procesnej subjektivity nebolo možné spravodlivo priznať trovy podľa zásady úspechu ani podľa procesného zavinenia, a preto ich žiadnej strane nepriznal. Následne sa sústredil na nároky žalobcov 1/ a 3/ a poukázal na to, že náhla smrť ich matky spôsobená protiprávnym konaním žalovanej 1/ predstavuje kvalifikovaný zásah do práva na súkromie a rodinný život. Pri takom zásahu už nie je možná negatívna ani reštitučná ochrana, a preto prichádza do úvahy primerané zadosťučinenie v peniazoch podľa § 13 ods. 2 a 3 OZ, ktorého výšku treba určiť so zreteľom na závažnosť ujmy a na všetky okolnosti prípadu. Súd konštatoval, že žalobcovia sú dospelé deti, so zosnulou nežili v spoločnej domácnosti a neboli na ňu ekonomicky odkázaní, udržiavali s ňou však pravidelný a blízky kontakt a smrť matky prežívali ako intenzívnu citovú stratu. Trestné odsúdenie žalovanej 1/ nepovažoval za okolnosť, ktorá by mohla nahradiť civilnoprávnu satisfakciu a súčasne priznanie len symbolicky nízkej sumy by neplnilo kompenzačnú funkciu a mohlo by viesť k sekundárnej viktimizácii pozostalých. Pri úvahe o primeranosti vzal do úvahy aj majetkové a príjmové možnosti žalovanej 1/ tak, aby náhrada nemala likvidačné účinky. Jej tvrdenie, že je schopná uhradiť spolu len päťtisíc eur vyhodnotil ako účelové, keďže už od právoplatnosti trestnej veci v septembri 2016 mala pri obvyklej opatrnosti počítat' s povinnosťou nahradiť ujmu a svoje pomery tomu prispôbiť. Ľútosť prejavenu žalovanou 1/ konajúci súd vzal na vedomie ako elementárny prejav, ktorý však nemá podstatný vplyv na výšku reálnej náhrady. Pri kvantifikácii náhrady podporne prihliadol na iné právne režimy a na rozhodovacu prax v porovnateľných sporoch. Uviedol, že jednorazové odškodnenie podľa zákona o odškodňovaní obetí násilných trestných činov sa v roku 2012 poskytovalo vo výške päťdesiatnásobku minimálnej mzdy, čo predstavovalo približne 6 350 eur, a že v občianskoprávných sporoch o nemajetkovú ujmu plnoletých potomkov po obeti dopravnej nehody sa v posledných rokoch ustálilo rozpätie približne od 6-7,5 tis. do 13 tis. eur, s mediánom okolo 9 až 10 tis. eur. Z týchto východísk vyvodil, že základná suma 10 000 eur pre každého zo žalobcov je primeraná a zodpovedá princípu proporcionality, keďže nejde o prípad s mimoriadnymi

následkami nad rámec obvyklej intenzity prežívania. Súd prvej inštancie ďalej posudzoval správanie poškodenej vo svetle § 441 OZ. Poukázal na to, že chodkyňa prechádzala križovatkou mimo vyznačeného priechodu približne 9 až 11 metrov pred priechodom a pri riadnej opatrnosti mohla prichádzajúce vozidlo rozpoznať už pri vstupe do križovatky. Zároveň porovnal reálne možnosti odvrátenia kolízie na oboch stranách a vyhodnotil, že vodička mala objektívne výrazne lepšie predpoklady zabrániť nehode, pretože pri riadnom sledovaní premávky mohla chodkyňu spozorovať už vo vzdialenosti okolo 42 až 60 metrov, bezpečne spomaliť alebo najmenej 26 metrov pred miestom stretu brzdiť, avšak nereagovala skôr než po náraze. Z týchto dôvodov ustálil mieru spoluzavinenia poškodenej na 20 % a o túto mieru znížil základnú sumu zadost'učinenia. Každému zo žalobcov preto priznal 8 000 eur a žalobu v prevyšujúcej časti po 2 000 eur na osobu zamietol. Tento postup označil za výsledok komplexného zhodnotenia vzťahu žalobcov k poškodenej, okolností zásahu a správania žalovanej 1/ aj poškodenej, pri zachovaní porovnateľnosti s rozhodovacou praxou v obdobných veciach.

1.3. Pri nároku uplatnenom voči žalovanej 2/ súd prvej inštancie vychádzal z toho, že žalobcovia zakladajú jej pasívnu legitímáciu na postavení poisťovateľa, ktorý je podľa § 4 ods. 1 a 2 písm. a) a § 15 zákona č. 381/2001 Z. z. (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z. z.“) povinný nahradiť poškodeným škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla poisteného v rámci povinného zmluvného poistenia. Nebolo sporné, že v čase nehody bolo vozidlo v držbe žalovanej 3/ a poistené u žalovanej 2/. Spornou sa stala otázka, či nemajetková ujma uplatnená žalobcami podľa § 13 OZ spadá pod pojem „škoda“ v zmysle zákona č. 381/2001 Z. z. Názor žalovanej 2/, podľa ktorého ide o odlišný nárok, ktorý nie je krytý povinným zmluvným poistením, súd prvej inštancie odmietol s poukazom na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie, najmä rozsudok vo veci C-22/12 Haasová, podľa ktorého sa pojem „zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel“ vykladá autonómne a zahŕňa aj nemajetkovú ujmu blízkych osôb obetí dopravnej nehody, pokiaľ vnútroštátne právo priznáva právo na jej náhradu. Súd zdôraznil, že tento výklad prekonal skoršie stanoviská Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, na ktoré žalovaná 2/ odkazovala, a že v súlade s eurokonformným výkladom pojmu „škoda“ treba pod tento pojem zaradiť aj ujmu na osobnostných právach pozostalých. Na uvedené nadväzuje aj rozhodovacia prax Najvyššieho súdu SR (napr. sp. zn. 6MCdo/1/2016, R 61/2018), ako aj uznesenia Ústavného súdu SR (III. ÚS 666/2016, II. ÚS 695/2017), ktoré potvrdzujú, že poisťovňa je pasívne legitímovaná aj v konaniach o náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 13 OZ. Na tomto základe súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobcovia boli oprávnení uplatniť svoj nárok priamo proti žalovanej 2/ a ich žaloba je v tejto časti dôvodná.

1.4. Vo vzťahu k žalovanej 3/ súd prvej inštancie skúmal, či ako prevádzkovateľ vozidla zodpovedá za následky nehody. Vychádzal z § 430 OZ, podľa ktorého sa zodpovednosť prevádzkovateľa vylučuje, ak bolo vozidlo použité bez jeho vedomia alebo proti jeho vôli. Vozidlo, ktoré bolo pridelené inému zamestnancovi žalovanej 3/, ten bez jej vedomia a súhlasu prenechal do užívania žalovanej 1/. Takéto konanie bolo v rozpore s internými pokynmi zamestnávateľa a predstavovalo tzv. exces, teda neoprávnené použitie motorového vozidla mimo rámca plnenia pracovných úloh. Žalovaná 3/ nemala žiadnu vedomosť o tom, že žalovaná 1/ vozidlo použije, a preto na ňu nemožno preniesť zodpovednosť za následky nehody. Z tohto dôvodu žalobu proti žalovanej 3/ v celom rozsahu zamietol pre nedostatok pasívnej vecnej legitímácie.

1.5. Súd prvej inštancie ďalej posudzoval námietku premlčania vznesenú žalovanou 2/ i žalovanou 3/, ktoré vyhodnotil ako nedôvodné. Poukázal na to, že rozhodujúcou skutočnosťou je smrť poškodenej, ku ktorej došlo 31. októbra 2012 v dôsledku dopravnej nehody, čo predstavuje neoprávnený zásah do práv žalobcov. Podľa § 101 OZ začína všeobecná trojročná premlčacia doba plynúť dňom nasledujúcim po dni, keď k zásahu došlo, teda 1. novembra 2012, a uplynula by 1. novembra 2015. Žaloba bola podaná na súd 29. októbra 2015 a doplnená nasledujúci deň, a preto bola uplatnená včas.

1.6. Súd sa zaoberal aj otázkou, v akom režime majú žalovaní 1/ a 2/ plniť svoju povinnosť. Vysvetlil, že podľa § 511 ods. 1 OZ možno spoločné a nerozdielne plnenie požadovať len vtedy, ak to stanoví zákon, rozhodnutie alebo dohoda. Zákon o povinnom zmluvnom poistení, ani iný predpis, výslovne neupravuje solidárnu povinnosť škodcu a poisťovateľa. Zo systematiky právnej úpravy však vyplýva, že poškodený má právo obrátiť sa buď na škodcu, alebo priamo na poisťovateľa, pričom plnenie jedného z nich zbavuje druhého povinnosti v rozsahu tohto plnenia. Tento záver je v súlade s judikatúrou týkajúcou sa povahy záväzkov, konkrétne s rozhodnutiami publikovanými pod R 2/1968 a R 2/1975, podľa ktorých obsahovo nejde o odlišný záväzok od solidarity, keďže veriteľ môže žiadať plnenie od ktoréhokoľvek z povinných subjektov a splnenie záväzku jedným z nich vedie k zániku záväzku druhého. Na tomto základe súd rozhodol, že žalovaní 1/ a 2/ sú povinní zaplatiť žalobcom priznané sumy tak, že plnením jedného zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého.

1.7. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, 2 v spojení s § 262 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Uviedol, že vychádzal zo zásady úspechu vo veci, pričom konštatoval, že hoci ustálená prax všeobecných súdov považuje za úspešného žalobcu aj toho, ktorému bola priznaná iba časť nároku v konaniach, kde výška plnenia závisí od úvahy súdu alebo znaleckého posudku, v tomto prípade bolo potrebné sa od tejto praxe odchyliť. Poukázal pritom na nálezy Ústavného súdu SR (IV. ÚS 625/2018, III. ÚS 474/2018), podľa ktorých je potrebné prihliadať aj na pomer úspechu a neúspechu žalobcu v časti výšky nároku, najmä ak bol pôvodne uplatnený v zjavne nadsadenej výške. Keďže žalobcovia 1/ a 3/ nebrali do úvahy spoluzavinenie poškodenej a zotrvali na plnej výške nároku, súd ich úspech vyhodnotil len na 80 % a priznal im náhradu trov konania v rozsahu 60 %. Žalované 1/ a 2/ boli úspešné v 20 %, žalovaná 3/ bola plne úspešná, preto jej priznal náhradu trov v celom rozsahu. Zároveň uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť zaplatiť súdny poplatok 532,50 eura, čo zodpovedá ich procesnému neúspechu.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolania žalobcov 1/ a 3/, žalovanej 1/ a žalovanej 2/ v poradí druhým rozhodnutím z 19. októbra 2022 sp. zn. 10Co/77/2021 (i) rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej i zamietajúcej časti veci samej (II., III., IV. a V. výrok) potvrdil; (ii) odvolanie žalovanej 1/ voči zamietajúcej časti veci samej (IV. výrok) odmietol; (iii) odvolanie žalovaných 1/ a 2/ voči uloženiu im poplatkovej povinnosti (IX. výrok) odmietol; (iv) v napadnutej časti náhrady trov konania vo vzťahu žalobcov 1/ a 3/ a žalovanej 3/ (VIII. výrok) rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovanej 3/ náhradu trov konania (prvoinštančného a odvolacieho konania 10Co/17/2019) nepriznal; (v) v napadnutej časti náhrady trov konania vo vzťahu žalobcov 1/ a 3/ a žalovaných 1/ a 2/ (VII. výrok) rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobcovia 1/ a 3/ majú proti žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania (prvoinštančného a odvolacieho konania 10Co/17/2019) v plnom rozsahu; (vi) vyslovil,

že žalobcovia 1/ a 3/ majú voči žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov tohto odvolacieho konania v rozsahu 60 %; (vii) vyslovil, že žalovaná 3/ má voči žalobcom 1/ a 3/ nárok na náhradu trov tohto odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.1. Odvolací súd sa najskôr zaoberal odvolaním žalovaných 1/ a 2/ proti IX. výroku prvoinštančného rozsudku, ktorým im bola uložená poplatková povinnosť a odvolanie žalovaných 1/ a 2/ v tejto časti podľa § 386 písm. c) CSP odmietol, keďže podľa § 355 ods. 2 CSP je odvolanie prípustné len proti tým uzneseniam, ktoré zákon výslovne uvádza v § 357 CSP. Rozhodnutie o vyrubení súdneho poplatku medzi tieto prípady nepatrí, ani zákon o súdnych poplatkoch takúto možnosť nepripúšťa - predpokladá iba sťažnosť proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka, odvolanie bolo preto zo zákona neprípustné. Odvolací súd zdôraznil, že nesprávne poučenie súdu prvej inštancie o prípustnosti odvolania na tom nič nemení.

2.2. Odvolací súd ďalej vo vzťahu k otázke subjektívnej prípustnosti odvolania zdôraznil, že odvolanie môže podať len tá strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané a ktorá disponuje subjektívnou legitimáciou. V danej veci žalovaná 1/ napadla aj IV. výrok rozsudku, ktorým bola žaloba voči nej a žalovanej 2/ v časti sumy 2 000 eur zamietnutá. Keďže týmto výrokom bolo rozhodnuté v jej prospech, jej odvolanie nebolo subjektívne prípustné. Odvolací súd odvolanie žalovanej 1/ voči IV. výroku podľa § 386 písm. b) CSP odmietol ako podané neoprávnenou osobou.

2.3. Pokiaľ išlo o rozhodnutie vo veci samej, odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením súdu prvej inštancie. Napriek tomu, a to aj z dôvodu povinnosti vyporiadať sa s podstatnými tvrdeniami odvolateľov, sa odvolací súd podrobnejšie vyjadril k niektorým námietkam. V súvislosti s námietkami žalovanej 2/, že odôvodnenie napadnutého rozsudku je nedostatočné, nepresvedčivé a nepreskúmateľné, konštatoval, že súd prvej inštancie v odôvodnení jasne uviedol rozhodujúci skutkový stav, priebeh konania, stanoviská strán, výsledky dokazovania aj právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje závery. Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva nie je súd povinný reagovať na každý jednotlivý argument účastníka, ale postačuje, ak jeho rozhodnutie jasne a zrozumiteľne vysvetľuje skutkový a právny základ rozhodnutia. V danom prípade nemožno hovoriť o porušení práva na spravodlivý proces. Odôvodnenie prvoinštančného rozsudku podľa názoru odvolacieho súdu ukazuje vzťah medzi skutkovými zisteniami, hodnotením dôkazov a prijatými právnymi závermi. Súd prvej inštancie posúdil všetky relevantné okolnosti, vrátane intenzity vzťahu žalobcov s nebohou, ich osobných pomerov, ale aj miery zavinenia a postoja žalovanej 1/. Pri určení výšky náhrady vychádzal zo zákonných aj judikatúrnych kritérií, ako sú závažnosť vznikutej ujmy, okolnosti jej vzniku, vek a rodinné väzby, či otázka spoluzavinenia poškodenej. Tieto podoprel aj odkazmi na rozhodovacia prax vyšších súdov. Odvolací súd preto uzavrel, že rozsudok súdu prvej inštancie je riadne a dostatočne odôvodnený.

2.4. Odvolací súd sa ďalej zaoberal aj námietkou žalovanej 2/, podľa ktorej žalobcovia nepreukázali taký zásah do ich práv, ktorý by odôvodňoval priznanie finančnej satisfakcie. Pripomenul, že už v žalobe žalobcovia uvádzali okolnosti vyjadrujúce silný a harmonický vzťah s matkou, ktorá im bola po celý život oporou, a zdôrazňovali traumatizujúci a nenahraditeľný charakter jej náhlej straty. Súd prvej inštancie sa s týmito tvrdeniami podľa jeho názoru podrobne vysporiadal, keď v odôvodnení hodnotil intenzitu rodinných väzieb a vyvodil závery o podstate utrpenej ujmy. Odvolací súd doplnil, že smrť blízkej osoby vzhľadom na úzke citové a sociálne väzby predstavuje pre pozostalých tak závažný zásah, že je spôsobilý znížiť ich dôstojnosť a

narušiť možnosť rozvíjať ich osobnosť, čo judikatúra ústavných súdov v Českej i Slovenskej republike opakovane potvrdzuje. V prejednávanej veci smrť matky žalobcov mala šokujúci a nečakaný kontext a spôsobila im ujmu absolútneho charakteru, ktorú nemožno nahradiť inou než finančnou satisfakciou. Odvolací súd sa tak stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že vzhľadom na intenzívne rodinné väzby so zosnulou a nenahraditeľnosť vzniknutej straty je namieste poskytnúť žalobcom náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 OZ.

2.5. Odvolací súd ďalej reflektoval námietku žalovanej 2/, ktorá spochybňovala primeranosť a proporcionalitu výšky priznanej nemajetkovej ujmy. Poukázal na to, že zákon nestanovuje rámcové sumy pre odškodnenie nemajetkovej ujmy a jej určenie je otázkou voľnej úvahy súdu, ktorá sa musí opierať o kritériá závažnosti zásahu a konkrétne okolnosti prípadu. Účelom priznanej náhrady je poskytnúť primerané a účinné zadosťučinenie, ktoré má zmierniť následky neoprávneného zásahu, a zároveň nesmie viesť k bezdôvodnému obohateniu či likvidačnému účinku voči škodcovi. Súd prvej inštancie podľa odvolacieho súdu tieto zásady rešpektoval, keď sa vo svojom rozhodnutí podrobne venoval okolnostiam na strane žalobcov i žalovaných, hodnotil intenzitu vzťahu žalobcov k usmrtenej osobe, okolnosti vzniku ujmy, vek a rodinné väzby, ako aj mieru zavinenia účastníkov nehody. Rovnako za neopodstatnenú označil aj ďalšiu námietku, že súd nedostatočne zohľadnil spoluzavinenie poškodenej. Odvolací súd poukázal na to, že táto námietka je nekonkrétne a neuvádza, v čom presne malo byť zohľadnenie miery účasti nesprávne. Ani argument, že uložený trest žalovanej 1/ v trestnom konaní predstavoval pre žalobcov určitú formu satisfakcie, ktorá mala byť zohľadnená pri určení výšky náhrady, nebol akceptovaný. Odvolací súd pripomenul, že súd prvej inštancie sa zaoberal prejavom ľútosti žalovanej 1/, avšak správne zareagoval, že ide len o elementárny prejav slušnosti bez zásadného významu pre určenie výšky náhrady. Samotné odsúdenie žalovanej 1/ možno považovať za formu sankcie, avšak jeho dopad na mieru utrpenia pozostalých nebol v prejednávanej veci preukázaný. Odvolací súd tak uzavrel, že súd prvej inštancie postupoval správne, keď priznal žalobcom primerané peňažné zadosťučinenie, ktoré reflektuje vážnosť zásahu do ich rodinného a osobného života. Hodnotu ľudského života a rodinných vzťahov nemožno presne vyčíslieť, možno ju však dôstojne zmierniť náhradou nemajetkovej ujmy v peniazoch. Morálne zadosťučinenie, či už vo forme ľútosti alebo samotného trestu, nemožno v takýchto prípadoch považovať za postačujúce.

2.6. Následne sa odvolací súd zaoberal námietkou žalovanej 1/, podľa ktorej súd prvej inštancie neprihliadol na zmenu jej osobných a majetkových pomerov, ktorá nastala až po rozhodnutí odvolacieho súdu a ňou navrhnuté dokazovanie v tomto smere nevykonával z dôvodu predchádzajúceho skoncentrovania konania. Rovnako namietala, že pokiaľ súd trval na predchádzajúcom skoncentrovaní konania, nebol potom oprávnený vykonávať dokazovanie čítaním jednotlivých častí trestného spisu, s ktorými sa strany predtým nemali možnosť oboznámiť. V tejto súvislosti odvolací súd zdôraznil, že dokazovanie trestným spisom a uznesením z prípravného konania bolo navrhnuté už žalobcami, a preto nemožno tvrdiť, že by žalovaná 1/ nemala možnosť sa s obsahom týchto listín oboznámiť, keďže v trestnom konaní vystupovala ako obžalovaná a bola s obsahom spisu oboznámená. Na margo tvrdení žalovanej, že jej pôvodne bol dostupný úver, z ktorého by mohla odškodnenie uhradiť no momentálne má k dispozícii len 5 000 eur, odvolací súd konštatoval, že samotná možnosť získať úver nemôže byť považovaná za zmenu osobných pomerov a že skutočná výška príjmu či absencia úspor nebráni tomu, aby bola žalobcom priznaná primeraná satisfakcia. Pripomenul, že podľa ustálenej judikatúry majetkové pomery škodcu sú významné len vtedy, ak by výška náhrady mala likvidačné následky, čo v danom prípade

nehrozilo, keďže zodpovednosť nesie aj poisťovňa. K porovnaniu s inými rozhodnutiami, na ktoré sa žalovaná 1/ odvolávala, odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie na tieto poukázal iba príkladmo a nie ako priamo použiteľné paralely. Námietku žalovanej 1/, že výška odškodnenia mala byť posudzovaná podľa zákona č. 215/2006 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, odvolací súd odmietol s tým, že táto právna úprava bola súdom prvej inštancie použitá iba ilustratívne a nemala zásadný vplyv na určenie výšky náhrady. Rovnako nepovažoval za dôvodnú ani jej námietku vo veci paričnej lehoty na splnenie povinnosti, keďže samotný fakt, že z trojdňovej lehoty by prakticky ostal len jeden pracovný deň, nepredstavuje dôvod na jej predĺženie. Napokon, keď žalovaná 1/ po uplynutí odvolacej lehoty doplnila svoje odvolanie o tvrdenia súvisiace s jej tehotenstvom, zvýšenými výdavkami a predpokladaným poklesom príjmu, odvolací súd konštatoval, že tieto skutočnosti už nemohol zohľadniť. Podľa § 380 ods. 1 CSP je odvolací súd viazaný dôvodmi uvedenými v lehote na podanie odvolania a nové dôvody po jej uplynutí nemožno pripustiť.

2.7. Pokiaľ išlo o odvolacie námietky žalobcov 1/ a 3/, odvolací súd v prvom rade konštatoval, že argumentačný rámec prvoinštančného súdu je presvedčivý a vnútorne konzistentný. K výhrade, že súd prvej inštancie pri určovaní „mediánu“ relutárnej náhrady mechanicky prevzal sumy z iných rozhodnutí, odvolací súd zdôraznil, že porovnávacia kazuistika slúžila len ako orientačný kompas pre zachovanie proporcionality; pripomenul zásadu non ultra petita, ktorá v tejto veci nepripúšťala priznať viac, než žalobcovia sami uplatnili (10 000 eur na osobu). Prvoinštančný súd teda vychádzal z aktuálnej praxe, no rozhodujúce boli konkrétne skutkové okolnosti zistené v spore a individuálne kritériá na oboch stranách - intenzita rodinných väzieb a dopad straty na žalobcov na jednej strane a forma zavinenia, postoj a objektívne možnosti škodcu na strane druhej. Pokiaľ žalobcovia spochybnili záver o 20 % spoluzavinení poškodenej, odvolací súd poukázal na hranice viazanosti civilného súdu trestným rozsudkom, keď viazanosť sa týka viny a osoby páchatel'a, nie posúdenia prípadného spolupôsobenia ďalších osôb na vzniku škody. Konajúci súd preto samostatne posúdil podmienky § 441 OZ. Zo znaleckého posudku a skutkových zistení trestného súdu mu vyplynulo, že poškodená prechádzala križovatkou mimo priechodu, prichádzajúce vozidlo mohla a mala rozpoznať už pri vstupe do križovatky a svojím vstupom do jazdného pruhu vytvorila vodičke kolíznú situáciu. Hoci primárnou a rozhodujúcou príčinou kolízie bolo porušenie povinností vodičkou, správanie poškodenej sa na vzniku následku spolupodieľalo, a tak miera 20 % primerane odráža reálny príspevok jej konania bez toho, aby sa spochybňovala trestná zodpovednosť vodičky. K procesným výhradám žalobcov, že súd prvej inštancie neumožnil doplniť ďalšie dôkazy (výsluchy svedkov, lekársku správu žalobkyne 3/), odvolací súd uviedol, že rozhodujúce skutočnosti o povahe a intenzite rodinných väzieb už boli bezpečne preukázané a priznal základnú sumu, ktorú žalobcovia žiadali. Dodatočné „novoty“ neboli nevyhnutné pre spravodlivé rozhodnutie a nešlo o porušenie rovnosti zbraní, pričom konanie prebehlo v rozsahu potrebnom na spoľahlivé zistenie skutkového stavu. Vo veci pasívnej legitimácie žalovanej 3/ odvolací súd potvrdil správnosť aplikácie § 430 OZ a zdôraznil, že išlo o exces - použitie vozidla bez vedomia a proti vôli prevádzateľa. Za tejto dôkaznej situácie nebol podľa jeho názoru dôvod prenášať objektívnu zodpovednosť na prevádzateľa a potvrdil, že vylúčenie zodpovednosti žalovanej 3/ je vecne správne, rovnako ako záver o primeranej výške priznanej relutárnej náhrady po zohľadnení 20 % spoluzavinenia poškodenej. Rozhodnutie súdu prvej inštancie preto v týchto častiach potvrdil.

2.8. Napokon, odvolací súd vo vzťahu k výroku o trovách konania z veľkej časti akceptoval námietky žalobcov 1/ a 3/, podľa ktorých v prípadoch, keď výška priznanej náhrady závisí od úvahy súdu, nie je možné považovať žalobcu, ktorému bola priznaná len časť nároku, za procesne neúspešného, pretože rozsah priznaného plnenia nemožno dopredu predvídať. Pri nárokoch na náhradu nemajetkovej ujmy, kde výška plnenia závisí od súdnej úvahy, treba za základ úspechu považovať rozhodnutie o dôvodnosti samotného nároku a nie jeho presnú kvantifikáciu. Ak teda žalobcovia uspeli v merite veci, majú byť považovaní za plne úspešných, aj keď im súd priznal o niečo nižšiu sumu, než pôvodne žiadali. Odvolací súd preto zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie a priznal žalobcom 1/ a 3/ proti žalovaným 1/ a 2/ plnú náhradu trov konania z prisúdenej sumy. Vo vzťahu k žalovanej 3/ odvolací súd uznal, že tá bola v konaní v plnom rozsahu úspešná, keďže žaloba proti nej bola zamietnutá. Napriek tomu však uplatnil výnimku podľa § 257 CSP. Dôvodom hodným osobitného zreteľa bolo, že žalobcovia nemali inú procesnú možnosť, než žalovanú 3/ žalovať ako prevádzateľa vozidla, pričom až dokazovanie preukázalo, že vozidlo bolo použité bez jej vedomia a súhlasu. Za týchto okolností by priznanie náhrady trov konania žalovanej 3/ nebolo spravodlivé. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a 2, § 262 ods. 1 a 2 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 1/ (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktoré odôvodnila poukazom na ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP; žiadala napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Dovolateľka namietala ako odvolací súd v skoršom zrušujúcom uznesení (sp. zn. 10Co/17/2019) skonštatoval, že súd prvej inštancie pri stanovení výšky náhrady nevyhodnotil na strane škodcu jeho majetkové pomery a v neskoršom dovolaní napadnutom rozsudku ten istý odvolací súd uviedol, že poukaz dovolateľky na okolnosti na jej strane, vrátane absencie finančných prostriedkov nebol spôsobilý ovplyvniť rozhodnutie o výške náhrady. Poukázala na rozpor v právnych názoroch odvolacieho súdu v rámci tej istej veci, ktoré popri sebe nemôžu obstať, čo okrem iného malo za následok porušenie jej práva na spravodlivý proces spočívajúce nedodržaní požiadavky na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Ďalšia oponentúra spočívala v tom, že odvolací súd neprihliadol na ňou tvrdené skutočnosti týkajúce sa jej zmenených osobných a majetkových pomerov, konkrétne na jej tehotenstvo, ktoré nastalo až po vyhlásení rozsudku súdu prvej inštancie. Odvolací súd síce odôvodnil neprihliadnutie na túto skutočnosť tým, že bola uplatnená až po uplynutí lehoty na podanie odvolania, avšak prehliadol § 366 písm. d) CSP. Dovolateľka namietala aj to, že súd prvej inštancie po vrátení veci nevykonala dôkazy, ktoré predložila na preukázanie jej aktuálnych majetkových pomerov, hoci ich predložila v reakcii na pokyny obsiahnuté v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení odvolacieho súdu. Napokon poukázala na skutočnosť, že odvolací súd v napadnutom rozhodnutí nedostatočne odôvodnil priznanie nároku na náhradu trov konania žalobcom aj za predchádzajúce odvolacie konanie, v ktorom boli úspešní žalovaní na základe výlučne nimi podaného odvolania, keďže odvolací súd zrušil pôvodný rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3.1. Žalovaná 1/ ďalej nastolila právne otázky, ktoré podľa jej názoru doposiaľ neboli v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu vyriešené a od ktorých záviselo napadnuté rozhodnutie:

i. „je súd povinný zohľadniť pri určení výšky náhrady duševnej útrapy v spojení s úmrtím blízkej osoby vo forme nemajetkovej ujmy individuálne okolnosti na strane pozostalých, ako aj na strane osoby zodpovednej za vznik predmetnej nemajetkovej ujmy?“;

- ii. „aká je základná čiastka náhrady nemajetkovej ujmy modifikovateľná s použitím zákonných a judikatúrou odvodených hľadísk?“;
- iii. „predstavuje tehotenstvo osoby zodpovednej za vznik nemajetkovej ujmy spolu s právnymi, osobnostnými a majetkovými okolnosťami z neho vyplývajúcimi, prípustné prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany v odvolacom konaní podľa § 366 písm. d) CSP, a to za situácie, že toto nastalo (resp. bolo potvrdené medicínskymi postupmi) až po vyhlásení rozhodnutia súdu prvej inštancie?“;
- iv. „ak súd druhej inštancie na základe odvolania podaného stranou konania zruší napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie a vráti tomuto vec na nové konanie a doplnenie dokazovania, uplatňuje sa na takéto konanie pred súdom prvej inštancie sudcovská koncentrácia z konania, ktoré predchádzalo odvolaciemu konaniu, a to aj vo vzťahu ku skutočnostiam, ktoré majú byť predmetom opätovného alebo nového posúdenia súdom prvej inštancie a pre ktoré bolo predchádzajúce rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušené?“;
- v. „ak súd druhej inštancie na základe odvolania podaného stranou konania zruší napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie a vráti tomuto vec na nové konanie a doplnenie dokazovania, je súd prvej inštancie povinný vykonať dôkazy, ktoré do vyhlásenia zrušeného rozhodnutia neexistovali a sú tzv. novými dôkazmi?“.

4. Žalovaná 2/ sa s podaným dovolaním v celom rozsahu stotožnila.

5. Žalobcovia 1/ a 3/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že žiadna z dovolateľkou nastolených otázok nespĺňa zákonné a judikatúrou stanovené kritériá. Navyše prvá právna otázka bola už dovolacím súdom riešená v rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/139/2011, tretia nastolená otázka spočíva na posúdení vysoko individuálnych, konkrétnych skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré sú svojou povahou jedinečné a neopakovateľné a ani ostatné dovolacie otázky nespĺňajú atribúty rozhodujúcej právnej otázky. Na základe uvedeného navrhli podané dovolanie odmietnuť.

6. Žalovaná 3/ sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadrila.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné zamietnuť.

8. Dovolaateľka svoje dovolacie námietky subsumovala pod dovolacie dôvody § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pričom v podstatnom namietala (I.) rozpor medzi závermi odvolacieho súdu obsiahnutými v jeho predchádzajúcim zrušujúcim uznesení a následným potvrdzujúcim rozsudkom, ako aj nesprávne posúdenie prvých dvoch ňou nastolených právnych otázok týkajúcich sa povinnosti súdu zohľadniť individuálne okolnosti na strane pozostalých i škodcu pri určovaní výšky relutárnej náhrady a existencie „základnej čiastky“ tejto náhrady a jej modifikácií; (II.) tretiu, štvrtú a piatu nastolenú otázku v kombinácii s jej výhradami o nevykonaní navrhovaného dokazovania po zrušujúcim uznesení, neakceptovaní tvrdenia o tehotenstve ako

relevantnej novoty podľa § 366 písm. d) CSP a nesprávnom uplatnení zásady sudcovskej koncentrácie.

9. Podľa názoru dovolacieho súdu sa žalovanou 1/ uplatnené dovolacie námietky po obsahovej stránke do značnej miery prekrývajú, pokiaľ ide o dôvody prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. K tomu hodno uviesť, že v okolnostiach jej prípadu to nie je nepochopiteľné, hoci vo všeobecnosti obvykle nenastáva situácia, že by obsahovo tá istá dovolacia námietka spadala pod obidva dôvody prípustnosti dovolania (IV. ÚS 372/2020).

10. Podľa § 11 OZ fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy

10.1. Fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie (§ 13 ods. 1 OZ). Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 2 OZ). Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo (§ 13 ods. 3 OZ).

11. Pokiaľ ide o zodpovedanie prvého okruhu námietok dovolateľky, dovolací súd považuje za potrebné poukázať na zákonnú úpravu a princípy náhrady nemajetkovej ujmy pozostalých blízkych osôb v slovenskom právnom prostredí. Základným východiskom určovania výšky primeraného zadosťučinenia je správne vymedzenie jeho účelu a funkcie. Účelom primeraného zadosťučinenia nie je poskytnúť pozostalému peňažný ekvivalent či restitutio in integrum, keďže ujmu v nemajetkovej sfére nemožno obnoviť ani exaktne kvantifikovať. Jeho cieľom je poskytnúť dotknutému subjektu spravodlivé zmiernenie (satisfakciu) za neoprávnený zásah do osobnostnej sféry, ktorý sa už nedá napraviť v naturálnej podobe. Konečným cieľom primeraného zadosťučinenia je teda odčinenie vzniknutého bezprávia prostredníctvom peňažnej kompenzácie, ktorá má predovšetkým satisfakčnú funkciu. Preventívno-sankčný rozmer pritom nemožno apriori vylúčiť, no má len podporný charakter a nemôže byť samostatným dôvodom na podstatne vyššiu relutárnu náhradu.

12. Sumarizujúc uvedené možno konštatovať, že hlavná, primárna a nespochybniteľná funkcia náhrady nemajetkovej ujmy je funkcia satisfakčná, zatiaľ čo prípadná preventívno-sankčná funkcia sa uplatňuje len doplnkovo. Pri určení výšky zadosťučinenia je preto kľúčové, aby súdy vychádzali z úplného skutkového stavu a svoje úvahy viazali na zákonné kritériá vyjadrené v § 13 ods. 3 OZ, teda (i) závažnosť vzniknutej ujmy a (ii) okolnosti, za ktorých k porušeniu došlo. Len tak možno dosiahnuť, aby rozhodnutie bolo vnútorne konzistentné, preskúmateľné a aby zodpovedalo všeobecne zdieľaným predstavám o spravodlivosti a proporcionalite.

13. Na uvedené závery nadväzuje aj rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Najvyšší súd Slovenskej republiky už v rozsudku sp. zn. 4Cdo/139/2011 (na ktoré nadviazala ďalšia rozhodovacia prax napr. sp. zn. 7Cdo/80/2014) judikoval, že podľa § 13 ods. 3 OZ zákon

neustanovuje pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch žiadne pevné hranice. Úvaha súdu je síce voľná, avšak limitovaná dvoma taxatívne stanovenými kritériami, a to závažnosťou vzniknutej ujmy a okolnosťami, za ktorých k neoprávnenému zásahu došlo. Čím závažnejšia je ujma svojou intenzitou a trvaním, tým vyššia by mala byť aj priznaná peňažná satisfakcia. Druhé kritérium je zámerne formulované široko tak, aby umožňovalo prihliadať na okolnosti existujúce nielen na strane pôvodcu zásahu (napr. či konal len z ľahkej nedbanlivosti alebo úmyselne), ale aj na strane postihnutej osoby (napr. jej vlastný podiel na priebehu udalostí vedúcich k zásahu).

13.1. Cieľom tohto prístupu je zabezpečiť, aby výška peňažného zadosťučinenia mohla byť určená pružne, v súlade s princípom spravodlivosti a so zreteľom na všetky konkrétne okolnosti prípadu. Súd je preto povinný vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutkového stavu a svoje rozhodnutie opierať o preskúmateľné a konkrétne hľadiská. Dovolací súd v uvedenom rozhodnutí súčasne zdôraznil, že maximálna výška priznaného zadosťučinenia je ohraničená žalobným návrhom, teda sumou, ktorú poškodený v konaní uplatnil.

13.2. Dovolací súd v uvedenom rozhodnutí okrem iného uviedol, že „Rovnako tak sú správne závery odvolacieho súdu vzťahujúce sa na nemožnosť dopadu osobných a majetkových pomerov odporcu na priznanú výšku nemajetkovej ujmy, na ktorú, ako už bolo uvedené, majú vplyv (popri závažnosti vzniknutej ujmy) okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.“

14. Za účelom zodpovedania prvej nastolenej právnej otázky v kontexte a okolnostiach skúmanej veci preto dovolací súd konštatuje, že odvolací súd vo svojom prvom zrušujúcom rozhodnutí neprimerane vychádzal pri stanovení kritérií pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy z rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2844/14. Toto rozhodnutie vychádza z odlišnej právnej úpravy náhrady nemajetkovej ujmy (§ 2956 a nasl. „nového“ Občianskeho zákoníku) a nemožno ho mechanicky aplikovať v pomeroch slovenského právneho poriadku. Odvolací súd v tejto súvislosti navyše zdôraznil potrebu skúmania majetkových pomerov škodcu, avšak bez toho, aby jasne zadefinoval význam tejto okolnosti z hľadiska kritérií podľa § 13 ods. 3 OZ a ich prípadnej hierarchie.

15. Dovolací súd v nadväznosti na uvedené zdôrazňuje, že posudzovanie majetkových pomerov zodpovedného subjektu a s tým spojené prihliadnutie na možné likvidačné účinky priznanej náhrady nemôže byť rovnocenným kritériom popri zákonných hľadáiskách podľa § 13 ods. 3 OZ, ani samostatným dôvodom na zníženie sumy náhrady. Vzhľadom na samotnú podstatu náhrady nemajetkovej ujmy pozostalých blízkych osôb nemožno pri vyvažovaní protichodných záujmov poškodeného a škodcu pripustiť, aby záujmy škodcu prevážili nad právom poškodeného na primeranú satisfakciu. Pri úvahe o tejto otázke nemožno opomenúť primárne deliktný charakter náhrady nemajetkovej ujmy, ktorý je prejavom zodpovednosti škodcu za neoprávnený zásah do chránených osobnostných práv. Z toho dôvodu je prihliadanie na osobné či majetkové pomery škodcu možné len za mimoriadnych okolností, za analogického splnenia moderačného pravidla podľa § 450 OZ. Samotné tvrdenie alebo preukázanie, že škodcovi - fyzickej osobe - vzniknú v dôsledku povinnosti nahradiť ujmu určité finančné ťažkosti, nie je postačujúce. Takéto ťažkosti patria k prirodzenej sfére následkov vyplývajúcich z deliktnej zodpovednosti a samy osebe nemôžu odôvodniť zásah do satisfakčnej funkcie náhrady nemajetkovej ujmy pozostalých.

16. Dovolací súd dopĺňa, že zohľadnenie hroziacich likvidačných dôsledkov povinnosti nahradiť nemajetkovú ujmu na strane škodcu prichádza do úvahy len vo výnimočných prípadoch. Aj v takýchto situáciách však musí súd súčasne skúmať, či znížením sumy zadosťučinenia pod hranicu bežne priznávaného priemeru nedôjde k popretiu jeho primárnej satisfakčnej funkcie. Ak by totiž v dôsledku nadmerného prihliadania na záujmy škodcu utrpelo samotné naplnenie účelu náhrady nemajetkovej ujmy - spravodlivého zmiernenia citovej a osobnostnej straty pozostalých - rozhodnutie by stratilo súlad s účelom § 13 OZ a s ústavne garantovaným právom poškodeného na účinnú ochranu osobnosti.

17. Napriek čiastočne nesprávnemu posúdeniu veci odvolacím súdom (viď bod 14.) dovolací súd dospel k záveru, že za zohľadnenia všetkých rozhodujúcich zákonných a judikatórnych kritérií (najmä záverov vyslovených v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/139/2011) v posudzovanej veci nešlo o taký výnimočný prípad, ktorý by odôvodňoval moderáciu priznanej náhrady s ohľadom na majetkové pomery žalovanej 1/. Priznanú sumu považuje dovolací súd za súladnú s princípom všeobecnej spravodlivosti a so zásadou primeranosti.

17.1. Súd pri posudzovaní výšky relatívnej náhrady správne aplikovali základné kritériá vyplývajúce z § 13 ods. 3 OZ - závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu došlo. V tejto súvislosti zdôraznili, že smrť matky žalobcov mala šokujúci a nečakaný kontext, spôsobila im nenahraditeľnú citovú stratu a zasiahla do ich dôstojnosti a možnosti rozvíjať osobnosť. Zohľadnili aj intenzitu vzťahu žalobcov k zosnulej, ktorá im bola celoživotnou oporou, ako aj okolnosti na strane škodcu - zavinené porušenie povinností vodiča, ktoré bolo primárnou príčinou nehody. Súd zároveň vyhodnotili správanie poškodenej a primerane zohľadnili jej spoluzavinenie vo výške 20 %. Takto nižšie súde v medziach voľnej úvahy správne vyhodnotili všetky rozhodné okolnosti prípadu a dospeli k primeranej sume zadosťučinenia, ktorá napĺňa jeho primárnu satisfakčnú funkciu a zároveň rešpektuje princíp proporcionality.

18. Pokiaľ dovolateľka v tejto súvislosti namietala rozpor medzi závermi odvolacieho súdu obsiahnutými v jeho predchádzajúcom zrušujúcom uznesení a následným potvrdzujúcim rozsudkom, dovolací súd pripomína, že v praxi nie je vylúčená situácia, že odvolací súd v zrušovacom rozhodnutí vysloví určitý právny názor či cez prizmu kasačnej záväznosti usmerní súd prvej inštancie k vykonaniu určitých procesných úkonov, čo súd prvej inštancie následne (povinne) pretaví do svojho rozhodnutia, avšak odvolací súd po podaní odvolania tento svoj vlastný právny názor či iný záver zmení (bez toho, aby došlo ku skutočnostiam, ako je zmena zisteného skutkového stavu a pod.) a rozhodne inak. Už staršia rozhodovacia prax dovolacieho súdu (R 68/1971) pripustila, aby odvolací súd svoj skorší záväzný právny názor vyjadrený v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení zmenil, nakoľko z Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva viazanosť vlastným právnym názorom. Keďže ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku ohľadom kasačnej záväznosti rozhodnutí súdov vyššej inštancie sú obsahovo totožné s ustanoveniami v CSP, je táto judikatúra použiteľná aj pre nový procesný kódex.

18.1. Bez ohľadu na uvedené dovolací súd konštatuje, že hoci možno vnímať určitú nekonzistentnosť medzi odôvodnením predchádzajúceho zrušujúceho uznesenia a následného napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, ako aj medzi jeho závermi o význame majetkových pomerov škodcu, táto skutočnosť sama osebe nezakladá procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f)

CSP. Ako už bolo uvedené v bode 17.1., výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy zodpovedá zákonným kritériám podľa § 13 ods. 3 OZ, princípu primeranosti i ustálenej judikatúre dovolacieho súdu. Keďže je napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v konečnom dôsledku vecne správne, namietaným postupom nedošlo k založeniu vady podľa § 420 písm. f) CSP.

19. Pokiaľ ide o druhú právnu otázku nastolenú dovolateľkou, týkajúcu sa základnej čiastky náhrady nemajetkovej ujmy modifikovateľnej s použitím zákonných a judikatúrou odvodených hľadísk, dovolací súd konštatuje, že právny poriadok Slovenskej republiky nepozná a ani nestanovuje žiadnu tzv. „základnú čiastku“ relutárnej náhrady nemajetkovej ujmy. Ustanovenie § 13 ods. 3 OZ zakotvuje iba rámcové kritériá, ktorými sú závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu došlo, pričom konkrétna výška náhrady je vecou voľnej úvahy súdu, limitovanej zásadami primeranosti, proporcionality a všeobecne zdieľaných predstáv o spravodlivosti.

19.1. V judikatúre dovolacieho súdu sa ustálil názor, že určenie výšky peňažného zadost'učinenia je výsledkom individuálneho posúdenia všetkých rozhodných okolností každého prípadu, pričom nemožno vychádzať zo žiadnej fixnej čiastky aplikovateľnej na všetky prípady (porov. napr. sp. zn. 4Cdo/139/2011, 7Cdo/131/2020). Súdov však môžu - a v záujme zachovania proporcionality aj majú - prihliadať na sumy priznávané v porovnateľných prípadoch, nie ako na záväznú tarifu, ale ako na orientačné vodidlo pre udržanie rozhodovacej praxe v rozumných a predvídateľných hraniciach.

19.2. Z toho vyplýva, že otázka „základnej čiastky“ je v slovenskom právnom prostredí koncipovaná nie ako presne určená suma, ale ako výsledok aplikácie zákonných kritérií na skutkové okolnosti konkrétneho prípadu, s podporou komparatívnej judikatúry. Takto určená výška môže byť následne modifikovaná zohľadnením ďalších relevantných okolností, napríklad miery zavinenia, spoluzavinenia poškodenej osoby, intenzity rodinných väzieb či správania škodcu po zásahu. Dovolací súd v tejto súvislosti opätovne odkazuje na svoje závery uvedené v bode 17.1., z ktorých vyplýva, že výška priznanej náhrady za nemajetkovú ujmu v posudzovanej veci v konečnom dôsledku rešpektuje zákonné aj judikatúrne medze a zodpovedá princípu spravodlivosti a zásade primeranosti.

20. Dovolací súd sa ďalej zaoberal druhou množinou dovolacích námietok žalovanej 1/ (viď bod 11.), a to treťou, štvrtou a piatou [c), d) a e)] nastolenou právnu otázkou v kombinácii s jej výhradami smerujúcimi (i) proti nevykonaniu navrhovaného dokazovania po zrušujúcom uznesení, (ii) proti neakceptovaniu tvrdenia o jej tehotenstve ako relevantnej „novoty“ podľa § 366 písm. d) CSP a (iii) proti nesprávne uplatneniu zásady sudcovskej koncentrácie.

20.1. Dovolací súd uvádza, že všetky tieto námietky majú spoločný základ - dovolateľka nimi v podstate spochybňuje procesný postup nižších súdov pri zisťovaní skutkového stavu a pri aplikácii procesných pravidiel, a to z hľadiska, či jej nebolo odňaté právo predniesť všetky rozhodné tvrdenia a dôkazy a či súdy správne posúdili prípustnosť tzv. novôt v odvolacom konaní.

21. Pokiaľ ide o námietku žalovanej 1/, že odvolací súd neakceptoval jej tvrdenie o tehotenstve ako relevantnú „novotu“ podľa § 366 písm. d) CSP, vo vzťahu ku ktorej nastolila aj samostatnú právnu otázku [c)], dovolací súd zdôrazňuje, že možnosť uplatniť nové skutočnosti v odvolacom konaní je výnimočná a podlieha striktnej interpretácii. Ústavný súd SR v rozhodnutí sp. zn. III.

ÚS 141/2019 výslovne uviedol, že ustanovenie § 365 ods. 3 CSP, v zmysle ktorého odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie je možné meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania, je premietnutím zásady koncentrácie civilného procesu. Táto zásada znamená, že určité procesné úkony sú koncentrované do zákonom určenej lehoty (pri odvolaní 15 dní); umožnenie dopĺňania odvolacích dôvodov po jej uplynutí by bolo v rozpore s princípom hospodárnosti a rýchlosti súdneho konania, ale najmä s koncepciou odvolacieho konania, ktoré vychádza z tzv. neúplného apelačného systému. Bez ohľadu na uvedené dovolací súd dodáva, že samotné tehotenstvo žalovanej 1/ za daných okolností nepredstavovalo takú výnimočnú skutočnosť, ktorá by zakladala mimoriadne oprávnenie súdu moderovať náhradu nemajetkovej ujmy určenú podľa § 13 ods. 3 OZ. Vychádzajúc z uvedeného ani táto námietka žalovanej 1/ nezakladá dôvodnosť jej dovolania.

22. Žalovaná 1/ ďalej namietala nesprávne uplatnenie zásady sudcovskej koncentrácie [aj právna otázka - d)]. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/81/2022 (R 29/2025), podľa ktorého pravidlám sporového konania, ktoré sa riadi zásadou koncentrácie a objektívnym stavom existujúcim v čase vyhlásenia rozsudku (§ 217 ods. 1 CSP), neodporuje, ak sa uplatňovaný nárok preukáže vykonaním dôkazu, ktorý prišiel na rad až po vyslovení právneho názoru odvolacím súdom v zrušujúcom uznesení. Ak odvolací súd zruší rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu vráti na ďalšie konanie, strany sporu môžu uvádzať nové skutočnosti a navrhovať nové dôkazy v rozsahu dôvodov zrušujúceho uznesenia, bez toho, aby boli obmedzované tým, že ich v pôvodnom konaní neuviedli; účinky zákonnej (sudcovskej) koncentrácie tým nie sú nad rámec dôvodov zrušujúceho uznesenia dotknuté.

22.1. Dovolací súd preto nepovažuje za úplne správny postup súdu prvej inštancie, ktorý sa napriek existencii predchádzajúceho zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu odvolal na skoncentrovanie konania v pôvodnom štádiu konania. Avšak vzhľadom na vyššie uvedené hodnotenia a závery (porov. body 14. až 17.) konštatuje, že tvrdenia žalovanej 1/ o zmene zamestnávateľa, či nemožnosti čerpať úver v predtým dostupnej výške a s tým spojenej zmene jej majetkových pomerov neboli spôsobilé ovplyvniť správnosť a primeranosť určenej výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Takéto okolnosti nepredstavujú výnimočný prípad, v ktorom by bolo opodstatnené prelomiť zásadu prioritnej satisfakčnej funkcie relutárnej náhrady podľa § 13 ods. 3 OZ a uplatniť moderačné oprávnenie súdu. Ich zohľadnenie by nevedlo k naplneniu účelu primeraného zadosťučinenia, ale naopak, k neodôvodnenému oslabeniu ochrany poskytovanej pozostalým ako poškodeným subjektom.

23. To isté platí aj v prípade dovolacej námietky smerujúcej proti nevykonaniu navrhovaného dokazovania. Je nesporné, že vo všeobecnosti je na úvahe súdu, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná (§ 185 ods. 1 CSP), pričom súd nie je viazaný návrhmi strán a rozhoduje podľa toho, ktoré dôkazy považuje za potrebné pre zistenie skutkového stavu. V prejednávanvej veci však odvolací súd vo svojom predchádzajúcom zrušujúcom uznesení výslovne uložil súdu prvej inštancie, aby sa zaoberal aj osobnými a majetkovými pomermi žalovanej 1/. Nevykonanie dôkazov v tomto smere sa preto na prvý pohľad môže javiť ako nedostatočné naplnenie pokynov odvolacieho súdu. Dovolací súd však považuje za rozhodujúce, že aj keby k vykonaniu navrhovaných dôkazov došlo, tvrdenia žalovanej 1/, ktoré mali byť ich prostredníctvom preukázané (najmä zmena zamestnávateľa či neschopnosť čerpať úver a s tým súvisiaca zmena jej majetkových pomerov),

nesvedčia o okolnostiach výnimočného charakteru. Tieto skutočnosti by neboli spôsobilé ovplyvniť správnosť ani primeranosť určenej výšky nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 3 OZ, keďže - ako už bolo vysvetlené - osobné a majetkové pomery škodcu môžu zohrávať úlohu len vo výnimočných prípadoch, pričom nemusí postačovať ani len poukaz na hrozbu likvidačných dôsledkov priznanej náhrady. Keďže tvrdené skutočnosti dovolateľkou samy osebe nepreukazujú existenciu mimoriadnych okolností významných z pohľadu uplatnenia moderačného oprávnenia súdu vo vzťahu k ustanoveniu § 13 ods. 3 OZ, dovolací súd uzatvára, že nevykonanie navrhovaného dokazovania nemalo vplyv na zákonnosť a spravodlivosť rozhodnutia a nepredstavovalo zásah do procesných práv žalovanej 1/. Ani táto námietka preto nezakladá dôvodnosť podaného dovolania.

24. Konkludujúc vyššie uvedené, hoci v základnom konaní dovolací súd identifikoval určité procesné pochybenia, tieto nedosiahli takú intenzitu, aby boli spôsobilé zasiahnuť do práva žalovanej 1/ na spravodlivý proces v rozsahu zodpovedajúcom dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP. Nie každé procesné pochybenie je totiž automaticky dôvodom na úspešnosť dovolania. Vždy je potrebné prihliadať na konkrétne okolnosti posudzovanej veci a skúmať, či malo zistené pochybenie reálny vplyv na výsledok konania. Právo na spravodlivý proces nie je absolútne a jeho obsah i rozsah sa konkretizuje v závislosti od špecifických okolností prípadu. Ako už dovolací súd zdôraznil v bode 17., výška priznanej náhrady zodpovedá zákonným kritériám podľa § 13 ods. 3 OZ, princípu primeranosti i ustálenej judikatúre. Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je preto v napadnutej časti v konečnom dôsledku vecne správne a nie je spôsobilé zasiahnuť do základných práv žalovanej 1/. Ani druhá množina dovolacích námietok žalovanej 1/ tak nepreukazuje existenciu pochybení, ktoré by odôvodňovali zásah odvolacieho súdu do princípu nezmeniteľnosti právoplatného rozhodnutia.

25. Vychádzajúc zo všetkých vyššie uvedených dôvodov dovolací súd konštatuje, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu je v napadnutom rozsahu z hľadiska uplatnených dovolacích dôvodov vecne správny. Závery odvolacieho súdu rešpektujú zákonné kritériá a judikatúrne východiská, svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorý zodpovedá požiadavkám § 393 ods. 2 CSP v spojení s § 220 ods. 2 CSP, a jeho závery sú vnútorne logické, konzistentné a presvedčivé. Procesné pochybenia, na ktoré poukazovala žalovaná 1/, neboli takej intenzity, aby zakladali porušenie práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, a zároveň neboli spôsobilé ovplyvniť zákonnosť a vecnú správnosť prijatého rozhodnutia. Dovolací súd preto dospel k záveru, že podané dovolanie nie je dôvodné, a v súlade s § 448 CSP ho zamietol.

8.**ROZHODNUTIE**

Ak je predmetom právneho vzťahu užívanie pozemku vo vlastníctve verejnoprávnej inštitúcie podnikateľom za účelom zabezpečenia prevádzky reštauračných a bufetových služieb na mieste navštevovanom verejnosťou, ide o obchodnoprávny vzťah v zmysle § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka.

Verejnou potrebou v zmysle § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka treba rozumieť nielen potrebu týkajúcu sa všetkých obyvateľov ale i potrebu, na ktorej je záujem z hľadiska určitej územnej oblasti alebo obce, potreby v určitých vecných oblastiach a úsekoch, na ktorých je všeobecne uznávaný záujem; pôjde o záujmy v oblasti hospodárstva, zdravotníctva, životného prostredia, kultúrnej, či sociálnej, pokiaľ sú zabezpečované štátom.

(rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. novembra 2025, sp. zn. 3Cdo/98/2024)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Nitra (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 04. marca 2019 č. k. 10C/123/2014-350 v spojení s opravným uznesením z 13. marca 2019 č. k. 10C/123/2014-361 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 4.639,54 eura s úrokom z omeškania do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

1.1. Súd prvej inštancie konštatoval, že žalobca sa podanou žalobou domáhal - po čiastočnom späťvzátí žaloby - zaplata sumy 5.473,68 eura s úrokom z omeškania vo výške 9 %, 9,25 %, 8,75 %, 9,50 %, resp. 9,75 % ročne zo sumy 72,40 eura, počnúc od 01. 11. 2009 do 01. 12. 2014. Žalobu odôvodnil tým, že je výlučným vlastníkom pozemkov nachádzajúcich sa v k. ú. I. zapísaných na LV č. XXX, a to parcely registra "C" parc. č. XXX sa nachádza drevený stánok so súpisným číslom B., ktorý je zapísaný na LV č. B. a jeho vlastníkom je žalovaný. Žalovaný užíval pozemok parcely registra "C" č. XXX o výmere 92 m² a časť pozemku parc. č. XXX na základe nájomnej zmluvy uzatvorenej 02. 05. 2007, a to aj po uplynutí dohodnutej doby nájmu, preto sa nájomná zmluva obnovovala. V zmluve bolo dohodnuté nájomné 868,85 eura ročne bez DPH a zahŕňalo nájomné za parcelu registra "C" parc. č. XXX o výmere 92 m² a časť parc. č. XXX o výmere 15,25 m² a 236,25 m². Nájomné bolo splatné do 15. dňa v mesiaci vopred. Žalovaný napriek tomu, že pozemky od 01. 01. 2008 až do súčasnosti užíva, za užívanie neplatí, preto od neho žalobca požaduje zaplata nájomného od 01. 10. 2009 do 31. 12. 2014. Žalovaný uznal nárok žalobcu na zaplata bezdôvodného obohatenia 834,14 eura podľa znaleckého posudku od

13. 09. 2011 do 31. 12. 2014 a trval na tom, že vo zvyšnej časti je nárok premlčaný, pretože ide o občianskoprávny vzťah. Nesúhlasil ani s úrokom z omeškania, pretože v omeškaní nie je.

1.2. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že predmetom sporu je vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie nehnuteľností vo vlastníctve štátu. Súd aplikoval na tento právny vzťah zákon o správe majetku štátu. Nájomná zmluva bola uzavretá v súlade s uvedeným zákonom a nájomné bolo dohodnuté v trhovej výške. Znalec zákon o správe majetku štátu nepoužil a aj keď sa neskôr vyjadril, že určené bezdôvodné obohatenie zodpovedá trhovému nájomnému, vyjadroval sa k právnemu posúdeniu veci a vzhľadom na ustanovenia zákona, na ktoré poukázal, netýkajúce sa nájomného ale primeranej ceny v prípade osobitného ponukového konania, súd jeho vyjadrenie považoval za účelové a z predloženého znaleckého posudku nevychádzal. Žalobca žiadal od žalovaného zaplatať bezdôvodného obohatenia vo výške pôvodne dohodnutého nájomného a pretože bezdôvodné obohatenie má podľa právneho názoru odvolacieho súdu zodpovedať trhovému nájomnému, ktoré bolo dohodnuté v zmluve, je žaloba v zostávajúcej časti dôvodná. Napriek námietke žalovaného, že medzi stranami sporu ide o občianskoprávny vzťah, súd v súlade s právnym názorom odvolacieho súdu posúdil tento vzťah ako obchodnoprávny a premlčanie nároku a nárok na úroky z omeškania podľa ustanovení Obchodného zákonníka. Keďže žalobca žalobou žiadal bezdôvodné obohatenie od 01. 10. 2009 do 31. 12. 2014, mohol si žalobou toto právo uplatniť na súde najskôr 02. 10. 2009. Premlčacia doba je podľa § 369 Obchodného zákonníka 4 roky a uplynula by až 02. 10. 2013. Žalobca však žalobu podal na súde dňa 13. 09. 2013 v rámci plynutia premlčacej doby, preto nie je premlčaná ani časť jeho nároku.

1.3. Bolo pritom sporné, či podľa § 365 ods. 1 Obchodného zákonníka bol v omeškaní. Súd mal už skôr za preukázané, že žalobca vyzýval žalovaného na zaplatať listom z 22. 05. 2013 doručeným právnemu zástupcovi žalovaného 24. 05. 2013 a žalovaný ponúkol žalobcovi plnenie riadne až v liste z 31. 05. 2013, ktorý mu bol doručený 04. 06. 2013. Žalovaný však nebol dobromyseľný v užívaní už dňa 27. 12. 2006, kedy žalobcu vyzýval na uzavretie kúpnej zmluvy, resp. dňa 06. 02. 2012, kedy ho vyzýval na vypracovanie nájomnej zmluvy, pričom mal k dispozícii jeho účet, na ktorý v minulosti bezhotovostne plnil nájomné. Argument jeho právneho zástupcu ohľadne nevydania potvrdenia v liste zo dňa 13. 01. 2016 súd považoval za účelový. Žalovaný neplnil peňažný dlh riadne a včas a tým sa dostal do omeškania. Žaloba bola teda aj v časti o zaplatať požadovaných úrokov z omeškania dôvodná. Keďže súd už právoplatne vo veci rozhodol, že žalovaný je povinný zaplatať žalobcovi bezdôvodné obohatenie od 13. 09. 2011 do 31. 12. 2014 vo výške 834,14 eura s príslušenstvom, žaloba je dôvodná v zostávajúcej časti o zaplatať bezdôvodného obohatenia od 13. 09. 2011 do 31. 12. 2014 vždy vo výške rozdielu 51,50 eura ($72,40 - 21,25 = 51,15$), ale súčasne aj od 01. 10. 2009 do 12. 09. 2011 vždy vo výške 72,40 eura mesačne. Súd prvej inštancie preto rozhodol, že žalovaný je povinný zaplatať žalobcovi aj zostatok žalovanej sumy 4.639,54 eura ($5.473,68 - 834,14 = 4.639,54$) spolu s úrokmi z omeškania po zohľadnení úrokov z omeškania, ktoré už boli právoplatne priznané.

1.4. Výrok o trovách konania súd prvej inštancie odôvodnil s odkazom na ustanovenie § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, účinného od 01. 07. 2016 (ďalej len „CSP“) tak, že žalobca má voči žalovanému nárok na ich náhradu v rozsahu 100 %. Zároveň štátu vznikli trovy na znaleckom dokazovaní, ktoré neboli v celom rozsahu hrazené zo zložených preddavkov, a tak súd podľa čl. 4 ods. 1, 2 CSP a s prihliadnutím na princíp všeobecnej spravodlivosti rozhodol, že štát má proti neúspešnému žalovanému nárok na ich náhradu v rozsahu 100 %.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej aj ako „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalovaného, rozsudkom z 23. marca 2021 č. k. 12Co/199/2019-414 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd uznesením z 19. júla 2023 sp. zn. 2Cdo/323/2021 rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolací súd konštatoval, že konanie je postihnuté vadou zmätočnosti spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu.

4. Odvolací súd následne rozsudkom z 21. mája 2024 sp. zn. 12Co/103/2023 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil; a žalobcovi voči žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

4.1. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí dôvodil, že predmetný právny vzťah medzi účastníkmi nájomnej zmluvy je potrebné posúdiť ako vzťah obchodnoprávny v súlade s ustanovením § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka, keďže tento právny vzťah vznikol medzi právnickou osobou zriadenou zákonom ako verejnoprávnu inštitúciou a podnikateľom. Odvolací súd sa stotožnil s tvrdením žalovaného poukazujúceho na to, že ak bolo v predmetnej nájomnej zmluve určené trhovú nájomné za rok 2007 mesačne vo výške 72,40 eura, toto už v podstate nemusí zodpovedať trhovému nájomnému v rokoch 2009 - 2014, ktoré sa týkali tohto sporu. Napriek tomu je v tejto súvislosti potrebné zdôrazniť procesnú situáciu, ktorá nastala po vrátení veci odvolacím súdom a ktorá ovplyvnila následný postup súdu prvej inštancie a jeho rozhodovanie. Odvolací súd vrátil súdu prvej inštancie predmetnú vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie s usmernením o aplikácii zákona o správe majetku štátu ako i s konštatovaním, že znalecký posudok nebol vyhotovený v súlade so zákonom o správe majetku štátu a znalec v ňom namiesto trhového nájomného určoval tzv. obvyklé nájomné. Strany sporu však nenavrhlí vykonanie ani nového znaleckého posudku a ani ďalších relevantných dôkazov, čo znamená, že v podstate nenavrhlí žiadne ďalšie dôkazy ohľadne výšky bezdôvodného obohatenia, na ktoré by mal mať žalobca v súlade so zákonom o správe majetku štátu nárok. Za takejto procesnej situácie, kedy súd pri rozhodovaní nemal k dispozícii iné dôkazy preukazujúce výšku trhového nájomného za dané obdobie, len nájomnú zmluvu s určeným trhovým nájomným za predchádzajúce obdobie v roku 2007, nezostávalo mu nič iné, než len vychádzať z predloženej nájomnej zmluvy, v ktorej bolo dohodnuté pôvodné trhovú nájomné za užívanie nehnuteľností žalobcu na podklade zákona o správe majetku štátu. Dôležitou skutočnosťou pri rozhodovaní o výške uplatnenej sumy je, že žalobca sa domáhal vydania bezdôvodného obohatenia za užívanie špecifikovaných nehnuteľností žalovaným za dobu od 01. 10. 2009 do 31. 12. 2014 vo výške trhového nájomného tak, ako bolo dohodnuté v predchádzajúcom období - v roku 2007. Pritom bolo potrebné prihliadať na všeobecne známu skutočnosť, že ceny nehnuteľností sa každým rokom zvyšovali a od zvyšujúcich cien nehnuteľností sa odvíjalo aj zvyšovanie nájomného za ich užívanie. Bolo teda dôvodné predpokladať, že aj v prípade užívania daných nehnuteľností žalovaným sa od roku 2007 trhovú nájomné porovnateľne zvyšovalo. Je evidentné, že trhovú nájomné za roky 2009 až 2014 muselo byť s ohľadom na zvyšovanie cien minimálne v rovnakej výške ako bolo dohodnuté v roku 2007. Žalobca si podanou žalobou zvýšené sumy neuplatňoval a požadoval aj za roky 2009 až 2014 sumy vo výške trhového nájomného dohodnutého nájomnou zmluvou pre rok 2007. Nárok

vyčíslený vo výške trhového nájomného v roku 2007 preukázal predloženou nájomnou zmluvou zo dňa 02. 05. 2007, preto bolo dôvodné ju považovať za dôkaz, z ktorého súd prvej inštancie pri stanovení výšky bezdôvodného obohatenia vychádzal. Základ priznaného nároku súd prvej inštancie správne posúdil najmä s odkazom na ustanovenie § 451 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka a aj ďalšie ním citované predpisy (body 18. až 29. odôvodnenia rozsudku). Odvolací súd poznamenáva, že vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí uviedol, že znalecký posudok, ktorý bol vyhotovený v predmetnom konaní, znalec nevyhotovil v súlade so zákonom o správe majetku štátu, a teda neurčoval výšku trhového nájomného, ale výšku nájomného obvyklého. Ak by súd pri rozhodovaní o výške bezdôvodného obohatenia vychádzal z tohto znaleckého posudku, v ktorom znalec neaplikoval, nevyčísliť trhové nájomné za užívanie sporných nehnuteľností za uplatnené obdobie, došlo by k obchádzaniu zákona o správe majetku štátu bez ohľadu na to, že sa následne znalec na dopyt súdu len vyjadril, že ním stanovené obvyklé nájomné je súčasne i nájomným trhovým. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní o výške trhového nájomného preto správne neprihliadol na vyhotovený znalecký posudok. Nedostatok znaleckého posudku, keď znalec pri jeho vypracovaní neaplikoval zákon o správe majetku štátu, nedokáže nahradiť len jeho následné vyjadrenie, že nájomné stanovené v znaleckom posudku zodpovedá výške trhového nájomného.

4.2. Čo sa týka námietky žalovaného ohľadom omeškania s plnením peňažného dlhu, odvolací súd ju nepovažoval za opodstatnenú. Z vykonaného dokazovania je zrejmé, že žalovaný nesplnil svoj záväzok z bezdôvodného obohatenia riadne a včas, preto bolo potrebné aplikovať ustanovenie § 365 Obchodného zákonníka týkajúce sa omeškania. V konaní bolo nesporné, že žalovaný užíval nehnuteľnosti vo vlastníctve žalobcu, pričom za ich užívanie v spornom období neplatil žiadnu odplatu. Súd prvej inštancie správne poukázal na skutočnosť, že v prípade žalovaného nemožno hovoriť o jeho dobromyseľnosti v užívaní, pretože už dňa 27. 12. 2006 vyzval žalobcu na uzatvorenie kúpnej zmluvy na nehnuteľnosti v jeho užívaní a aj keď k uzatvoreniu kúpnej zmluvy, ani novej nájomnej zmluvy nedošlo, žalovaný nehnuteľnosti naďalej vedome užíval bez platenia primeranej odplaty. Ohľadne stanovenia omeškania žalovaného na mesačnej báze je potrebné mať na mysli, že bezdôvodné obohatenie žalovaného v danom prípade spočívalo v každodennom užívaní nehnuteľností vo vlastníctve štátu, za ktoré by bol v prípade riadne uzatvorenej nájomnej zmluvy povinný nájomné platiť. Z nájomnej zmluvy uzatvorenej medzi stranami sporu v roku 2007 vyplýva, že pôvodne bolo medzi stranami sporu dohodnuté ročné nájomné splatné v mesačných splátkach, pričom takto si svoj nárok uplatnil aj žalobca v podanej žalobe, t. j. bezdôvodné obohatenie vyčísliť súčtom mesačného nájomného za obdobie od 01. 10. 2009 do 31. 12. 2014 spolu so zákonným úrokom z omeškania. Súd prvej inštancie v nadväznosti na žalobný petit, v ktorom si žalobca mesačne rozčlenil príslušenstvo zo sumy bezdôvodného obohatenia, správne stanovil omeškanie žalovaného na mesačnej (a nie na dennej) báze s odkazom na relevantné právne predpisy. Urobil tak už aj vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí č.k. 10C/123/2014-242 zo dňa 27. 06. 2016 v spojení s opravným uznesením č. k. 10C/123/2014-259 zo dňa 02. 08. 2016 a doplniacim rozsudkom č. k. 10C/123/2014-245 zo dňa 27. 06. 2016, proti ktorému vo vyhovujúcej časti odvolanie nepodal a ani nenamietal stanovenie mesačnej bázy omeškania. Na základe všetkých vyššie uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP znovu potvrdil a v podrobnostiach poukazuje na jeho odôvodnenie (§ 387 ods. 2 CSP).

4.3. V odvolacom konaní bol úspešný žalobca, preto odvolací súd o trovách odvolacieho konania rozhodol v zmysle § 396 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP tak, že mu priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov, vynaložených v tomto štádiu konania v rozsahu 100 %. S ohľadom na celkový výsledok konania odvolací súd priznal úspešnému žalobcovi v zmysle § 453 ods. 1, § 453 ods. 3 a § 255 ods. 1 CSP aj náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %. Podľa § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

5. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“), ktoré odôvodnil poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

5.1. Dovolateľ uvádza, že za právnu otázku žalovaný považuje otázku posúdenia charakteru vzájomného právneho vzťahu medzi sporovými stranami, predmetom ktorého je nárok uplatnený žalobou. Jedná sa o právnu otázku, či vzájomný právny vzťah medzi sporovými stranami je potrebné posudzovať ako vzťah občianskoprávny, alebo ako vzťah obchodnoprávny. Vo všeobecnosti je to právna otázka, či vzájomný právny vzťah medzi právnickou osobou zriadenou zákonom ako verejnoprávna inštitúcia na jednej strane a podnikateľom na strane druhej, ktorého obsahom a predmetom je užívanie pozemku vo vlastníctve verejnoprávnej inštitúcie podnikateľom bez nájomnej zmluvy (a vydanie bezdôvodného obohatenia za také užívanie), je potrebné posudzovať ako vzťah občianskoprávny alebo ako vzťah obchodnoprávny. Jedná sa o právnu otázku (posúdenie charakteru právneho vzťahu a určenie, či sa bude aplikovať Občiansky zákonník alebo Obchodný zákonník), ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Žalovaný má za to, že žalobca nie je ani jedným z typov subjektov, ktoré označuje ustanovenie § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka účinné v čase vzniku právneho vzťahu medzi sporovými stranami. Už z tohto dôvodu nie je možné právny vzťah medzi sporovými stranami považovať za vzťah obchodnoprávny. Podľa aktuálneho znenia Obchodného zákonníka je žalobca subjektom verejného práva v zmysle ustanovenia § 261 ods. 3 písm. d) Obchodného zákonníka. Pre posúdenie charakteru právneho vzťahu medzi sporovými stranami je rozhodujúce ustanovenie § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka. Užívanie pozemku vo vlastníctve štátnej rozpočtovej organizácie podnikateľom na účely výkonu jeho vlastnej podnikateľskej činnosti bez platne uzavretej nájomnej zmluvy, čo je obsahom právneho vzťahu medzi sporovými stranami, nie je obchodnoprávnym vzťahom. Predmetom tohto právneho vzťahu je vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie pozemku vo vlastníctve subjektu verejného práva podnikateľom bez právneho titulu (bez nájomnej zmluvy).

5.2. Za ďalšiu právnu otázku žalovaný považuje otázku právneho posúdenia tzv. trhového nájomného v zmysle ustanovenia § 13 zákona č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu. Jedná sa o právnu otázku, či trhové nájomné v zmysle ustanovenia § 13 zákona č. 278/1993 Z. z. je možné určiť postupom a spôsobom stanoveným podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 492/2004 Z. z. o stanovení všeobecnej hodnoty majetku, teda, či na určenie trhového nájomného je možné aplikovať ustanovenia tejto vyhlášky. Inými slovami či trhové nájomné, alebo všeobecnejšie trhovú hodnotu zodpovedá tomu, čo vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 492/2004 Z. z. vo svojom ustanovení § 2 písm. g) definuje ako tzv. všeobecnú hodnotu. Výška obvyklého, resp. trhového nájomného sa v súdnom konaní určuje bežne a štandardne aj prostredníctvom znaleckého dokazovania. Znalecké dokazovanie zamerané

na určenie obvyklého, resp. trhového nájomného sa vykonáva podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 492/2004 Z. z. Hodnota (vrátane hodnoty nájomného), ktorá sa týmto spôsobom v súdnom konaní určuje, je súdmi následne akceptovaná ako hodnota obvyklá, resp. trhová, na základe ktorej sa ustáli výška nároku. Závery odvolacieho súdu, resp. súdu prvej inštancie v tomto konaní predstavujú zásadný odklon od tejto rozhodovacej praxe. Záver, že znalcom určenú hodnotu nájomného postupom podľa vyhlášky nemožno akceptovať ako hodnotu trhového nájomného, je zásadne nesprávny. Tento záver predstavuje absolútne popretie súdnej rozhodovacej praxe o správnosti určovania hodnoty, vrátane hodnoty obvyklého nájomného postupom podľa vyhlášky, resp. o použiteľnosti takto určenej hodnoty pre ustálenie výšky nároku v súdnom konaní.

5.3. Za ďalšiu právnu otázku žalovaný považuje otázku právneho posúdenia relevantnosti dojednania o výške nájomného v nájomnej zmluve uzavretej v období, ktoré predchádza obdobie, za ktoré je na súde uplatnený nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. Pri riešení tejto otázky sa odvolací súd odklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorú prezentuje rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/104/2008. V tomto rozsudku dovolací súd ako relevantný dôkaz výšky bezdôvodného obohatenia zodpovedajúceho trhovému nájomnému uznal a použil nájomnú zmluvu uzavretú (hoci neplatne) na to isté obdobie, za ktoré bol nárok uplatnený. Výška nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia sa však v tomto prípade nerovná a nemôže rovnať pôvodne dohodnutej výške nájomného v inom, už uplynulom období. Práve vzhľadom k tomu, že medzi stranami nebola v období, za ktoré bol nárok uplatnený, uzavretá žiadna nájomná zmluva, (či platne alebo neplatne), nebolo možné vychádzať z výšky nájomného zmluvne dohodnutého v inom, už uplynulom období.

5.4. Dovolateľ navrhuje, aby dovolací súd buď napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil nasledovne: „Súd žalobu vo zvyšnej časti zamietá. Žalovaný má nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Žalovaný má nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.“; alebo aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu, zároveň aby dovolací súd zrušil rozsudok okresného súdu v spojení s opravným uznesením a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

6. Žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že dovolanie bolo podané neoprávnenou osobou, pretože S., advokát, ktorý odvolanie podal nepreukázal súdu, že bol žalovaným splnomocnený na podanie dovolania. Obsah predloženého plnomocenstva je neurčitý a nezrozumiteľný z dôvodu, že sa v ňom uvádza neurčito rozsah udeleného splnomocnenia. Navyiac z textu plnomocenstva vyplýva, že ho ako splnomocniteľ udeľuje ako nepodnikateľ, hoci dovolanie bolo podané vo veci, kde v súdnom konaní vystupuje žalovaný ako podnikateľ. Námietka, že vraj má byť vzťah z bezdôvodného obohatenia vzniknutý medzi žalobcom a žalovaným občianskoprávnym vzťahom a nie obchodnoprávnym vzťahom nemôže obstať a túto otázku správne vyriešil. Je na mieste posúdiť vzťah medzi žalobcom a žalovaným ako obchodnoprávny vzťah podľa § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka, pretože poskytovanie reštauračných a bufetových služieb a občerstvenia a nápojov verejnosti navštevujúcej areál Arboréta žalovaným, ako jediným, ktorý na pozemkoch, na ktorých sa arborétum nachádza takéto služby poskytuje sa rozhodne týka a súvisí so zabezpečovaním verejných potrieb. Ďalej je neuskutočniteľné, aby bez toho, aby naozaj markantne a zásadne nastala deflácia ceny nájmu

pozemkov na trhu, aby správca majetku štátu uzatvoril pre štát nevýhodnú nájomnú zmluvu so žalovaným s dojednaním nižšieho nájomného ako toho, ktoré bolo dojednané v poslednej uzatvorenej nájomnej zmluve zo dňa 02. 05. 2007, pretože by tým porušil povinnosti vyplývajúce mu zo zákona č. 278/1993 Z. z., preto aj cena bezdôvodného obohatenia sa žalovaného na úkor žalobcu za užívanie pozemkov bez právneho dôvodu musí minimálne zodpovedať poslednej dojednanej výške trhového nájomného v nájomnej zmluve zo dňa 02. 05. 2007, ktorá bola schválená dislokačnou komisiou a nie výške nájomného stanoveného výpočtom, ktorý ani nezohľadňuje ust. zákona č. 278/1993 Z. z. a v minulosti odsúhlasenú výšku trhového nájomného dislokačnou komisiou, ktoré bolo dojednané k predmetným pozemkom nájomnou zmluvou zo dňa 02. 05. 2007, ako sa o to špekulačne snaží žalovaný. Taktiež v rozsudku NS SR sp. zn. 4Cdo/104/2008 (vo veci, kde nešlo o užívanie nehnuteľností vo vlastníctve štátu, ale išlo o užívanie nehnuteľností vo vlastníctve súkromnom) sa dovolací súd stotožnil s právnym názorom odvolacieho súdu, že bezdôvodné obohatenie sa rovná dohodnutej výške nájomného, ktorá bola uvedená v neplatnej nájomnej zmluve. Súdny žalovanému počas vedenia sporu nikdy neuprel právo, aby navrhoval a predkladal dôkazy o svojich tvrdeniach, ktorými by popieral tvrdenia žalobcu. Súd prvej inštancie a odvolací súd sa riadne so všetkými rozhodujúcimi právnymi otázkami a zásadnou argumentáciou žalovaného riadne vysporiadali vo svojich rozhodnutiach, v ktorých sa na ne nachádzajú odpovede. Dovolateľ žiada, aby dovolací súd dovolanie žalovaného odmietol a primal žalobcovi trovy dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

8. Dovolací súd sa zaoberal namietaným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) a a) CSP.

9. Dovolateľ ako právne otázky v zmysle ust. § 421 ods. 1 písm. b) uviedol:

1/ Či vzájomný právny vzťah medzi sporovými stranami je potrebné posudzovať ako vzťah občianskoprávny alebo ako vzťah obchodnoprávny; resp. či vzájomný právny vzťah medzi právnickou osobou zriadenou zákonom ako verejnoprávna inštitúcia na jednej strane a podnikateľom na strane druhej, ktorého obsahom a predmetom je užívanie pozemku vo vlastníctve verejnoprávnej inštitúcie podnikateľom bez nájomnej zmluvy (a vydanie bezdôvodného obohatenia za také užívanie), je potrebné posudzovať ako vzťah občianskoprávny alebo ako vzťah obchodnoprávny (ďalej aj ako „otázka 1/“).

2/ Či trhové nájomné, alebo všeobecnejšie trhovú hodnotu zodpovedá tomu, čo vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 492/2004 Z. z. vo svojom ustanovení § 2 písm. g) definuje ako tzv. všeobecnú hodnotu (ďalej aj ako „otázka 2/“).

10. K otázke 1/ dovolací súd uvádza, že obchodným záväzkovým vzťahom môže byť aj právny vzťah, ktorého základom je inštitút komplexne upravený v inom zákone, ako napr. práve inštitút bezdôvodného obohatenia upravený v Občianskom zákonníku. Podstatné je, aby išlo o tzv.

relatívny obchod v zmysle ustanovenia § 261 ods. 1 a 2 Obch. zák., prípadne o tzv. absolútny obchod v zmysle ustanovenia § 261 ods. 3 Obch. zák. alebo o záväzkový vzťah, ktorému strany prisúdili povahu obchodného vzťahu písomnou voľbou práva podľa § 262. Obchodný zákonník neupravuje všetky záväzkové vzťahy, do ktorých podnikatelia, prípadne iné na to oprávnené osoby vstupujú. Len z toho, že určitý záväzkový vzťah je upravený iba v Občianskom zákonníku, nemožno vyvodzovať, že ide o vzťah občianskoprávny.

11. K záveru, že vzťah z bezdôvodného obohatenia vzniknutého prijatím plnenia bez právneho dôvodu (porov. § 451 ods. 2 obč. zák.) je obchodným záväzkovým vzťahom, je nevyhnutné predchádzajúce posúdenie, že majetkový prospech, o ktorého vydanie ide, bol získaný na základe vzťahu, ktorý zodpovedá ustanoveniam § 261 ods. 1 až 3 a § 262 Obch. zák.

12. Dovolací súd poukazuje na to, že právny vzťah medzi žalobcom a žalovaným sa posudzoval podľa ustanovení Obchodného zákonníka v znení účinnom v čase vzniku právneho vzťahu medzi účastníkmi nájomnej zmluvy, a teda v čase uzatvorenia nájomnej zmluvy zo dňa 02. 05. 2007.

13. Podľa § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka v znení účinnom v čase uzatvorenia nájomnej zmluvy touto časťou zákona sa spravujú takisto záväzkové vzťahy medzi štátom, samosprávnou územnou jednotkou alebo právnickou osobou zriadenou zákonom ako verejnoprávna inštitúcia, ak sa týkajú zabezpečovania verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky a podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti. Na tento účel sa za štát považujú aj štátne organizácie, ktoré nie sú podnikateľmi, pri uzavieraní zmlúv, z ktorých obsahu vyplýva, že ich obsahom je uspokojovanie verejných potrieb.

14. V prvom rade treba uviesť, že odvolací súd (ako aj okresný súd) v súvislosti s predmetom konania, správne najskôr skúmal povahu právneho vzťahu medzi žalobcom a žalovaným, ktorého podstatou bolo to, že žalovaný užíval pozemok na základe nájomnej zmluvy uzatvorenej 02. 05. 2007, a to aj po uplynutí dohodnutej doby nájmu.

14.1. V tomto kontexte sa odvolací súd riadne zaoberal otázkou, či medzi stranami vzniknutý záväzkový vzťah (ne)podlieha režimu ustanovenia § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka. So závermi, ku ktorým odvolací súd v tomto smere dospel, sa dovolací súd stotožňuje, považuje ich za správne.

15. Odvolací súd totiž vzal pri posudzovaní charakteru záväzkového vzťahu za určujúce tie kritériá, ktoré zákon v uvedenom ustanovení uvádza, a to jednak povahu subjektov vystupujúcich v tomto vzťahu a jednak povahu samotného záväzku v tom smere, či sa týkal zabezpečovania verejných potrieb. Z hľadiska subjektov, v súlade s výsledkami vykonaného dokazovania, dospel k záveru, že tento právny vzťah vznikol medzi právnickou osobou zriadenou zákonom ako verejnoprávnou inštitúciou a podnikateľom.

16. Čo sa týka vzťahov medzi podnikateľom a štátom alebo územnou samosprávnou jednotkou, poprípade štátnou organizáciou, je podmienkou, že ide o zabezpečenie verejných

potrieb. Rozhodné v prejednávanej veci je preto posúdenie, či záväzkový vzťah medzi žalobcom a žalovaným sa týkal zabezpečovania verejných potrieb alebo nie.

16.1. „Verejnou potrebou“ treba rozumieť nielen potrebu týkajúcu sa všetkých obyvateľov, ale i potrebu, na ktorej je záujem z hľadiska určitej územnej oblasti alebo obce, potreby v určitých vecných oblastiach a úsekoch, na ktorých je všeobecne uznávaný záujem; pôjde o záujmy v oblasti hospodárstva, zdravotníctva, životného prostredia, kultúrnej či sociálnej, pokiaľ sú zabezpečované štátom. Takéto potreby sú zabezpečované jednotne pre všetky subjekty, ktoré ich môžu na danom území hromadne využívať.

16.2. Podmienkou aplikácie Obchodného zákonníka na záväzkové vzťahy v zmysle ust. § 261 ods. 2 Obch. zák., je že musí ísť o vzťahy týkajúce sa zabezpečovania verejných potrieb a je splnená aj v prípade širších súvislostí (k tomu porovn. rozhodnutie Nejvyššího soudu ČR z sp. zn. 29Cdo/2115/98, uverejnené pod číslom 41/2000 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, taktiež rozhodnutie Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 28Cdo/4437/2010).

17. Pri skúmaní zákonnej požiadavky týkajúcej sa predmetu záväzkového vzťahu dospel odvolací súd k správne mu záveru, že za zabezpečenie verejných potrieb sa považuje aj prenájom pozemku za účelom zabezpečenia prevádzky reštauračných a bufetových služieb na mieste navštevovanom verejnosťou, čo možno považovať za uspokojovanie verejných potrieb, nakoľko sa tak zabezpečujú potreby jednotne pre všetky subjekty, ktoré ich môžu na danom území hromadne využívať. Na základe uvedeného tak možno konštatovať, že obsah záväzkového vzťahu medzi žalobcom a žalovaným sa týka zabezpečovania verejných potrieb.

18. V predmetnom konaní je zrejmé, že žalovaný (v tom čase M.) uzatváral nájomnú zmluvu s úmyslom zabezpečiť na daných pozemkoch prevádzkovanie reštauračných a bufetových služieb pre verejnosť (návštevníkov). Tým pádom bolo jeho zámerom zriadiť a zabezpečovať sociálne potreby pre navštevujúcu verejnosť.

18.1. Navyše priamo z nájomnej zmluvy vyplýva, že žalovaný sa zaviazal prenajaté nehnuteľnosti užívať na prevádzkovanie reštauračných a bufetových služieb, na účely prístupu k drevenému predajnému stánku a na obslužné činnosti súvisiace s prevádzkovaním bufetových služieb v drevenom predajnom stánku.

19. Na základe takto vymedzeného chápania verejnej potreby bolo zrejmé, že prenájom pozemkov na účel prevádzkovania reštauračných a bufetových služieb pre verejnosť, je potrebné považovať za uspokojovanie verejnej potreby.

20. Odvolací súd preto dospel k správne mu záveru, že „Na strane jedného účastníka záväzkového vzťahu, ktorý je predmetom tohto konania, v zmysle § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka vystupovala právnická osoba zriadená zákonom ako verejnoprávna inštitúcia, ktorej cieľom pri uzatvorení nájomnej zmluvy bolo zabezpečiť verejné potreby, a na druhej strane vystupoval žalovaný ako podnikateľ (živnostník) pri jeho podnikateľskej činnosti. Podľa názoru odvolacieho súdu teda boli naplnené podmienky pre posúdenie záväzkového vzťahu vyplývajúceho z uzatvorenej nájomnej zmluvy v súlade s ustanovením § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka.“

21. Ďalšie námietky dovolateľa týkajúce sa spochybňovania skutkových zistení a skutkových záverov považuje dovolací súd za neopodstatnené. Navyše, úlohou dovolacieho súdu v rámci dovolacieho konania nie je riešenie skutkových otázok, pretože dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

22. Čo sa týka otázky 2/ „Či trhové nájomné, alebo všeobecnejšie, trhovú hodnotu zodpovedá tomu, čo vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 492/2004 Z. z. vo svojom ustanovení § 2 písm. g/ definuje ako tzv. všeobecnú hodnotu“, dovolací súd má za to, že predmetná dovolacia otázka sa v okolnostiach tohto dovolacieho konania netýkala takého záveru, výlučne na ktorom spočíva dovolaním napadnuté rozhodnutie. Odvolací súd uviedol, že znalecký posudok, ktorý bol vyhotovený v konaní, znalec nevyhotovil v súlade so zákonom o správe majetku štátu. Ak by súd pri rozhodovaní o výške bezdôvodného obohatenia vychádzal z tohto znaleckého posudku, v ktorom znalec neaplikoval a nevyčíslil trhové nájomné za užívanie sporných nehnuteľností za uplatnené obdobie, došlo by k obchádzaniu zákona o správe majetku štátu bez ohľadu na to, že sa následne znalec na dopyt súdu len stroho vyjadril, že ním stanovené obvyklé nájomné je súčasne i nájomným trhovým. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní o výške trhového nájomného preto správne neprihliadol na vyhotovený znalecký posudok.

22.1. Preto žalovaným uvedená otázka 2/ nie je otázkou rozhodujúcou pre dané konanie, pretože sudy nižších inštancií nezaložili svoje rozhodnutia iba na jej riešení, nakoľko znalec v predmetnom znaleckom posudku namiesto trhového nájomného určoval tzv. obvyklé nájomné, sudy neprihliadli na vyhotovený znalecký posudok.

23. Z uvedeného tak vyplýva, že takto dovolateľom nastolená otázka 2/ má v danom prípade povahu akademickú, ktorej zodpovedanie dovolacím súdom by nemohlo viesť k zrušeniu alebo zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia. Pritom cieľom civilného sporového konania (aj pred dovolacím súdom) je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry procesných strán.

24. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje, že najvyšší súd môže pri posúdení prípustnosti dovolania zohľadňovať aj tie svoje stanoviská a rozhodnutia, ktoré dovolateľ neoznačil (k tomu pozri I. ÚS 51/2020).

25. Dovolateľ ako právnu otázku v zmysle ust. § 421 ods. 1 písm. a) uviedol: Otázka právneho posúdenia relevantnosti dojednania o výške nájomného v nájomnej zmluve uzavretej v období, ktoré predchádza obdobiu, za ktoré je na súde uplatnený nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. Pri riešení tejto otázky sa podľa dovolateľa odvolací súd odklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorú prezentuje rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/104/2008 (ďalej aj ako „otázka 3/“).

26. V rozsudku najvyššieho súdu z 30. júna 2009 sp. zn. 4Cdo/104/2008 je konštatované: „Odvolací súd vychádzal pri výške bezdôvodného obohatenia z nájomnej zmluvy, ktorú účastníci konania nespochybňovali. Žalovaný na základe zmluvy platil nájomné dohodnuté v zmluve a bez akejkoľvek zmeny zmluvy akceptoval zvýšenie nájomného fakturované žalobcom. Aj keď zmluva o nájme je neplánym právnym úkonom, táto listina je dôkazným prostriedkom, ktorý preukazuje

určité skutkové okolnosti, ako predmet nájmu a výšku mesačného nájomného. Dovolací súd sa preto stotožnil s právnym názorom odvolacieho súdu, že bezdôvodné obohatenie žalovaného sa rovná dohodnutej výške nájomného.“

27. Dovolací súd uvádza, že odvolací súd sa žiadnym spôsobom neodklonil od rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/104/2008, nakoľko strany sporu nenavrhli žiadne ďalšie dôkazy ohľadne určenia výšky bezdôvodného obohatenia, na ktoré by mal mať žalobca v súlade so zákonom o správe majetku štátu nárok. Za danej situácie, súdy pri rozhodovaní nemali k dispozícii iné dôkazy preukazujúce výšku trhového nájomného za dané obdobie, ani neplatnú zmluvu o nájme za v tom čase aktuálne obdobie nájmu (ako sa to uvádza v dovolateľom namietanom rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/104/2008), len nájomnú zmluvu s určeným trhovým nájomným za predchádzajúce obdobie v roku 2007. Preto súdy mohli skutkovo vychádzať len z predloženej pôvodnej nájomnej zmluvy.

28. V zmysle vyššie uvedeného pri otázke 3/ je zřejmé, že žalovaný sa nestotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu. Taktiež je zřejmé, že dovolateľ v dovolaní nepoukázal na žiadne rozhodnutie najvyššieho súdu, od ktorého by sa súdy nižších inštancií odklonili. Žalovaný tak nedôvodne namieta odklon od judikatúry najvyššieho súdu. Sama polemika s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika prístupu odvolacieho súdu k právnemu posudzovaniu veci významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a) CSP (porovnaj aj rozhodnutie sp. zn. 3Cdo/6/2017).

29. Z uvedených dôvodov preto dovolateľom žiadna vymedzená otázka nespĺňa kritériá vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle ustanovení § 432 až § 435 CSP.

9.**ROZHODNUTIE**

Veriteľovi vzniká nárok na odplatu za užívanie požičanej istiny dlžníkom len v prípade, ak si to účastníci zmluvného vzťahu dohodli, súčasťou dohody musí byť nielen výška úrokov, ale aj doba úročenia. Z hľadiska posúdenia doby, za ktorú boli pri peňažnej pôžičke dohodnuté úroky, je preto vždy rozhodujúci výklad obsahu dohody.

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. decembra 2023 sp. zn. 5Cdo/13/2023)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 29C/49/2019-192 zo dňa 26. februára 2020 konanie voči žalovanému 1/ zastavil (I. výrok). Konanie v časti zaplatenia sumy 37.683 Eur spolu s príslušenstvom zastavil (II. výrok). Žalovaným 3/, 4/, 5/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi spoločne a nerozdielne sumu 18.045,80 Eur, všetko do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku (III. výrok) a žalovaným 3/, 4/, 5/ priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 35,24 % (IV. výrok).

1.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobca sa žalobou doručенou Okresnému súdu Banská Bystrica dňa 19. júna 2018 domáhal proti žalovaným zaplatenia 55 728,80 eura s príslušenstvom a náhrady trov konania. Žalobu odôvodnil tým, že zmluvou o pôžičke zo dňa 28. januára 2013 poskytol žalovaným 1/ a 2/ pôžičku vo výške istiny 90 000 eur s úrokom 16 % ročne. Žalovaní 1/ a 2/ mu pôžičku do doby dohodnutej v zmluve, t. j. do 28. januára 2014 nevrátili. Dňa 13. novembra 2015 žalovaní 1/ a 2/ uhradili časť 100 000 eur z celkovej dlžnej sumy vo výške 162 028,80 eura (ku dňu 13. novembra 2015), vzhľadom na čo ich dlh naďalej predstavoval sumu 62 028,80 eura. Dňa 13. novembra 2015 došlo medzi žalobcom a žalovanými k podpisu dokumentu označeného ako „Uznanie dlhu, pristúpenie k dlhu a dohoda o splnení dlhu“, na základe ktorého žalovaní 3/ až 5/ pristúpili k záväzku žalovaných 1/ a 2/ zo zmluvy o pôžičke zo dňa 28. januára 2013. Tento záväzok žalovaní uznali a zaviazali sa, že spoločne a nerozdielne ho uhradia žalobcovi v 42 mesačných splátkach pod hrozbou straty výhody splátok. Žalovaní uhradili v období od 29. decembra 2015 do 01. decembra 2017 spolu 19 splátok v celkovej sume 6 300 eur, neuhradili riadne a včas splátku splatnú dňa 25. decembra 2017, a preto s poukazom na čl. II bod 4 dokumentu zo dňa 13. novembra 2015 sa ich dlh stal splatným v celom rozsahu. Nakoľko od tej doby nedošlo k úhrade žiadnej splátky, žalovaní sú v omeškaní s platením aspoň piatich splátok za sebou, žalobca má právo požadovať plnenie celého dlhu aj v zmysle § 565 Občianskeho zákonníka. Žalobca podaním doručeným súdu dňa 25. júla 2018 vzal žalobu voči žalovanej 2/ späť a súd prvej inštancie v súlade s ust. § 145 ods. 3 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) nerozhodoval o zastavení konania voči žalovanej 2/ a dňa 09. augusta 2018 vydal platobný rozkaz sp. zn. 6Up/404/2018 len voči zvyšným žalovaným. Z dôvodu, že žalovaní 1/, 3/, 4/ a 5/ proti

platobnému rozkazu podali odpor. Okresný súd Banská Bystrica postupoval v zmysle ustanovení § 14 ods. 1 a 3 zákona o upomínacom konaní a spis postúpil Okresnému súdu Bratislava II. Žalovaní v odpore potvrdili, že dňa 28. januára 2013 uzavrel žalobca so žalovanými 1/ a 2/ zmluvu o pôžičke, na základe ktorej im poskytol pôžičku vo výške 90 000 eur, ktorú sa zaviazali vrátiť do 28. januára 2014. Odmena za pôžičku bola dojednaná vo výške 16 % ročne. Uviedli však, že v čase, kedy bola uzavretá zmluva o pôžičke, boli žalovaní v obrovskej finančnej tiesni, hrozilo, že prídu o bývanie, byt v Bratislave, kde bývali s maloletými deťmi. Uviedli tiež, že pri vybavovaní pôžičky im pomáhal pán T. U., ktorý žalovanému 1/ oznámil, že žalobca mnohým ľuďom požičiava peniaze za úroky a mohol by požičať aj jemu. Pán U. zastupoval žalobcu a žalovaný 1/ spočiatku komunikoval len s ním. Žalovaní potvrdili aj to, že dňa 13. novembra 2015 zaplatili žalobcovi sumu 100 000 eur, a to 90 000 eur titulom istiny a 10 000 eur titulom úroku. Keďže žalovaní 1/ a 2/ boli v omeškaní s vrátením pôžičky a žalobca im hrozil predajom nehnuteľnosti, ktorá bola založená v jeho prospech na zabezpečenie pohľadávky a žalovaný 1/ nevedel získať finančné prostriedky inak, ako cez predaj založenej nehnuteľnosti, ktorá bola vo vlastníctve žalovaného 3/ až 5/, žalobca súhlasil s predajom tejto nehnuteľnosti žalovanej 5/ len za podmienky, že žalovaní 1/, 3/, 4/ a 5/ podpíšu Uznanie dlhu, prístupenie k dlhu a dohodu o splnení dlhu. Žalovaní 3/ až 5/ pristúpili k dlhu a dlh uznali vo výške 162 028,80 eura, a to z titulu dlžnej istiny vo výške 90 000 eur a dlžných úrokov vo výške 72 028,80 eura. Takýto dlh však v skutočnosti neexistoval. Dňa 13. novembra 2015 mal žalobca zo strany žalovaného 1/ zaplatený dojednaný úrok vo výške 14 000 eur, zaplatenú istinu vo výške 90 000 eur a 10 000 eur. Žiadne dlžné úroky vo výške 72 028,80 eura ku dňu podpisu uznania dlhu v skutočnosti neexistovali. Žalovaní túto listinu podpísali zo zúfalstva, nie je im však vôbec zrejmé ako žalobca dospel k takémuto výpočtu dlžných úrokov. Napriek tomu žalovaní žalobcovi zaplatili sumu 6 300 eur, spolu teda zaplatili 120 700 eur. Podľa žalovaných sporná zostáva výška uplatneného „dlžného úroku“, na ktorý odkazuje Uznanie dlhu. Dlžný úrok má vychádzať zo zmluvy o pôžičke. Zmluva o pôžičke však obsahuje len jediný odkaz na úrok vo výške 16 % ročne za požičanie peňažnej sumy (čl. I bod 3 zmluvy). Navyše žalovaný 1/ dojednaný úrok vo výške 14 400 eur, čo je 16 % z požičanej sumy 90 000 eur uhradil. Je potom nulitný akt uznania dlhu „dlžného úroku“ v sume 72 028,80 eura, keď takýto zo zmluvy o pôžičke nevyplýval a neexistoval.

1.2. Žalobca vo vyjadrení k odporu uviedol, že ku dňu splatnosti pôžičky - 28. januára 2014, bola výška dohodnutých úrokov (16 % ročne) z dlžnej istiny v sume 14 478,80 eura. V dňoch 04. februára 2014 a 07. februára 2014 žalovaní 1/ a 2/ uhradili spolu 14 400 eur na dlžné úroky. Nezaplatili však ani časť istiny a dokonca uhradená suma 14 400 eur nepokryla celkom ani úroky k 28. januáru 2014, zostávalo ešte uhradiť 78,80 eura. Dlžnú istinu vrátili až dňa 13. novembra 2015. K tomuto dňu sa dlžná istina ďalej úročila (16 % ročne) a úroky z dlžnej istiny za obdobie od 29. januára 2014 do 13. novembra 2015 predstavovali sumu 25 801 eur. Dlžné úroky tak ku dňu úhrady istiny predstavovali sumu 25 879,80 eura (25 801 + 78,80). Z tejto sumy treba odrátať sumu 10 000 eur uhradenú dňa 13. októbra 2015 spolu s istinou. To znamená, že k 13. novembru 2015 žalovaní z titulu úrokov stále dlhovali sumu 15 879,80 eura. Okrem toho žalobca uviedol, že mal nárok aj na úroky z omeškania, a to 5,25 % ročne zo sumy 90 000 eur od 29. januára 2014 do 13. novembra 2015, čo predstavuje ďalších 8 466 eur. Celkom teda na úrokoch a úrokoch z omeškania žalovaní dlhovali sumu 34 345,80 eura. Z tejto sumy uhradili 10 000 eur dňa 13. novembra 2015 a potom v splátkach ďalších 6 300 eur. Dlh žalovaných z titulu úrokov a úrokov z omeškania predstavuje stále sumu 18 045,80 eura. Do sumy 162 028,80 eura, uvedenej v uznaní

dlhu, bola okrem dlžných úrokov a úrokov z omeškania v sume 34 345,80 eura zahrnutá aj časť zmluvnej pokuty dojednanej v čl. II bod 5 zmluvy o pôžičke. Hoci žalovaní uznali aj tento záväzok, na vymožení tejto sumy žalobca netrval. Trval však na zaplatení sumy 18 045,80 eura, ktorú žalovaní uznali, v ostatnom rozsahu žalobu vzal späť.

1.3. Po právnej stránke súd prvej inštancie vec posúdil podľa ustanovení § 533, § 558, § 658 ods. 1, § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), § 11 ods. 1 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZoUK“), § 145 ods. 2 CSP.

1.4. Konštatoval, že ešte pred vydaním platobného rozkazu žalobca vzal žalobu voči pôvodnej žalovanej 2/ späť, a preto Okresný súd Banská Bystrica v súlade s ustanovením § 145 ods. 3 CSP v konaní s pôvodnou žalovanou 2/ nepokračoval, platobný rozkaz vydal len vo vzťahu k žalovaným 1/, 3/, 4/ a 5/. Na pojednávaní dňa 26. februára 2020 žalobca vzal žalobu späť aj voči žalovanému 1/, na základe čoho konanie voči nemu zastavil. Vo vyjadrení k odporu žalobca trval na zaplatení sumy 18 045,80 eura, vo zvyšnej časti vzal žalobu späť, preto konanie v časti zaplatenia sumy 37 683 eur spolu s príslušenstvom zastavil. Predmetom konania tak zostala len suma 18 045,80 eura. V konaní nebolo podľa súdu prvej inštancie sporným uzatvorenie zmluvy o pôžičke, poskytnutie samotnej pôžičky, uznanie dlhu, pristúpenie k dlhu žalovanými 3/ - 5/, ani vykonanie jednotlivých úhrad dlžnej sumy. Sporným zostala len výška uplatneného dlžného úroku, na ktorý odkazuje sporovými stranami podpísaná listina Uznanie dlhu, pristúpenie k dlhu a dohoda o splnení dlhu a tiež otázka súbehu dohodnutých úrokov a úrokov z omeškania po splatnosti dlhu. Z Uznanie dlhu, pristúpenia k dlhu a dohody o splnení dlhu mal za zrejmé, že žalovaní 3/ - 5/ pristúpili k záväzku žalovaného 1/ a pôvodnej žalovanej 2/ voči žalobcovi a stali sa tak dlžníkmi popri pôvodných dlžníkoch. V rovnakej listine dlžníci, pôvodní aj noví, uznali svoj dlh voči žalobcovi vo výške 162 028,80 eura (90 000 eur istina, 72 028,80 eura dlžné úroky) čo do výšky a čo do právneho dôvodu. Z citovaného ustanovenia § 558 OZ vyplýva vyvrátiteľná domnienka, že tento dlh v čase uznania trval. Žalovaní v konaní namietali, že dlh v čase uznania neexistoval vôbec, resp. že neexistoval v takej výške. Súd prvej inštancie mal za to, že tvrdenie žalovaných v odpore, že listinu Uznanie dlhu, pristúpenie k dlhu a dohodu o splnení dlhu dňa 13. novembra 2015 podpísali vo finančnej tiesni zo zúfalstva, nakoľko žalobca im hrozil predajom založenej nehnuteľnosti, nebolo ničím preukázané. Uznanie dlhu, pristúpenie k dlhu a dohoda o splnení dlhu obsahuje všetky náležitosti právneho úkonu podľa § 34 OZ, a preto skonštatoval, že žalovaní v tomto smere neuniesli dôkazné bremeno a považoval uznanie dlhu za platné. Uviedol, že v čl. I uznania dlhu je dlžná suma 162 028,80 eura špecifikovaná a je uvedený právny dôvod vzniku záväzku pôvodných dlžníkov (Zmluva o pôžičke zo dňa 28. januára 2013) ako aj skutočnosť, že pôvodní dlžníci svoj dlh voči veriteľovi nesplnili riadne a včas. Noví dlžníci pristúpili k dlhu pôvodných dlžníkov a tento uznali, čo do výšky a čo do právneho dôvodu. Listina bola dňa 13. novembra 2015 podpísaná žalobcom (veriteľom) a žalovanými 1/, 3/, 4/ a 5/. Vychádzal z toho, že medzi sporovými stranami nebola spornou výška už splneného dlhu zo strany žalovaných, čo vyplýva z odporu ako aj vyjadrenia žalobcu k odporu, kde žalobca potvrdil prijatie všetkých platieb od žalovaných. Z podrobného rozpisu jednotlivých položiek mal za zrejmé aj to, ako boli jednotlivé platby prijaté od žalovaných započítané, že z vyjadrenia k odporu vyplýva, že časť žalobou uplatnenej sumy predstavuje zmluvnú pokutu vypočítanú podľa ustanovenia čl. II bod 5 zmluvy o pôžičke. Z uznania dlhu však takáto položka nevyplýva, v čl. I ods. 3 je suma 72 028,80 eura špecifikovaná (len) ako dlžné úroky (nie zmluvná pokuta). Z vyjadrenia k žalobe je zrejmé, že dlžné úroky a úroky z omeškania boli ku dňu podania žaloby vo výške 18 045,80 eura,

vo zvyšnej časti žalobca vzal žalobu späť, a preto sa nárokom zo zmluvnej pokuty nezaoberal. Poukázal však na to, že žalobca si podanou žalobou uplatnil nárok v menšom rozsahu ako bol žalovanými uznaný, a zároveň v časti 18 045,80 eura ide o dlžné úroky.

1.5. K námietke žalovaných ohľadom neexistencie dlhu, resp. nie v uplatnenej výške, v čase jeho uznania, súd prvej inštancie poukázal na skutočnosť, že aj z ust. § 121 ods. 3 OZ vyplýva, že príslušenstvom pohľadávky sú aj úroky a úroky z omeškania a z ust. § 658 ods. 1 OZ vyplýva možnosť zmluvných strán pri peňažnej pôžičke dohodnúť úroky. Uviedol, že zo žiadneho zákonného ustanovenia nevyplýva nemožnosť súbežného uplatnenia oboch inštitútov, oba druhy úrokov preto môžu existovať popri sebe. Medzi stranami sporu nebolo sporným, že pôvodní dlžníci nesplnili svoj dlh voči veriteľovi včas. Podľa zmluvy o pôžičke dlh bol splatný dňa 28. januára 2014. Z uznania dlhu, ako aj z vyjadrení sporových strán mal za zrejmé, že istina vo výške bola uhradená až dňa 13. novembra 2015, a preto až do tohto dátumu mal žalobca ako veriteľ nárok aj na dohodnutý úrok vo výške 16 % ročne.

1.6. Nevykonanie žalovanými navrhovaných dôkazov, a to dopyt na ČSOB a výsluch svedka T. U. odôvodnil súd prvej inštancie tým, že skutočnosti, pre ktoré ich žalovaní navrhli, v konaní neboli spornými, preto ich vykonanie by bolo nehospodárne, nadbytočné.

1.7. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie v zmysle § 255 ods. 2 a § 256 ods. 1 CSP s odôvodnením, že predmetom konania bola suma 55 728,80 eura, pričom konanie bolo zastavené v časti o zaplatenie 37 683 eur (67,62 %). Zastavenie konania procesne zaviniť žalobca, keď vzal žalobu v tejto časti späť bez uvedenia dôvodu, čo možno pričítať k úspechu žalovaných, v časti o zaplatenie 18 045,80 eura (32,38 %) bol úspešný žalobca. Celkovo teda boli úspešnejší žalovaní 3/, 4/ a 5/, preto im priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 35,24 % (67,62 - 32,38) s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd v súlade s § 262 ods. 2 CSP po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 27. mája 2021 sp. zn. 4Co/77/2020, na odvolanie žalovaných 3/, 4/ a 5/ rozsudok okresného súdu v napadnutej vyhovujúcej časti (výrok III.), ako aj v napadnutej časti trov konania (výrok IV.) potvrdil a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, výsledky ktorého aj náležite vyhodnotil, na ich základe dospel k správne právnemu záveru a svoje rozhodnutie aj náležite po právnej i skutkovej stránke odôvodnil a s odôvodnením jeho rozhodnutia sa i odvolací súd v celom rozsahu stotožnil.

2.2. K odvolacím dôvodom uviedol, že v konaní nebolo podľa súdu prvej inštancie sporným uzatvorenie zmluvy o pôžičke, poskytnutie samotnej pôžičky, uznanie dlhu, prístupenie k dlhu žalovanými 3/ - 5/, ani vykonanie jednotlivých úhrad dlžnej sumy. Sporným zostala len výška uplatneného dlžného úroku, na ktorý odkazuje sporovými stranami podpísaná listina Uznanie dlhu, prístupenie k dlhu a dohoda o splnení dlhu a tiež otázka súbehu dohodnutých úrokov a úrokov z omeškania po splatnosti dlhu. V prejednávanej veci bolo nepochybné, že žalobca so žalovaným 1/ a pôvodnou žalovanou 2/ uzatvoril dňa 28. januára 2013 Zmluvu o pôžičke, na základe ktorej sa zaviazal poskytnúť žalovaným 1/ a 2/ pôžičku vo výške 90 000 eur. Zmluvné strany sa dohodli na vrátení pôžičky dňa 28. januára 2014. Za požičanie peňažnej sumy si strany dohodli úrok vo výške 16 % ročne. Pre prípad omeškania dlžníka bola dohodnutá zmluvná pokuta vo výške 0,2 % z dlžnej sumy za každý aj začatý deň omeškania. Z listiny označenej ako „Uznanie dlhu, prístupenie k dlhu

a dohoda o splnení dlhu“ vyplýva, že pôvodní dlžníci (žalovaní 1/ a 2/) svoj dlh zo zmluvy o pôžičke nesplnili riadne a včas, dlh pôvodných dlžníkov voči veriteľovi tak z titulu zmluvy o pôžičke ku dňu 13. novembra 2015 predstavoval sumu celkom 162 028,80 eura, ktorá pozostávala z dlžnej istiny vo výške 90 000 eur a z dlžných úrokov vo výške 72 028,80 eura. Z čl. II uznaní dlhu je zrejmé, že veriteľ a noví dlžníci (žalovaní 3/ - 5/) sa dohodli, že noví dlžníci pristupujú k dlhu pôvodných dlžníkov zo zmluvy o pôžičke, splnia za pôvodných dlžníkov dlh zo zmluvy o pôžičke, čím sa stávajú dlžníkmi veriteľa popri pôvodných dlžníkoch. Z čl. II ods. 2 uznaní dlhu vyplýva, že dlžníci podpisom tejto dohody uznávajú svoj dlh voči veriteľovi vymedzený v čl. I uznaní dlhu čo do výšky a čo do právneho dôvodu. Predmetná listina ďalej obsahuje dohodu o splácaní dlhu v splátkach vo výške 300 eur mesačne v počte 42 splátok, pričom splátky musia byť uhradené veriteľovi do 25. dňa v mesiaci. Ešte pred uznaním dlhu, avšak už po splatnosti pôžičky, došlo k úhrade sumy 14 400 eur, ktorá suma bola zohľadnená pri uznaní dlhu, avšak nepostačovala ani na úhradu celého, v tom čase existujúceho dohodnutého úroku z pôžičky. Dlžná suma pôžičky nebola vrátená žalovanými včas, teda naďalej sa určila. Žalovaní v konaní nepreukázali, že by v čase uznaní dlhu pohľadávka žalobcu neexistovala. Naopak z listiny uznaní dlhu zo dňa 13. novembra 2015 jednoznačne vyplýva, že žalovanými uznaná suma je z akého právneho dôvodu (zmluva o pôžičke s príslušenstvom) a v akej výške (v čase uznaní 162 028,80 eura).

2.3. K námietke súbehu uplatňovania úrokov a úrokov z omeškania, odvolací súd uviedol, že zákon ho nevylučuje. V prípade peňažných pôžičiek možno v zmysle ust. § 657 ods. 1 Občianskeho zákonníka dohodnúť úroky. Úroky dohodnuté pri peňažnej pôžičke treba zásadne odlišovať od úrokov z omeškania. Uvedené úroky sú odplatom za užívanie predmetu zmluvy (peňazí), pri úrokoch z omeškania sa jedná o sankciu za omeškanie. Preto aj spôsob výpočtu výšky uvedených typov úrokov sa odlišuje. Kým pri úroku z omeškania je ich výška upravená zákonom č. 87/1995 Z.z., pri úroku z predmetu peňažnej pôžičky je jeho výška závislá od dohody strán a určená percentom z predmetu pôžičky dohodnutým na určitý čas. Výšku úrokov z omeškania a poplatkov z omeškania upravuje zákon č. 87/1995 Z.z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka. Odvolací súd sa stotožňuje s názorom súdu prvej inštancie, že súbeh v zmluve dohodnutého úroku a úroku z omeškania zákon nevylučuje.

2.4. K námietke zo strany žalovaných, že zmluva o pôžičke zo dňa 28. januára 2013 bola spotrebiteľskou zmluvou vzhľadom na jej štruktúru, uviedol, že o takýto prípad v prejednávanej veci nejde.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalovaní 3/, 4/ a 5/ (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie argumentujúc tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu [§ 421 ods. 1 písm. a) CSP]. Dovolatelia namietali nesprávne právne posúdenie veci v otázke, či veriteľovi patria dojednané úroky od poskytnutia pôžičky do doby jej skutočného vrátenia bez ohľadu na dĺžku trvania zmluvy o pôžičke, čiže bez ohľadu na dobu, na ktorú bola zmluva dohodnutá ako doba trvania pôžičky. Mali za to že odvolací súd sa pri svojom rozhodovaní odklonil od rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 5Cdo/42/2020, podľa ktorého dojednané úroky patria veriteľovi len za obdobie, na ktoré bola zmluva dojednaná. Vyslovili názor, že uvedený záver možno prijať k akejkoľvek zmluve o pôžičke, úvere, bez ohľadu na subjekty. Namietali, že súd uznal dôvodnosť žaloby, hoci zo zmluvy o pôžičke bolo zrejmé, že úverové obdobie bolo v súlade s článkom I. bodom 2 zmluvy o pôžičke od 28. januára 2013 do 28. januára 2014. Z článku

I. bod 3 zmluvy o pôžičke bolo zrejmé, že zmluvný úrok bol dojednaný vo výške 16 % p.a. V nadväznosti na článok I bod 2 a 3 sa teda zmluvný úrok týkal len obdobia od 28. januára 2013 do 28. januára 2014, čo bola suma 14 478 eur. Ak doba dojednaná na riadne splácanie pôžičky bola doba od 28. januára 2013 až 28. januára 2014, potom po uplynutí tejto doby si už žalobca nemohol uplatňovať svoj nárok na zaplatenie dojednaného úroku, keďže toto by nemalo oporu v uzavretej zmluve o pôžičke. Navrhli napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spolu s rozsudkom súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

4. Žalobca navrhol dovolanie odmietnuť s poukazom na § 447 CSP a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 2 písm. b) CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalovaných 3/, 4/ a 5/ je dôvodné.

6. V zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

7. Z obsahu dovolania je zrejmé, že dovolatelia považujú za nesprávne právne posúdenú otázku, či má veriteľ nárok na zaplatenie zmluvných úrokov od poskytnutia pôžičky do doby jej skutočného vrátenia bez ohľadu na dĺžku trvania zmluvy o pôžičke, čiže bez ohľadu na dobu, na ktorú bola zmluva dohodnutá ako doba trvania pôžičky.

8. V prejednávanej veci dovolatelia odôvodnili dovolanie prípustným dovolacím dôvodom, a to nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom, keď v ňom vymedzili nielen to, ktoré právne posúdenie veci pokladajú za nesprávne (označením právnej otázky, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu i jemu predchádzajúce rozhodnutie súdu prvej inštancie), ale aj to, v čom nimi namietaná nesprávnosť spočíva (v nesprávnej aplikácii práva na zistený skutkový stav). Dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania (§ 439 CSP) a dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). Nie je viazaný dovolateľovým podradením dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP pod konkrétne písmeno.

9. Dovolatelia pokladajú za správny názor, podľa ktorého má veriteľ nárok na zaplatenie zmluvných úrokov od poskytnutia pôžičky do doby, na ktorú bola zmluva dohodnutá ako doba trvania pôžičky a odkazujú na rozhodnutie najvyššieho súdu zo 16. júna 2020 sp. zn. 5Cdo/42/2020, ktoré občianskoprávne kolégium na zasadnutí konanom 30. marca 2021 prijalo ako rozhodnutie zásadného významu určené na zverejnenie v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (je uverejnené pod č. 5 v zbierke č. 1 ročník 2021). Jeho právna veta znie: „Po vyhlásení predčasnej splatnosti spotrebiteľského úveru veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí.“

9.1. Uvedený judikát rieši otázku nároku veriteľa na dohodnuté úroky zo spotrebiteľského úveru po vyhlásení predčasnej splatnosti, týka sa teda iného právneho inštitútu, a to úverovej zmluvy upravenej v ustanoveniach §§ 497 až 507 Obchodného zákonníka. Predmetom konania je nárok na dohodnutý úrok z pôžičky, ktorý je upravený v § 658 ods. 1 OZ. Dovolateľmi citované rozhodnutie dovolacieho súdu preto nastolenú právnu otázku nerieši.

9.2. V danej veci sa právna otázka týka inštitútu pôžičky upravenej v §§ 657, 658 OZ, pričom doba úrokov v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu doposiaľ riešená nebola [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP]. Najvyšší súd SR sa v uznesení sp. zn. 4Obo/143/98 zo dňa 01. júla 2000 vyjadroval k zmluve o úvere podľa ustanovenia § 497 ObZ v obchodnoprávnom spore a uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 476/2012 sa týkalo spotrebiteľského sporu.

10. Ustanovenia Občianskeho zákonníka sú podľa úpravy § 2 ods. 3 OZ normami dispozitívneho charakteru, ktorých aplikáciu môžu účastníci občianskoprávných vzťahov na svoj právny vzťah vylúčiť či obmedziť. Vyplýva to zo zásady autonómie vôle. Občiansky zákonník obsahuje aj celý rad ustanovení kogentnej povahy, ktoré odchylnú úpravu účastníkov buď výslovne zakazujú alebo z ich povahy vyplýva, že sa od nej odchýliť nemožno.

10.1. V posudzovanom prípade právnou skutočnosťou, ktorá bola dôvodom vzniku záväzkového právneho vzťahu medzi účastníkmi, bol dvojstranný právny úkon žalovaných 1/ a 2/ a žalobcu, a to zmluva o pôžičke uzatvorená podľa § 657 OZ, z ktorej veriteľovi vzniklo právo na vrátenie poskytnutej čiastky dlžníkom a dlžníkom tomu zodpovedajúca povinnosť požičanu čiastku v dohodnutej dobe veriteľovi vrátiť. Súčasťou zmluvného dojednania sa v zmysle § 658 ods. 1 OZ stala aj dohoda o úrokoch. Úroky dohodnuté pri poskytnutí peňažnej pôžičky predstavujú odplatu (odmenu) za užívanie požičanej istiny. Ustanovenie § 658 ods. 1 ani iné ustanovenia Občianskeho zákonníka či iného právneho predpisu neustanovuje, na akú dobu možno pri peňažnej pôžičke dohodnúť úroky. Uvedené ustanovenie je strohé, zakotvuje len možnosť si pri peňažnej pôžičke tieto úroky dohodnúť; o dobe, na ktorú tak možno uskutočniť, mlčí. Vzhľadom k jeho dikcii, ktorá neobsahuje jednoznačný príkaz či zákaz vo vzťahu k vymedzeniu predmetnej doby ako i k jej povahe, z ktorej nevyplýva, že sa od nej nemožno odchýliť, je možné odôvodniť, že ide o ustanovenie dispozitívnej povahy, ktoré zmluvné strany nijako neobmedzuje v možnosti upraviť si obsah ich úrokového záväzkového právneho vzťahu v rámci zmluvnej autonómie. Pokiaľ ide o dobu, na ktorú sa úroky dohadujú, nemožno teda vylúčiť, aby si zmluvné strany pri peňažnej pôžičke dohodli úroky aj po dobu, po ktorú bude istina dlžníkom skutočne užívaná, teda do jej faktického vrátenia veriteľovi. Inak povedané obsahom dohody môže byť aj taká doba úročenia, ktorá sa bude zhodovať s omeškaním dlžníka so splnením jeho záväzku, teda do úplného vrátenia predmetu pôžičky. Inštitúty zmluvných úrokov a úrokov z omeškania sú síce obidva príslušenstvom pohľadávky, avšak majú odlišne funkcie (§ 121 ods. 3 OZ). Zatiaľ čo dohodnuté úroky sú odmenou za užívanie istiny, úroky z omeškania predstavujú zákonnú sankciu za omeškanie s platením istiny a na rozdiel od zmluvného úroku ich môže veriteľ požadovať, aj keď neboli dohodnuté (§ 517 ods. 2 OZ). Úroky za poskytnutie peňažnej pôžičky a úroky z omeškania môžu teda existovať vedľa seba.

11. Veriteľovi vzniká nárok na odplatu za užívanie požičanej istiny dlžníkom len v prípade, ak si to účastníci zmluvného vzťahu dohodli; súčasťou dohody musí byť nielen výška úrokov, ale aj

doba úročenia. Z hľadiska posúdenia doby, za ktorú boli pri peňažnej pôžičke dohodnuté úroky, je preto vždy rozhodujúci obsah zmluvy.

12. Súd v základnom konaní právnu otázku neriešili správne. Ich záver, že súbeh v zmluve dohodnutého úroku a úroku z omeškania zákon nevyklučuje, je síce správny, ale obsahom zmluvy o pôžičke sa z hľadiska dohody o dobe úročenia už nezaoberali. Vychádzali iba z uznania dlhu, z ktorého mali za zrejmé, že veriteľ a noví dlžníci (žalovaní 3/ - 5/) sa dohodli, že noví dlžníci pristupujú k dlhu pôvodných dlžníkov zo zmluvy o pôžičke, splnia za pôvodných dlžníkov dlh zo zmluvy o pôžičke, čím sa stávajú dlžníkmi veriteľa popri pôvodných dlžníkoch. Z čl. II ods. 2 uznania dlhu im vplynulo, že dlžníci podpisom tejto dohody uznávajú svoj dlh voči veriteľovi vymedzený v čl. I uznania dlhu čo do výšky (162 028,80 eura) a čo do právneho dôvodu (zmluva o pôžičke s príslušenstvom). Žalovaní v konaní namietali, že dlh v čase uznania neexistoval vôbec, resp. že neexistoval v takej výške. Súd prvej inštancie mal za to, že tvrdenie žalovaných v odpore, že listinu Uznanie dlhu, pristúpenie k dlhu a dohodu o splnení dlhu dňa 13. novembra 2015 podpísali vo finančnej tiesni zo zúfalstva, nakoľko žalobca im hrozil predajom založenej nehnuteľnosti, nebolo ničím preukázané. Na základe uvedeného považoval uznanie dlhu za platné a žalobu za dôvodnú. Dovolací súd pripomína, že uznaním dlhu sa nenahrádza pôvodný záväzok, posilňuje sa len postavenie veriteľa posilnením jeho pozície týkajúcej sa dokazovania. Uznanie dlhu však nekonvaliduje primárny záväzok, ani ho nenahrádza. Inak povedané, ak primárny záväzok obsahuje dohodu o úročení, uznaním dlhu ju nemožno modifikovať ani dopĺňať.

10.**R O Z H O D N U T I E**

Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov je aj majetková ujma spočívajúca v účelne vynaložených nákladoch potrebných na zabezpečenie starostlivosti o poškodeného a chodu jeho domácnosti pri jeho odkázanosti na pomoc alebo opateru tretej osoby v dôsledku dopravnej nehody, spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovateľ pasívne vecne legitimovaný.

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 30. septembra 2025 sp. zn. 9Cdo/172/2023)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Nitra (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 3. novembra 2021 č.k. 19C/97/2018-573 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcom sumu 9.907,78 eura, spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 879,68 eura od 21. 6. 2017 do zaplatenia, úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 4.494,62 eura od 2. 1. 2019 do zaplatenia, a to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšnej časti žalobu zamietol a o nároku na náhradu trov konania rozhodol tak, že žalovaný má voči žalobcom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 31,10%.

1.1. Po právnej stránke svoje rozhodnutie odôvodnil ust. § 420 ods. 1, § 427 ods. 1, § 449 ods. 1 a ods. 3 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“), ako aj § 4 ods. 2, § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj „zákon č. 381/2001 Z.z.“ alebo „zákon o PZP“). Z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že dňa 5. 10. 2015 došlo k dopravnej nehode, ktorú zavinil vodič motorového vozidla E. W., pri ktorej bola právna predchodkyňa žalobcov Y. T. vážne zranená. V čase dopravnej nehody bola poškodená vo veku XX rokov a X mesiace. Tiež nebolo sporným, že v čase dopravnej nehody bola zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkovateľom motorového vozidla poistená u žalovaného. Za nespornú a preukázanú považoval tú skutočnosť, že poškodená Y. T. bola pred dopravnou nehodou celkom samostatná, žila sama v U., jej tri deti žili v R. so svojimi rodinami. Následkom ťažkých zranení zostala poškodená Y. T. pripútaná na lôžko a dňa 10. 11. 2016 jej musela byť amputovaná dolná končatina v stehennej časti. Po dopravnej nehode tak zostala nesamostatná a odkázaná na každodennú pomoc tretích osôb. Žalobcovia sa voči žalovanému domáhajú náhrady nákladov vynaložených za služby poskytnuté ich matke Y. T., zariadeniami sociálnych služieb, domáhajú sa tiež náhrady nákladov za služby spojené s jej rehabilitáciami a náklady vynaložené za lieky a magnetickú rezonanciu. Pre posúdenie dôvodnosti nároku uplatneného podanou žalobou bolo

potrebné vysporiadať sa s otázkou, či pod účelné náklady spojené s liečením je možné zahrnúť aj náklady na pobyt poškodenej v súvislosti s dopravnou nehodou. Poukázal na to, že súdna prax vykladá pojem účelne vynaložené náklady extenzívne a pod uvedený pojem zahŕňa nielen výdavky vecného charakteru, ako sú napríklad náklady na doplnky liečby, náklady na zdravotné a rehabilitačné pomôcky, ale aj náklady spojené s tým, že je nutné vzhľadom na zdravotný stav poškodeného, zabezpečiť starostlivosť o neho treťou osobou. V tejto súvislosti poukázal na nález Ústavného súdu ČR sp. zn. IV. ÚS 444/11, ako aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 25Cdo/3838/2018 zo dňa 25. 6. 2020. Vzhľadom k tomu, že účelne vynaložené náklady spojené s liečením je potrebné vykladať extenzívne, dospel k záveru, že pod tieto náklady je možné zahrnúť aj náklady, ktoré bola poškodená Y. T. nútená vynaložiť na zabezpečenie starostlivosti o jej osobu a jej každodenné fungovanie, pretože toto si bez pomoci tretích osôb sama zabezpečiť nedokázala. Nárok na úhradu nákladov za zabezpečenie týchto služieb je preto daný. Tento však nie je možné chápať tak, že poškodená má nárok na preplatenie všetkého, čo jej zariadenia sociálnych služieb vyúčtovali a podľa názoru súdu je nutné účelnosť a opodstatnenosť jednotlivých položiek dôsledne zvažovať.

1.2. Podanou žalobou sa žalobcovia domáhajú zaplatenia nákladov za pobyt Y. T. v zariadeniach sociálnych služieb, a to v zariadení R. za mesiace november 2016 - marec 2017 a v zariadení T. v mesiacoch marec 2017 - október 2020. Žalobcovia náklady preukázali faktúrami zariadení a v rámci priznania náhrady žiadali od jednotlivých vyúčtovaných súm odpočítať sumu vo výške 270 eur, ktorú by aj inak, nebyť dopravnej nehody, Y. T. vynaložila na stravu, bývanie v byte v U. a ďalšie bežné mesačné výdavky. Suma týchto iných mesačných výdavkov nebola sporná, keďže žalovaný ju nenamietal. Z faktúr zariadenia R. vyplýva, že poškodenej boli vyúčtované náklady na ubytovanie, stravu, upratovanie, pranie, odborné činnosti, doplatok za lieky a zdravotné pomôcky a hygienu. Mal za preukázané, že poskytnutie ubytovania vedie k zlepšeniu zdravotného stavu pre jeho bezbariérovosť, zmenšenie obytnej plochy a priestoru nutného k premiestňovaniu za účelom dosiahnutia jednotlivých činností. K zlepšeniu zdravotného stavu prispieva i strava, a od poškodenej osoby sa nevyžaduje nutnosť nakupovať, variť a po príprave jedla upratovať. Uvedené možno konštatovať i vo vzťahu k položke prania. Z faktúr, ktoré zariadenie R. Y. T. vystavilo, preto považoval súd za dôvodne uplatnené len položky ubytovanie, strava, upratovanie, pranie, odborné činnosti a hygiena a pokiaľ ide o položky lieky a zdravotnícke pomôcky, považoval tieto faktúry v rozsahu, v akom boli predložené, za nepreskúmateľné a táto položka v nich nebola dostatočne preukázaná. Z faktúr zariadenia R. tak súd akceptoval sumu 2.216,58 eura a po odpočítaní súm vo výške 270 eur za každý mesiac vznikol žalobcom v súvislosti s pobytom Y. T. v tomto zariadení nárok na zaplatenie sumy vo výške 866,58 eura (2 216,58 eura - 1 350 eur = 866,58 eur).

1.3. Ďalej bolo preukázané, že poškodená bola v marci 2017 premiestnená zo zariadenia R. do zariadenia T. v R., kde boli náklady na jej pobyt podstatne vyššie. Žalobcovia presun do zariadenia T. odôvodňovali zanedbaním starostlivosti o jej osobu, tiež tým, že v zariadení R. jej neposkytovali rehabilitačné služby, ako aj negatívnym pôsobením iných pacientov s duševnými poruchami na psychiku Y. T. Vzhľadom k týmto námietkam súd skúmal, či bolo nutné poškodenú presunúť do drahšieho zariadenia a či je dôvodné, aby tieto zvýšené náklady takto vzniknuté hradil žalovaný. Súd dospel k záveru, že tieto zvýšené náklady nie je od žalovaného spravodlivé požadovať. Žalobcovia dôvodnosť presunu Y. T. do drahšieho zariadenia v R. nepreukázali. Preto súd priznal žalobcom nárok na náhradu nákladov za služby Zariadenia sociálnych služieb T. do výšky

nákladov, ktoré by Y. T. zaplatila aj v inom lacnejšom zariadení. Preto za obdobie kedy bola Y. T. umiestnená v zariadení T., súd akceptoval náklady na starostlivosť o ňu do sumy 464,57 eura, od tejto sumy odpočítal 270 eur, ktorú by poškodená na svoje bežné každodenné potreby vynaložila i za situácie, že by sa dopravná nehoda nestala. Celková suma náhrady za marec 2019 až október 2020 tak činí sumu 8.336,60 eura. Celkovo tak žalobcom priznal náhradu sumy vo výške 9.907,78 eura (suma 866,58 eura - R.; suma 8.336,60 eura - T., suma 691,50 eura - Empatia, suma 13,10 eura- Lioton gel). Ďalšie nároky vzhľadom na vyššie uvedené považoval za nedôvodné, a preto žalobu vo zvyšnej časti zamietol. O úrokoch z omeškania rozhodol podľa § 517 ods. 1, 2 OZ a § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP, žalovaný bol v konaní úspešný v zamietajúcej časti, ktorá predstavovala 65,55% zo žalovanej sumy, a preto mu vznikol nárok na náhradu trov konania v rozsahu 31,10%.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov aj žalovaného rozsudkom z 23. marca 2023 sp. zn. 6Co/20/2022 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti do sumy 691,50 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne z uvedenej sumy od 2. 1. 2019 do zaplattenia potvrdil (výrok 1). V ostatnej vyhovujúcej časti ho zmenil tak, že žalobu zamietol (výrok 2). V napadnutej zamietajúcej časti rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (výrok 3). Žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu (výrok 4). Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v jeho napadnutých častiach, bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP) a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie v jeho napadnutých častiach, je potrebné sčasti podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdiť a sčasti podľa § 388 CSP zmeniť. Žalobcovia napadli rozsudok súdu prvej inštancie v zamietajúcej časti, avšak výslovne uviedli, že svoje odvolanie podávajú len v časti, v ktorej bola zamietnutá žaloba vo výške 16.634,70 eura spolu s príslušenstvom. Výslovne vo svojom odvolaní uviedli, že nepodávajú odvolanie čo do nepriznaných nákladov na lieky, zdravotnícke a hygienické pomôcky, uvedené v jednotlivých faktúrach R. a T., ani čo do nepriznaných liečebných nákladov na prednostné vyšetrenie MRI a liečivá podľa bodu 69. odôvodnenia rozhodnutia. Z uvedených dôvodov preto rozsudok súdu prvej inštancie v uvedenej zamietajúcej časti, v dôsledku absencie odvolania nadobudlo právoplatnosť a prieskumom odvolacieho konania zostala len jeho vyhovujúca časť a zamietajúca časť v sume 16.634,70 eura spolu s príslušenstvom.

2.1. Podľa § 449 ods. 1 OZ pri škode na zdraví sa uhradzujú aj účelne náklady spojené s liečením. Rozsah náhrady zákon obmedzuje na „účelne vynaložené náklady“, pričom obsah tohto pojmu sa v zákone ďalej nerozvádza. Súd prvej inštancie správne poukázal na to, že súdna prax vykladá pojem „účelne vynaložených nákladov“ extenzívnym spôsobom. Zahŕňa sem nielen výdaje vecného charakteru, ako sú náklady na doplnky liečby, náklady na zdravotné a rehabilitačné pomôcky (R III/1967), ale aj náklady spojené s tým, že je nutné, vzhľadom na zdravotný stav poškodeného, zaopatrit' pomoc tretej osoby, či iné náklady, spojené s výkonom niektorých úkonov za účelom obnovenia alebo zlepšenia zdravotného stavu poškodeného (rehabilitácia). Akceptuje sa, že takáto starostlivosť môže trvať niekoľko rokov a nie je nutné, aby tieto náklady mali pozitívny výsledok, a tiež nerozhoduje, že neskôr došlo k úmrtiu poškodeného. Súd prvej inštancie poukázal vo svojom rozhodnutí na nález Ústavného súdu ČR sp. zn. IV. ÚS 444/11, a taktiež na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 25Cdo 3838/2018. Ústavný súd ČR vo svojom náleze (sp. zn. IV. ÚS 444/11 z 5. 12. 2012) dospel k názoru, že jednou zo záruk na ochranu zdravia fyzickej osoby, garantovanej v článku 31 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd

je princíp plného odškodnenia za vytrpenú ujmu na zdraví, ktorý zakladá nárok na náhradu nákladov, spojených so starostlivosťou o nesebestačnú poškodenú osobu a jej domácnosť, po ukončení liečby. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatoval, že ak poškodený po liečení nedosiahne sebestačnosť v starostlivosti o seba a svoju domácnosť, je nútený vyhľadať pomoc tretích osôb, a to buď z okruhu rodinných príslušníkov, priateľov alebo požiada o profesionálnu opateru. Podľa súdu nemožno spravodlivo trvať na tom, aby v prípade profesionálnej starostlivosti, súdy takéto náklady uznávali a pri opatere zabezpečovanej bezplatne rodinnými príslušníkmi odmietali. Podľa ústavného súdu ide o samostatný nárok, v rámci odškodňovania ujmy, ktorá vznikla v súvislosti so škodou na zdraví, a na ktorý je poškodená osoba aktívne legitimovaná bez ohľadu na to, či sa o ňu bezplatne stará alebo nestará blízka osoba. Ak súd prvej inštancie poukázal i na rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 25Cdo 3838/2018, treba osobitne podotknúť, že toto rozhodnutie vychádza z nového ust. § 2960 Z.č. 89/2012 Zb. Občianskeho zákonníka, ktorý s účinnosťou od 1. 1. 2014 rozšíril definičné rozsahy náhrady tak, aby pokrývali nielen: a) náklady samotného liečenia, ale i starostlivosť o zdravie ako také a ďalej b) náklady na starostlivosť o zdravotne postihnutú osobu a konečne c) náklady na starostlivosť o jej domácnosť.

2.2. Nákladmi, v zmysle slovenského právneho poriadku, podľa ustanovenia § 449 ods. 1 OZ, sú predmetom odškodnenia za podmienky, že boli vynaložené na liečenie poškodeného, a že boli vynaložené účelne a preukázateľne. Ak boli vynaložené po skončení liečebného procesu, treba zvážiť, či nejde o skutočnú škodu v zmysle § 442 OZ. Ustanovenie § 449 ods. 1 OZ zakladá nárok na náhradu nákladov na liečbu, ktorých účelom je obnovenie zdravia, alebo aspoň zlepšenie zdravotného stavu poškodeného po úraze, nie nákladov, hoci skutočne vynaložených, na zabezpečenie pomoci pri životných úkonoch poškodeného alebo zabezpečenie chodu jeho domácnosti, ktoré poškodený nemôže sám vykonávať, vzhľadom na trvalé následky poškodenia zdravia. V prípade, ak nie je možné pod náklady liečenia v zmysle ust. § 449 ods. 1 OZ považovať aj náklady na zabezpečenie chodu domácnosti poškodenej osoby, súd sám nemôže svojím rozhodnutím konštituovať nárok na náhradu škody, ktorý nie je upravený v zákone. Ak teda súd prvej inštancie priznal žalobcom nárok na zaplatenie nákladov za pobyt pôvodnej žalobkyne v zariadeniach sociálnych služieb a to v zariadení R. a v zariadení T., jeho rozhodnutie v tejto časti nebolo správne. Ak súd považoval za dôvodne uplatnené položky ubytovanie, strava, upratovanie, pranie, odborné činnosti a hygiena, tieto náklady nie je možné zaradiť ako účelne vynaložené náklady spojené s liečením v zmysle ust. § 449 ods. 1 OZ. Odvolací súd preto dospel k záveru, že je možné žalobcom priznať len náklady spojené v súvislosti s rehabilitačnými cvičeniami, ktoré boli poskytnuté organizáciou Empatia, a to v sume 691,50 eura. Keďže ostatné náklady boli vynaložené po skončení liečebného procesu, tieto by bolo možné považovať za skutočnú škodu v zmysle ust. § 442 OZ.

2.3. Podľa § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení. Keďže v zmysle ust. § 449 ods. 1 OZ pri škode na zdraví sa uhrádzajú účelne náklady spojené s liečením, pod tieto účelne náklady spojené s liečením však nie je možné považovať náklady spojené s osobnou starostlivosťou poškodeného v zariadeniach sociálnych služieb, nie je potom možné vyvodiť ani vecnú pasívnu legitimáciu žalovaného, a preto z týchto dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v ostatnej vyhovujúcej časti zmenil a žalobu zamietol. V zamietajúcej časti rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle ust. § 387 ods. 1 CSP potvrdil, keď dospel k záveru, že náklady, ktoré žalobcovia požadovali od

žalovaného nie je možné zaradiť pod náklady definované v § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z.z. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP, v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP a keďže žalovaný mal neúspech len v nepatrnej časti, odvolací súd mu priznal nárok na náhradu tak prvoinštančného ako aj odvolacieho konania v plnom rozsahu.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v rozsahu výrokov 2 až 4 podali dovolanie žalobcovia (ďalej aj „dovolatelia“), prípustnosť ktorého vyvodzovali z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, domáhajúc sa zrušenia napadnutého rozsudku a vrátenia veci odvolaciemu súdu.

3.1. Prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP odôvodnili tým, že právne posúdenie žalovaných nárokov na náhradu nákladov poškodenej na jej pobyt v špecializovaných zariadeniach sociálnej služby odvolacím súdom ako nárokov, ktoré nespádajú pod vecný rozsah povinného zmluvného poistenia podľa § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z., považujú za nesprávne. V rozhodovacej praxi odvolacieho súdu pritom doposiaľ nebola vyriešená právna otázka, či nárok poškodeného na náhradu nákladov potrebných na zabezpečenie jeho starostlivosti pri jeho odkázanosti na pomoc resp. opateru tretej osoby, je nárokom spadajúcim pod rozsah povinného zmluvného poistenia podľa § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z., a teda či je daná pasívna legitímácia poisťovne. Žalobcovia nemajú výhrady voči právnomu posúdeniu žalovaných nárokov ako nákladov spojených s liečením podľa § 449 ods. 1 OZ tak, ako učinil okresný súd. Len v dôsledku dopravnej nehody sa pôvodná žalobkyňa ocitla v stave, ktorý si vyžadoval 24- hodinovú zdravotnícku, ošetrovateľskú i sociálnu starostlivosť, ktorá jej nemohla byť poskytnutá v domácom prostredí, ale len v špecializovanom zariadení sociálnej služby. Zariadenia sociálnej služby (R. R., U.O., následne T. U.O.) poskytovali pôvodnej žalobkyni primárne zdravotnícku a ošetrovateľskú starostlivosť, bez ktorej nebola schopná bývať sama bez ohrozenia svojho života. Odvolací súd pri výklade pojmu „účelne vynaložené náklady“ postupoval reštriktívne a formalisticky ho viazal na pojem „liečba“, ktorý taktiež reštriktívne vyložil ako proces smerujúci len k obnoveniu alebo zlepšeniu zdravotného stavu poškodeného. Odvolací súd absolútne neprihliadal na špecifické okolnosti prejednávaneho prípadu. Účelnosť liečebných nákladov je podľa názoru žalobcov nutné posudzovať vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a dôsledne prihliadať na jeho špecifiká. Účelnosťou nákladov na liečenie pritom nemožno rozumieť len stav, kedy umiestnením poškodenej do špecializovaného zariadenia musí bezpodmienečne dôjsť k zlepšeniu jej zdravotného stavu. Takisto aj nezhoršenie resp. stabilizovanie zdravotného stavu poškodenej je tým aspektom, ktorý umožňuje vysloviť záver o účelnosti daných nákladov. Inak povedané, žalované nároky možno charakterizovať ako nároky na náklady potrebné na „zachovanie života“, t. j. nemusia slúžiť výslovne k zlepšovaniu zdravotného stavu, ako to predpokladá odvolací súd. V rozhodnutí Krajského súdu Prešov sp. zn. 7Co/46/2020 zo dňa 31. 05. 2021 súd konštatoval, že zákon bližšie nekonkretizuje, čo konkrétne je možné považovať za účelné náklady spojené s liečením. Tým je daný priestor na zohľadnenie špecifik a osobitostí jednotlivých prípadov. Judikatúra za účelne vynaložené náklady spojené s liečením považuje napr. náklady týkajúce sa zabezpečenia pomoci inej osoby, ošetrovateľky, pomocníčky v domácnosti, zadováženie zdravotníckych pomôcok (ortopedické pomôcky), prípadne iné náklady vynaložené v súvislosti s vykonávaním takých úkonov, ktoré smerujú k obnoveniu alebo zlepšeniu zdravia poškodeného, náklady diétného, resp. výdatnejšieho stravovania. (...) Občiansky zákonník bližšie nekonkretizuje, čo konkrétne je možné považovať za účelné náklady spojené s liečením. Preto pri aplikácii tejto normy treba zohľadňovať konkrétne okolnosti jednotlivých individuálnych

prípadov.“ Poukazujú aj na ust. § 2 ods. 10 zákona č. 576/2004 Z. z., podľa ktorého liečba je vedomé ovplyvnenie zdravotného stavu osoby s cieľom navrátiť jej zdravie, zabrániť ďalšiemu zhoršovaniu jej zdravotného stavu alebo zmierniť prejavy a dôsledky jej choroby. Ak teda odvolací súd pristúpil k výkladu pojmu „liečba“, mohol a mal za použitia analogie legis dospieť k záveru, že aj proces smerujúci k zabráneniu ďalšieho zhoršovania zdravotného stavu poškodenej je nutné považovať za „liečbu“. Žalobou uplatnené náklady sú účelne vynaloženými nákladmi na liečenie pôvodnej žalobkyne, smerujúce k zlepšeniu jej stavu resp. vynakladané na stabilizáciu jej zdravotného stavu, pretože bez nich by sa stav pôvodnej žalobkyne rapídne zhoršil až by viedol k jej úmrtiu.

3.2. Odhliadnuc od argumentácie vyššie, je možné žalované nároky alternatívne posúdiť aj ako skutočnú škodu podľa § 442 ods. 1 OZ, a to ako tzv. skutočnú škodu na zdraví, ktorá spadá pod rozsah povinného zmluvného poistenia podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona o PZP, čím je daná vecná pasívna legitímácia žalovanej. Pôvodná žalobkyňa bola doživotne nútená vynakladať finančné prostriedky na to, aby „stále žila“. To znamená, aj keby sa žalované nároky nepovažovali za náklady spojené s liečením (ako to ustálil odvolací súd), sú to stále náklady vynaložené len v dôsledku škodovej udalosti: pôvodná žalobkyňa sa len v dôsledku dopravnej nehody dostala do životnej situácie, kedy bola preukázateľne odkázaná na 24-hodinovú starostlivosť (pomoc) iného subjektu, za čo bola nútená každý mesiac vynaložiť finančné prostriedky, ktoré predstavujú zmenšenie jej majetkových hodnôt ergo jej skutočnú škodu (majetkovú ujmu) na zdraví. V súlade s uvedeným sú potom aplikovateľné právne závery nálezu Ústavného súdu ČR sp. zn. US IV. 444/11 zo dňa 5. 12. 2012, ktorý vychádza z právnej úpravy náhrady škody podľa zákona č. 40/1964 Zb. totožnej s právnou úpravou v SR. Po jeho dôkladnej analýze sú žalobcovia toho názoru, že žalobou uplatnené nároky na náhradu nákladov spojených s nevyhnutným pobytom pôvodnej žalobkyne v špecializovaných zariadeniach sú nákladmi vynaloženými v súvislosti so škodou na zdraví. Inak povedané, možno ich posúdiť ako nároky na náhradu skutočnej škody (materiálnej ujmy) subsumované pod inštitút náhrady škody na zdraví. Zásadné argumenty Ústavného súdu ČR sp. zn. US IV. 444/11 sú plne aplikovateľné aj na prejednávany prípad: „Náklady vynaložené v súvislosti s liečením judikatura obecných súdů chápe jako účelně vynaložené náklady, které slouží k obnovení zdraví anebo alespoň ke zlepšení zdravotního stavu poškozeného, mezi něž řadí náklady na doplňky léčby, rehabilitaci, nákup léčebných či ortopedických pomůcek, dietní či vydatnější stravu a na péči o poškozeného v případě jeho bezmocnosti, jakož i náklady nejbližších příbuzných spojené s návštěvami nemocného v nemocnici (srov. usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 1358/2010 ze dne 16. 12. 2010, sp. zn. 23 Cdo 312/2010 ze dne 17. 6. 2011 a rozsudek sp. zn. 25 Cdo 682/2005 ze dne 20. 6. 2006).“ Podľa dovolateľov ustanovenia Občianskeho zákonníka o náhrade škody nemožno vykladať tak, že pokiaľ výslovne neupravujú nároky charakteru žalovaných nárokov v ustanoveniach § 444 až § 449, nevzniká poškodenému nárok na ich úhradu. Ustálená súdna prax definuje škodu ako ujmu, ktorá nastala v majetkovej sfére poškodeného, a teda spočíva v zmenšení jeho majetku oproti stavu pred škodovou udalosťou, pričom je vyjadriteľná v peniazoch. Je pritom irelevantné, či k zmenšeniu majetku poškodeného došlo v súvislosti so škodou na veci alebo na zdraví.

3.3. Podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. poistený má z poistenia zodpovednosť právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení. Akceptujúc právnu argumentáciu o tom, že náklady na nevyhnutnú starostlivosť o poškodeného pri jeho nesebestačnosti sú skutočnou škodou spadajúcou

pod inštitút škody na zdraví, je potom taktiež nutné dospieť k záveru, že tieto náklady spadajú pod rozsah povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla ergo k záveru o existencii vecnej pasívnej legitimácie žalovanej. Žalobcovia sú toho názoru, že pri právnom posúdení žalovaných nárokov či už podľa § 442 ods. 1 (ako tak učinil krajský súd) alebo podľa § 449 ods. 1 OZ (právny názor okresného súdu), vždy je nutné dospieť k záveru, že tieto nároky sú kryté povinným zmluvným poistením (PZP), a teda je daná vecná pasívna legitimácia žalovanej. Pri posudzovaní žalovaných nárokov je nevyhnutné vykladať ust. § 4 ods. 2 písm. a) zákona o PZP tak, že pod pojem „škoda na zdraví“ je nutné zahrnúť všetky náklady poškodeného účelne vynaložené v súvislosti s poškodením jeho zdravia. Ak teda odvolací súd dospel k záveru, že žalované nároky sú nárokmi na náhradu skutočnej škody, potom formalisticky prevzal doslovné znenie ust. § 4 ods. 2 zákona o PZP v rozpore s účelom zákona o PZP, ústavnými princípmi i zásadami spravodlivosti. Je potrebné si tiež uvedomiť, že účelom inštitútu PZP je zabezpečiť, aby poškodený skutočne obdržal náhradu celej utrpenej škody, čo najmä pri vyšších sumách nie je vždy reálne možné získať priamo od poškodeného. Je potrebné aplikovať zásadu úplnej náhrady škody, pričom účelom inštitútu náhrady škody je poskytnúť poškodenému možnosti žiť tak ako pred škodovou udalosťou; ak to nie je dobre možné, potom tak, aby sa čo najviac priblížil k životu pred nehodou. Je potrebné aplikovať tiež zásadu eurokonformného výkladu vnútroštátnej právnej úpravy (zákona o PZP), s poukazom najmä na tzv. Piatu motorovú smernicu (Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11. mája 2005 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel), ktorá ukladá členským štátom povinnosť zabezpečiť taký právny stav, aby z PZP boli hradené všetky nároky poškodených na náhradu škody v súvislosti s dopravnou nehodou. Nemožno opomenúť rozsudok Súdneho dvora EU z 24. 10. 2013 vo veci C-22/12 (K. Haasová v. Rastislav Petrík, Blanka Holingová), ktorého závery k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy možno analogicky použiť aj na prejednávaný prípad v zmysle potreby krytia všetkých nákladov vyvolaných poškodením zdravia z PZP. Pokiaľ judikatúra dovolacieho súdu (R 61/2018) dospela k ustálenému právnomu názoru, že aj nemajetková ujma spadá pod rozsah PZP podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona o PZP, o to viac by sa malo dospieť k totožnému záveru pri všetkých majetkových nárokoch súvisiacich so škodou na zdraví.

4. Žalovaný v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobcov navrhol, aby dovolací súd dovolanie odmietol ako neprípustné, resp. zamietol ako nedôvodné a priznal mu náhradu trov dovolacieho konania.

4.1. Ak sa žalobcovia v rámci dovolania domáhajú toho, aby žalované nároky boli posúdené v zmysle § 449 ods. 1 OZ ako účelne vynaložené náklady spojené s liečením, podľa žalovanej tieto náklady neboli ani účelné a ani ich nie je možné považovať za náklady spojené s liečením. Predmetom žaloby sú totižto náklady spojené so starostlivosťou o osobu poškodeného (t.j. p. T.) a jej domácnosť, netýkajú sa zdravotného stavu poškodeného, a preto takéto náklady nemožno považovať za účelne vynaložené náklady spojené s liečením, ktorých náhrada je právne ukotvená v § 449 ods. 1 a 3 Občianskeho zákonníka. Žalobcovia v rámci dovolania síce formálne namietajú, že súd vec nesprávne právne posúdil, avšak základ argumentácie žalobcov spočíva v tom, že nesúhlasia so skutkovým posúdením odvolacieho súdu ohľadom účelnosti vynaložených nákladov spojených s liečením. Ak odvolací súd dospel k skutkovému záveru, že nejde o účelne vynaložené náklady spojené v liečení v zmysle § 449 ods. 1 Občianskeho zákonníka, nakoľko neslúžili k

zlepšeniu zdravotného stavu p. T., tak uvedené by už nemalo byť predmetom dovolacieho prieskumu. Pokiaľ žalobcovia poukázali na nález Ústavného súdu ČR sp. zn. US IV. 444/11 zo dňa 5.12.2012, predmetné rozhodnutie síce vychádzalo z totožnej úpravy Občianskeho zákonníka, avšak úprava povinného zmluvného poistenia v Českej republike je koncipovaná iným spôsobom. Ohľadom posúdenia krytia takejto škody z hľadiska povinného zmluvného poistenia je však rozhodnutie ÚS ČR úplne nepoužiteľné. Podľa žalovanej z rozhodnutia ÚS ČR vyplýva, že náklady spojené so starostlivosťou o osobu poškodeného alebo jeho domácnosť predstavujú nárok na náhradu majetkovej ujmy a nie sú nárokom na náhradu škody na zdraví, ale osobitným nárokom, ktorý vzniká v súvislosti so vzniknutou škodou na zdraví. Náklady spojené s pobytom pôvodnej žalobkyne v zariadeniach R. a T. môžu nanajvýš predstavovať škodu podľa § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka (o škodu však ani nemusí ísť), ktorá však nie je krytá PZP. Ak mali žalobcovia v dovolaní za cieľ namietat' právne posúdenia rozsahu krytia povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, v tom smere, že toto kryje aj škodu podľa § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorá predstavuje náklady spojené so starostlivosťou o osobu poškodeného alebo jeho domácnosť, tak žalovaná namieta, že takéto nároky nie sú kryté povinným zmluvným poistením. Povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla nekryje všetky škody.

4.2. Náklady spojené so starostlivosťou o osobu poškodeného alebo jeho domácnosť nemožno považovať za škodu na zdraví, je ich možné posúdiť ako skutočnú škodu podľa § 442 Občianskeho zákonníka, avšak výlučne za predpokladu, že poškodený (žalobca) riadne preukáže zmenšenie svojho majetku, ktoré vzniklo v priamej príčinnej súvislosti so škodovou udalosťou v dôsledku vynakladania primeraných nákladov spojených so starostlivosťou o osobu poškodeného alebo jeho domácnosť a zároveň existuje legitímny a primeraný dôvod na ich vynaloženie. Ak slovenský právny predpis do rozsahu krytia PZP nezahŕňa náklady spojené so starostlivosťou o osobu poškodeného alebo jeho domácnosť, nie je možné pojem „škoda na zdraví“ vykladať *contra legem* v tom smere, že škodou na zdraví je aj majetková škoda, ktorá vznikla v dôsledku zmenšenia majetku poškodeného pri vynakladaní nákladov na zabezpečenie starostlivosti o osobu poškodeného alebo jeho domácnosť. Závery rozsudku Haasová nie je možné aplikovať na tento prípad (a to ani len analogicky), pretože predmetom posúdenia sú úplne odlišné nároky (nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorý vznikol pozostalým vs. nárok na náhradu majetkovej škody).

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie dovolateľov je nielen prípustné, ale tiež dôvodné, a preto je potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

6. Dovolatelia prípustnosť dovolania odôvodnili tým, že v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu doposiaľ nebola vyriešená právna otázka, či nárok poškodeného na náhradu nákladov potrebných na zabezpečenie jeho starostlivosti pri jeho odkázanosti na pomoc resp. opateru tretej osoby, je nárokom spadajúcim pod rozsah povinného zmluvného poistenia podľa § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z., a teda či je daná pasívna legitímácia poisťovne.

7. Podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. poistený má z poistenia zodpovednosť právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení.
8. Podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti.
9. Podľa § 427 ods. 1 Občianskeho zákonníka fyzické a právnické osoby vykonávajúce dopravu zodpovedajú za škodu vyvolanú osobitnou povahou tejto prevádzky.
10. Podľa § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka uhrádza sa skutočná škoda a to, čo poškodenému ušlo (ušlý zisk).
11. Podľa § 449 ods. 1 Občianskeho zákonníka pri škode na zdraví sa uhrádzajú aj účelné náklady spojené s liečením.
12. Podľa § 449 ods. 3 Občianskeho zákonníka náklady liečenia a náklady pohrebu sa uhrádzajú tomu, kto ich vynaložil.
13. V rozhodovacej praxi dovolacieho súdu bola opakovane riešená otázka, či je daná pasívna vecná legitímácia poisťovne v sporoch o náhradu nemajetkovej ujmy, resp. či sa za škodu pre účely zákona o PZP považuje aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. Právnou otázkou výkladu pojmu škoda pre účely PZP sa zaoberal rozsudok Najvyššieho súdu SR z 31. júla 2017 sp.zn. 6MCdo/1/2016 (publikovaný ako judikát R 61/2018) s právnou vetou v znení: „Škodou pre účely zákona o PZP je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná.“ Dovolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia argumentoval tým, že pre posúdenie otázky pasívnej legitímácie poisťovne je rozhodujúce riešenie otázky, čo treba rozumieť pod pojmom škoda (použitým v ZoPZP). Pre účely tohto zákona treba pojem škoda vykladať extenzívne v tom zmysle, že tento pojem zahŕňa aj nemajetkovú ujmu, ktorej náhrada patrí pozostalým (po blízkej osobe, usmrtenej pri dopravnej nehode v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla) z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv, spočívajúci v zásahu do ich práva na súkromný a rodinný život. Účelom poistenia za škody spôsobené prevádzkou motorových vozidiel je zmierniť dôsledky škôd, ku ktorým došlo v súvislosti s touto prevádzkou. Pokiaľ podľa súdnej praxe usmrtenie pri dopravnej nehode vyvoláva nielen občianskoprávnu zodpovednosť za škodu, ale aj občianskoprávnu zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv, musí byť aj táto zodpovednosť predmetom poistného krytia. Ak by mal platiť výklad pojmu škoda vychádzajúci z textu ZoPZP (gramatický výklad), resp. výklad vychádzajúci výlučne z ustanovení OZ o zodpovednosti za škodu, teda ak by náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých nemala byť predmetom poistného krytia, prinášalo by to značné majetkové riziko subjektov zodpovedajúcich za takúto nemajetkovú ujmu, ktoré by v individuálnych prípadoch mohlo viesť aj k ich bankrotu. Zároveň by to však mohlo znamenať aj neistotu pozostalých v tom smere, či im prisúdená náhrada

bude aj skutočne poskytnutá, resp. riziko, že v prípadoch insolvenčie (platobnej neschopnosti) zodpovedného subjektu táto nebude vymožitelná.

13.1. Pri výklade a aplikácii právnych predpisov totiž nemožno opomínať ich účel a zmysel, pričom platí, že súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale sa od neho smie (a dokonca musí) odchyliť, ak to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť a pod. Pri výklade pojmu škoda pre účely ZoPZP treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve. Zodpovednostný zákon bol totiž výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené t. č. platnou Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, či používa termíny „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“. Komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú aj nemajetkovú (tu por. napr. rozsudok SD EÚ zo 6. mája 2010 vo veci C-63/09 Axel Walz proti Clickair SA).

14. Ústavný súd SR sa v náleze z 5. decembra 2018 sp. zn. II. ÚS 695/2017 (ktorým zrušil rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/301/2012 z 31. marca 2016) podrobne vyjadril k otázke aplikácie záverov rozsudku SD EÚ vo veci Haasová. Poukázal na to, že pri posudzovaní otázky, či náhrada nemajetkovej ujmy spadá do systému povinného poistenia, sa Súdny dvor po zistení, že "rôzne jazykové verzie článku 1 ods. 1 druhej smernice v podstate používajú pojem "ujma na zdraví", ako aj pojem "osobná ujma", zaoberal účelom a štruktúrou týchto ustanovení únieového práva, pričom následne konštatoval, že "tieto pojmy dopĺňajú pojem "škoda na majetku", a..., že uvedené ustanovenia a smernica sa snažia najmä o posilnenie ochrany obetí". Na základe uvedeného dospel k záveru, že za týchto okolností je potrebné uplatniť "extenzívny výklad uvedených pojmov" a pod pojem škoda na zdraví zahrnúť akúkoľvek ujmu, "ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v danom spore, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú, ako aj psychickú traumu". V tejto súvislosti považuje ústavný súd za vhodné poukázať aj na príslušnú časť odôvodnenia označeného rozsudku Súdneho dvora v jeho anglickej jazykovej verzii, z obsahu ktorého vyplýva, že pojem "ujma na zdraví" zahŕňa akúkoľvek ujmu za predpokladu, že právo na jej náhradu je súčasťou občianskoprávnej zodpovednosti poisteného podľa vnútroštátneho práva aplikovateľného na danú vec, vychádzajúcou zo zásahu do osobnej integrity, ktorá zahŕňa fyzickú, ako aj psychickú ujmu.

14.1. Občiansky zákonník v § 442 pojem „škoda“ síce priamo nedefinuje, ale vymedzuje ju nepriamo, a to tým spôsobom, že ustanovuje rozsah jej náhrady (nahrádza sa skutočná škoda a ušlý zisk), pričom na § 442 nadväzujú ďalšie ustanovenia Občianskeho zákonníka, ktoré ďalej konkretizujú povahu nárokov na náhradu škody a rozsah ich náhrady. V tejto súvislosti je predovšetkým relevantné znenie § 444 Občianskeho zákonníka, z obsahu ktorého vyplýva, že pri škode na zdraví sa jednorazovo odškodňujú bolesti poškodeného a sťaženie spoločenského uplatnenia, teda zjavne nároky svojou povahou nehmotného charakteru, čo signalizuje, že Občiansky zákonník vo všeobecnej rovine v súvislosti používaním pojmu "škoda" nerobí žiadny rozdiel medzi hmotnou (materiálnou) a nehmotnou (imateriálnou) škodou. Keďže Občiansky zákonník nie je konzistentný pri používaní pojmov škoda a ujma, nemožno z tejto skutočnosti

robiť ďalekosiahle závery v tom smere, že škodou je v zmysle občianskoprávnej úpravy len hmotná (materiálna) ujma. Z uvedeného, a to v rozpore so záverom najvyššieho súdu, potom vyplýva, že Občiansky zákonník významovo s pojmom škoda nespája iba materiálnu škodu, čo v okolnostiach danej veci znamená, že z právnej úpravy obsiahnutej v Občianskom zákonníku ani z právnej úpravy obsiahnutej v zákone č. 381/2001 Z.z. nevyplýva nič, čo by bránilo takej interpretácii pojmu "škoda", ktorý by v rámci svojho obsahu zahŕňal škodu majetkovú, ako aj škodu nemajetkovú. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že práve otvorená textúra pojmu "škoda" v naznačenom zmysle vytvára možnosť jeho významovej modifikácie, a tým aj dosiahnutia jeho koherencie v rámci právneho poriadku.

14.2. Z celkovej argumentačnej koncepcie najvyššieho súdu ďalej vyplýva, že najvyšší súd konkretizoval rozsah pojmu "škoda na zdraví" uvedený v § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z. s poukazom na znenie § 444 Občianskeho zákonníka. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že interpretačný záver najvyššieho súdu, ktorý pojmu „škoda na zdraví“ použitom v Občianskom zákonníku a zákone č. 381/2001 Z.z. priradil ten istý obsah, je síce na prvý pohľad v súlade s interpretačnou zásadou zákazu polysémického výkladu, ktorú najvyšší súd naplnil, avšak táto problematika je oveľa širšia. Hranice použiteľnosti označenej interpretačnej zásady nie sú ani v rámci právnej teórie jednoznačné v tom smere, či jej uplatnenie sa obmedzuje iba na pôsobnosť v rámci konkrétneho právneho predpisu alebo jej použitie sa vzťahuje na celé právne odvetvie. Čo je však podstatné, je to, že ide o zásadu používanú v rámci jazykového výkladu a vo svojej podstate ide o bližšiu konkretizáciu princípu doslovného výkladu normatívneho textu. Uvedené vo svojich dôsledkoch znamená, že pojem "škoda na zdraví" použitý v § 444 Občianskeho zákonníka a v § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z. je síce v zmysle záverov najvyššieho súdu používaný v rámci vnútroštátneho právneho poriadku v jednom význame, ale takýmto postupom dochádza zároveň k porušeniu ústavného princípu, podľa ktorého majú byť vnútroštátne právne predpisy interpretované súladne s princípmi európskej integrácie a spolupráce úniových orgánov a orgánov členského štátu, a v širších súvislostiach aj k porušeniu medzinárodných záväzkov, ktoré Slovenská republika na seba v súvislosti so svojím členstvom v Európskej únii prevzala. Takejto interpretácii pojmu "škoda na zdraví" nielenže v okolnostiach danej veci chýba zmysluplné právne a teoreticky udržateľné zdôvodnenie, ale bez bližšej argumentácie narúša vnútornú koherenciu vnútroštátnej právnej úpravy s úniovou právnou úpravou, čím sa bez akéhokoľvek bližšieho zdôvodnenia dostáva do rozporu so systematickou interpretačnou zásadou eurokonformného výkladu a teleologickou interpretačnou zásadou zohľadnenia účelu (úniovej) právnej normy, teda v širšom význame s výkladovým princípom *e ratione legis*.

15. Dovolací súd aj v rozsudku z 28. novembra 2019 sp. zn. [3Cdo/253/2018](#) konštatoval, že pri výklade pojmu škoda pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve, pretože tento zákon bol výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené toho času platnou smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, či používa pojmy „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“, z čoho je zrejmé, že komunitárne právo

chápe škodu ako majetkovú a aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú aj nemajetkovú.

16. Dovolací súd poukazuje aj na relevantné závery judikatúry Súdneho dvora EÚ.

16.1. V rozsudku SD EÚ z 23. januára 2014 vo veci [C-371/12 - Petillo](#) (bod 34) súd konštatoval, že pojem ujma na zdraví sa vzťahuje na akúkoľvek ujmu, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v danom spore, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa tak telesnú, ako aj duševnú traumu (rozsudky Haasová, bod 47, a Drozdovs C-277/12, bod 38).

16.2. V rozsudku SD EÚ z 10. júna 2021 vo veci [C-923/19 - Van Ameyde España](#) (body 39, 40, 41, 44) súdny dvor zdôraznil, že členské štáty sú povinné zabezpečiť, aby zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, ktorá sa uplatňuje podľa ich vnútroštátneho práva, bola krytá poistením v súlade s ustanoveniami smernice 2009/103 (rozsudky z 23. januára 2014, Petillo, C-371/12, EU:C:2014:26, bod 31 a citovaná judikatúra, ako aj zo 7. septembra 2017, Neto de Sousa, C-506/16, EU:C:2017:642, bod 30). Členské štáty však okrem toho musia pri výkone svojich právomocí v tejto oblasti dodržiavať právo Únie a ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré upravujú náhradu škody pri nehodách spôsobených prevádzkou vozidiel, nemôžu odňať tejto smernici jej potrebný účinok (rozsudky z 24. októbra 2013, Drozdovs, C-277/12, EU:C:2013:685, bod 33 a citovaná judikatúra, ako aj zo 14. septembra 2017, Delgado Mendes, C-503/16, EU:C:2017:681, bod 48). Pokiaľ ide o krytie škôd spôsobených motorovými vozidlami, ktoré sa musia nahradiť podľa vnútroštátneho práva zodpovednosti za škodu, povinným poistením, treba poznamenať, že hoci článok 3 druhý odsek smernice 2009/103 členským štátom ponecháva právo určiť, aká škoda bude krytá, ako aj podmienky povinného poistenia, táto sloboda je obmedzená touto smernicou v rozsahu, v akom stanovuje povinné krytie niektorých škôd v určitých minimálnych sumách. Medzi týmito škodami, ktorých krytie je povinné, sa ako to spresňuje článok 3 posledný odsek smernice 2009/103, nachádza najmä „škoda na majetku“ (pozri analogicky rozsudok z 24. októbra 2013, Drozdovs, C-277/12, EU:C:2013:685, body 34 a 37). Navyše hoci je pravda, že Súdny dvor viackrát konštatoval, že na účely zaručenia potrebného účinku ustanovení práva Únie týkajúcich sa povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa tieto ustanovenia majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnym právnym úpravám, ktoré narušajú tento potrebný účinok, keďže tým, že z úradnej moci vylučujú alebo neprimerane obmedzujú právo poškodeného na získanie náhrady škody prostredníctvom povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, ohrozujú dosiahnutie cieľa ochrany poškodených účastníkov dopravných nehôd, ktorý normotvorca Únie konštantne sleduje a posilňuje (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. septembra 2017, Delgado Mendes, C-503/16, EU:C:2017:681, body 38 a 49, ako aj citovanú judikatúru).

16.3 V rozsudku SD EÚ z 30. apríla 2025 vo veci [C-370/24 Nastolo](#) (body 43, 44, 45, 47) súd konštatoval že, podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora sú vnútroštátne súdy pri uplatňovaní vnútroštátneho práva povinné vykladať ho v čo najväčšej možnej miere s ohľadom na znenie a účel predmetnej smernice tak, aby sa dosiahol ňou sledovaný výsledok, a takto konať v súlade s článkom 288 tretím odsekom ZFEÚ. Táto povinnosť konformného výkladu vnútroštátneho práva je totiž vnútorne spätá so systémom Zmluvy o FEÚ, keďže umožňuje vnútroštátnym súdom v rámci ich právomocí zaistiť úplnú účinnosť práva Únie pri rozhodovaní o sporoch, ktoré im boli predložené (rozsudok z 5. marca 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, bod 41 a

citovaná judikatúra). Okrem toho Súdny dvor už viackrát rozhodol, že zásada konformného výkladu vyžaduje, aby vnútroštátne súdy urobili všetko, čo je v ich právomoci, s tým, že zohľadnia vnútroštátne právo ako celok, a uplatnia výkladové metódy, ktoré toto právo uznáva, s cieľom zaručiť úplnú účinnosť predmetnej smernice a dospieť k riešeniu, ktoré je v súlade s účelom sledovaným touto smernicou (rozsudok z 5. marca 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, bod 42). V tomto kontexte Súdny dvor rozhodol, že povinnosť konformného výkladu ukladá vnútroštátnym súdom vrátane tých, ktoré rozhodujú v poslednom stupni, v prípade potreby zmeniť ustálenú vnútroštátnu judikatúru, ak táto judikatúra vychádza z výkladu vnútroštátneho práva, ktorý je nezlučiteľný s cieľmi smernice. Vnútroštátny súd preto nemôže platne zastávať názor, že sa nachádza v situácii, keď nemôže vnútroštátne ustanovenie vykladať v súlade s právom Únie len z toho dôvodu, že toto ustanovenie bolo sústavne vykladané v zmysle, ktorý nie je zlučiteľný s týmto právom (pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. marca 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, body 43 a 44). Táto požiadavka konformného výkladu je však obmedzená všeobecnými právnymi zásadami, najmä zásadou právnej istoty, v tom zmysle, že nemôže slúžiť ako základ pre výklad vnútroštátneho práva *contra legem* (rozsudok z 5. marca 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, bod 45).

17. Zohľadniac vyššie citované závery ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je potrebné na dovolateľmi položenú právnu otázku odpovedať tak, že škodou pre účely zákona o PZP je aj majetková ujma spočívajúca v nákladoch potrebných na zabezpečenie starostlivosti o poškodeného pri jeho odkázanosti na pomoc resp. opateru tretej osoby v dôsledku dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná.

18. Nie je pritom rozhodujúce, či ide o nárok na náhradu škody podľa § 442 ods. 1 alebo podľa § 449 ods. 1 OZ, podstatným je, že právnym základom tohto nároku je občianskoprávna zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Dovolatelia preto vecne správne argumentujú, že pri posudzovaní nimi žalovaných nárokov je nevyhnutné vykladať ust. § 4 ods. 2 písm. a) zákona o PZP tak, že pod pojem „škoda na zdraví“ je nutné zahrnúť všetky náklady poškodeného účelne vynaložené v súvislosti s poškodením jeho zdravia. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že pôvodná žalobkyňa sa len v dôsledku dopravnej nehody dostala do životnej situácie, kedy bola odkázaná na 24-hodinovú starostlivosť (pomoc) iného subjektu, za čo bola nútená každý mesiac vynaložiť finančné prostriedky, ktoré predstavujú zmenšenie jej majetkových hodnôt, a teda jej skutočnú škodu (majetkovú ujmu).

19. K rovnakému záveru pritom možno dospieť aj takým výkladom ust. § 449 ods. 1 OZ, podľa ktorého, sledujúc princíp plného odškodnenia za škodu na zdraví, nárok na náhradu nákladov spojených s liečením zahŕňa okrem nákladov potrebných na obnovenie zdravia alebo zlepšenie zdravotného stavu poškodeného po škodovej udalosti tiež náklady na udržanie viac či menej stabilizovaného zdravotného stavu aj v situácii, keď sa ďalšie zlepšenie nepredpokladá, a rovnako aj skutočne vynaložené náklady na starostlivosťou o nesebestačnú poškodenú osobu, zabezpečenie pomoci pri životných úkonoch poškodeného či zabezpečenie chodu jeho domácnosti, ktoré poškodený vzhľadom na trvalé následky poškodenia zdravia nemôže sám vykonávať. Za odškodnenie je potrebné považovať celú škálu opatrení, ktorých cieľom je napraviť spôsobenú

ujmu a uviesť obeť do postavenia, v ktorom sa nachádzala pred škodovou udalosťou, a to v rozsahu, v akom je to možné. Jedná sa o náhradu majetkovej ujmy vzniknutej vynaložením finančných prostriedkov na to, aby postihnutý mal zabezpečenú základnú obsluhu svojej osoby a mohol žiť aj pri „zničenom živote“ aspoň život znesiteľnejší (por. rozsudok Veľkého senátu občianskoprávneho a obchodného kolégia Najvyššieho súdu ČR zo dňa 14. 1. 2015 sp. zn. 31 Cdo 1778/2014, publikovaný pod č. 44/2015 Sbírkky soudních rozhodnutí a stanovisek, nález Ústavného súdu ČR z 24.08.2015 sp. zn. [I. ÚS 870/14](#), nález Ústavného súdu ČR z 27.04.2020 sp. zn. [II. ÚS 664/2019](#)).

20. Vzhľadom na to, že dovolaním napadnutý rozsudok (v riešení otázky pasívnej vecnej legitímácie žalovanej poisťovne, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu) spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP), dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v napadnutých výrokoch 2 a 3, ako aj v súvisiacom výroku 4 o náhrade trov konania zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu v zrušenom rozsahu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP) s tým, že náprava zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu je v tomto prípade možná i postačujúca (§ 449 ods. 2 CSP).

11.**R O Z H O D N U T I E**

Spor o úhradu záväzku vyplývajúceho zo spotrebiteľskej zmluvy a uznaného dohodou o uznaní záväzku je sporom, ktorý vznikol z prvotnej spotrebiteľskej zmluvy, nie z dohody o uznaní záväzku. Preto ak má byť daná právomoc spotrebiteľského rozhodcovského súdu na rozhodnutie takéhoto sporu, musí byť v spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluve výslovne dohodnuté, že spotrebiteľský rozhodcovský súd bude riešiť spory vzniknuté zo spotrebiteľskej zmluvy. Nepostačuje dohoda, že spotrebiteľský rozhodcovský súd bude riešiť spory vzniknuté z uznania záväzku.

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 19. novembra 2025 sp. zn. 9Cdo/54/2024)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Žiar nad Hronom (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 22Csp/94/2017-136 zo 16. novembra 2018 zamietol žalobu a priznal žalovanej nárok na náhradu trov konania proti žalobkyni v rozsahu 100 %. Rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 45 ods. 1 písm. e), i), j), k) a l), § 45 ods. 3, § 46 ods. 1 zákona č. 335/2014 Z. z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní“), § 4 ods. 2 a 3 zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o spotrebiteľských úveroch“). Konštatoval, že žalobkyni bol doručený rozsudok rozhodcovského súdu dňa 24. mája 2017 a žalobu na jeho zrušenie podala dňa 22. júna 2017, teda v zákonom stanovenej lehote troch mesiacov.

1.1. Súd prvej inštancie zistil, že žalobkyňa ako spotrebiteľka uzavrela s právnym predchodcom žalovanej, Všeobecnou úverovou bankou, a.s. zmluvu o bežnom účte a poskytovaní produktov a služieb flexiúčtu, na základe ktorej jej boli zo strany právneho predchodcu žalovanej poskytnuté finančné prostriedky (tzv. flexidebet). Zmluvou o postúpení pohľadávok právny predchodca žalovanej postúpil práva a povinnosti vyplývajúce z predmetnej zmluvy so žalobkyňou na žalovanú. Po tomto postúpení žalobkyňa a žalovaná uzavreli dohodu o uznaní záväzku a o úhrade pohľadávky v splátkach (ďalej aj ako „dohoda o uznaní záväzku“) a súčasne spotrebiteľskú rozhodcovskú zmluvu. Obidva dokumenty - Dohoda o uznaní záväzku a spotrebiteľská rozhodcovská zmluva - boli podpísané žalovanou dňa 15. júla 2016 a žalobkyňou dňa 8. septembra 2016.

1.2. Súd prvej inštancie sa nestotožnil s názorom žalobkyne, že predložená rozhodcovská zmluva nebola platne dojednaná a že spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán v neprospech spotrebiteľa. Sama žalobkyňa potvrdila, že predmetnej zmluve nerozumela, no napriek tomu ju podpísala, pretože si myslela, že takúto zmluvu „musí podpísať“. Podľa názoru

súdu prvej inštancie takéto správanie žalobkyne, keď sama nezodpovedne vstúpila do zmluvného vzťahu a založila tak právomoc spotrebiteľského rozhodcovského súdu, nie je možné zhojiť v súdnom konaní o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Súd prvej inštancie dal do pozornosti, že spotrebiteľský rozhodcovský súd má povinnosť aplikovať predpisy na ochranu spotrebiteľa a aj ich v tejto veci správne aplikoval. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie v zmysle § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

2. Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj ako „odvolací súd“) rozsudkom z 23. marca 2022 sp. zn. 41CoCsp/37/2021 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanej priznal proti žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. V odôvodnení okrem iného konštatoval, že z článku II. spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluvy uzavretej medzi stranami sporu vyplýva, že táto rozhodcovská zmluva sa vzťahuje na všetky spory, ktoré vzniknú z dohody o uznaní záväzku a o úhrade pohľadávky v splátkach uzavretej medzi veriteľom a dlžníkom pod č. 3695555, podpísanej veriteľom dňa 11. júla 2016, vrátane sporov o jej platnosť, výklad alebo zrušenie, ako aj na spory ktoré vzniknú na základe tejto dohody. Dohoda o uznaní záväzku pritom odkazuje na pôvodnú zmluvu č. 1850686453/0200 zo 16. júna 2004, uzavretú medzi žalobkyňou a právnym predchodcom žalovanej. Označením čísla zmluvy a jej dátumu uzavretia bol identifikovaný zmluvný vzťah, na základe ktorého žalobkyňa mala svoj záväzok uznať. Odvolací súd dospel k záveru, že pokiaľ v spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluve je označená dohoda o uznaní záväzku, ktorá obsahuje identifikáciu pôvodnej spotrebiteľskej zmluvy, bola založená právomoc rozhodcovského súdu nielen na rozhodovanie sporov týkajúcich sa dohody o uznaní záväzku, ale aj na rozhodovanie sporov týkajúcich sa pôvodnej spotrebiteľskej zmluvy zo 16. júna 2004. Odvolací súd potom nepovažoval za dôvodnú námietku žalobkyne, že spotrebiteľská rozhodcovská zmluva neobsahuje náležitosť podľa § 3 ods. 3 písm. b) zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní, a to označenie spotrebiteľskej zmluvy, na spor z ktorej sa vzťahuje spotrebiteľská rozhodcovská zmluva.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj ako „dovolateľka“). Navrhla, aby dovolací súd zmenil rozsudok odvolacieho súdu tak, že žalobe vyhovie a predmetný rozhodcovský rozsudok zruší, prípadne aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Dovolateľka formulovala právnu otázku: Či v zmysle ustanovenia § 3 ods. 3 písm. b) zákona č. 335/2014 Z. z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní je postačujúce, ak rozhodcovská zmluva neobsahuje priamo označenie spotrebiteľskej zmluvy, ktorú zabezpečuje, ale len označenie dohody o uznaní, ktorá vychádzala z danej úverovej zmluvy? K tomu uviedla, že odvolací súd v bode 27 napádaného rozsudku konštatuje, že namietaná rozhodcovská zmluva síce skutočne neobsahuje explicitné označenie samotnej spotrebiteľskej zmluvy, ktorej záväzky zabezpečuje, avšak nesporne z nej vyplýva, že táto rozhodcovská zmluva sa vzťahuje na všetky spory, ktoré vzniknú z dohody o uznaní záväzku a o úhrade pohľadávky v splátkach, pričom z obsahu dohody o uznaní záväzku a o úhrade pohľadávky v splátkach vyplýva, že táto dohoda odkazuje na pôvodnú zmluvu č. 1850686453/0200 zo dňa 16. júna 2004. Podľa dovolateľky je však spotrebiteľskou zmluvou taká zmluva, ktorou dochádza k založeniu právneho

vzťahu medzi spotrebiteľom a dodávateľom. Takúto charakteristiku z hľadiska obsahu nespĺňa dohoda o uznaní záväzku a o plnení pohľadávky v splátkach, keďže v prípade tohto právneho úkonu nedochádza k založeniu právneho vzťahu medzi spotrebiteľom a dodávateľom, ale len k novácii už existujúceho vzťahu, založeného predchádzajúcou spotrebiteľskou zmluvou. To znamená, že na účely ustanovenia § 3 ods. 3 písm. b) zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní je nevyhnutné, aby spotrebiteľská rozhodcovská zmluva obsahovala špecifikáciu konkrétnej spotrebiteľskej zmluvy, ktorou došlo k založeniu právneho vzťahu medzi spotrebiteľom a dodávateľom, a nie len akýchkoľvek ďalších právnych úkonov, ktorými dochádza k rozličným zmenám v danom zmluvnom vzťahu. Podľa dovolateľky predmetná dohoda o uznaní záväzku a o plnení v splátkach nie je podkladom pre vznik akýchkoľvek nových nárokov medzi stranami. Prostredníctvom tejto dohody došlo iba k zmene čo do spôsobu plnenia nárokov, ktoré už vznikli na podklade pôvodnej spotrebiteľskej zmluvy. Preto ak sa v danom spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní malo rozhodovať o nárokoch, ktorých hmotnoprávny základ bol v pôvodnej spotrebiteľskej zmluve, potom táto pôvodná spotrebiteľská zmluva mala byť v zmysle § 3 ods. 3 písm. b) zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní uvedená v rozhodcovskej zmluve. K tomu dovolateľka odkázala na viaceré rozhodnutia Okresného súdu Žiar nad Hronom, ako aj na uznesenie Krajského súdu v Nitre z 27. júna 2019 sp. zn. 1CoE/16/2019 s tým, že daná právna otázka ešte nebola predmetom prieskumu dovolacieho súdu.

4. Žalovaná v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne uviedla, že žalobkyňa v dovolaní polemizuje nad skutkovým stavom zisteným odvolacím súdom a tiež nesprávne formuluje právnu otázku, na ktorú ani neuvádza vlastnú odpoveď. Je zrejmé, že odvolací súd zistil skutkový stav, ktorým je dovolací súd viazaný, preto by nemali byť žiadne pochybnosti o tom, že bola založená právomoc rozhodcovského súdu. Vo vzťahu k žalobkyňou predloženej právnej otázke žalovaná poukázala na „gramatický defekt“ vo formulácii tejto otázky, keď sa žalobkyňa pýta, či je postačujúce, ak rozhodcovská zmluva neobsahuje priamo označenie spotrebiteľskej zmluvy. Rozhodcovská zmluva a spotrebiteľská rozhodcovská zmluva však nie je ten istý termín, keďže rozhodcovská zmluva je termínom podľa ustanovení zákona č. 244/2002 Z. z., zatiaľ čo spotrebiteľská rozhodcovská zmluva je termínom podľa ustanovení zákona č. 335/2014 Z. z. Okrem toho samotná žalobkyňa označuje dohodu o splátkach ako nováciu pôvodnej spotrebiteľskej zmluvy. Ak teda ide o nováciu, potom je zrejmé, že zakladá práva a povinnosti pre zmluvné strany, teda nejde len o zabezpečenie, ale aj zmenu záväzku, čo z podstaty veci vylučuje argumentáciu, že chýba označenie právneho titulu (spotrebiteľskej zmluvy) v spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluve. Podľa názoru žalovanej uvedený argument žalobkyne neobstojí, a to najmä s ohľadom na skutkový stav zistený odvolacím súdom, podľa ktorého „právomoc rozhodcovského súdu bola založená nielen na rozhodovanie sporov týkajúcich sa priamo dohody o uznaní záväzku, ale aj sporov vzniknutých na jej základe“ pričom zároveň „predmetná spotrebiteľská rozhodcovská zmluva je formulovaná jasne a zrozumiteľne na samostatnej listine a žalobkyňa mala možnosť sa s jej obsahom riadne oboznámiť, prípadne mala možnosť túto rozhodcovskú zmluvu vylúčiť jej nepodpísaním“. Podľa žalovanej, aj keď spotrebiteľovi je priznaná vyššia právna ochrana pre jeho fakticky slabšie postavenie, nemôže tým dochádzať k úplnému potlačeniu zásad a princípov, na ktorých je založený právny poriadok a záväzkové vzťahy vo všeobecnosti, in concreto princíp

ochrany nadobudnutých práv a právnej istoty. Žalovaná navrhla, aby dovolací súd dovolanie žalobkyne odmietol podľa § 447 CSP alebo zamietol podľa § 448 CSP.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je prípustné a dôvodné, preto bolo potrebné rozsudok odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP).

6. Žalobkyňa zdôvodnila dovolanie nesprávnym právnym posúdením veci [§ 432 v spojení s § 421 ods. 1 písm. b) CSP], pričom ako právnú otázku, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu nebola ešte vyriešená, vymedzila otázku, či v zmysle ustanovenia § 3 ods. 3 písm. b) zákona č. 335/2014 Z. z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní je postačujúce, ak rozhodcovská zmluva neobsahuje priamo označenie spotrebiteľskej zmluvy, ktorú zabezpečuje, ale len označenie dohody o uznaní, ktorá vychádzala z danej spotrebiteľskej zmluvy.

7. Uvedená otázka je otázkou právnou a od jej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, teda boli splnené predpoklady prípustnosti dovolania podľa uvádzanej vety § 421 ods. 1 CSP. Tvrdenie žalovanej, že je potrebné rozlišovať medzi rozhodcovskou zmluvou (podľa zákona č. 244/2002 Z. z.) a spotrebiteľskou rozhodcovskou zmluvou (podľa zákona č. 335/2014 Z. z.), je síce pravdivé, avšak nie je spôsobilé spochybníť prípustnosť dovolateľkou nastolenej otázky. Z formulácie otázky, najmä z úvodného odkazu na zákon č. 335/2014 Z. z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní, je totiž úplne zrejmé, že dovolateľka mala na mysli spotrebiteľskú rozhodcovskú zmluvu. Nie celkom presná je aj formulácia „[spotrebiteľská rozhodcovská zmluva] zabezpečuje“, keďže rozhodcovská zmluva nie je zabezpečovací inštitút v pravom zmysle slova (hoci v mnohých prípadoch ide de facto o zabezpečenie rýchleho uspokojenia veriteľa), avšak aj tu je zrejmé, že dovolateľka mala na mysli to, že spotrebiteľská rozhodcovská zmluva sa vzťahuje na spory z konkrétnej spotrebiteľskej zmluvy.

8. Je možné prisvedčiť žalovanej aj v tom, že žalobkyňa v dovolaní nesprávne označila dohodu o uznaní záväzku a o úhrade pohľadávky v splátkach ako nováciu pôvodnej spotrebiteľskej zmluvy. Táto nesprávnosť však nebola súčasťou nastolenej právnej otázky, iba súčasťou argumentácie dovolateľky, pričom ani netvorila podstatu jej argumentácie. Podstata argumentácie dovolateľky spočívala v jej právnom názore, že „v zmysle § 3 ods. 3 písm. b) zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní je nevyhnutné, aby spotrebiteľská rozhodcovská zmluva obsahovala špecifikáciu konkrétnej spotrebiteľskej zmluvy, ktorou došlo k založeniu právneho vzťahu medzi spotrebiteľom a dodávateľom, a nie len akýchkoľvek ďalších právnych úkonov, ktorými dochádza k rozličným zmenám v danom zmluvnom vzťahu“. Podľa dovolateľky

predmetná dohoda o uznaní záväzku a o plnení v splátkach nie je podkladom pre vznik akýchkoľvek nových nárokov medzi stranami. Prostredníctvom tejto dohody došlo iba k zmene spôsobu plnenia nárokov, ktoré už vznikli na podklade pôvodnej spotrebiteľskej zmluvy. Preto ak sa v spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní malo rozhodovať o nárokoch, ktorých hmotnoprávny základ bol v pôvodnej spotrebiteľskej zmluve, potom táto pôvodná spotrebiteľská zmluva mala byť v zmysle § 3 ods. 3 písm. b) zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní uvedená v spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluve. Takáto argumentácia dovolateľky je dostatočne presná a jasná.

9. Dovolací súd zistil, že dovolateľkou nastolená otázka naozaj nebola v jeho doterajšej rozhodovacej činnosti riešená. Najvyšší súd sa síce v rozsudku z 28. mája 2020 sp. zn. 8Cdo/73/2018 zaoberal výkladom ustanovení zákona č. 335/2014 Z. z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní (v spojení s ustanoveniami iných právnych predpisov), tam však išlo o lehotu na podanie žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Zákonnosťou rozhodcovskej zmluvy (uzavretej ešte pred účinnosťou zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní) sa najvyšší súd zaoberal v uznesení z 22. februára 2017 sp. zn. 21XECdo/8/2016, kde konštatoval, že „ak sa spotrebiteľ vzdáva svojho ústavného práva na prejednanie veci pred všeobecným súdom (alebo iným štátnym orgánom), potom vôľa spotrebiteľa musí byť jasne preukázaná a nespochybniteľná“. V uznesení z 13. októbra 2011 sp. zn. 3Cdo/146/2011 najvyšší súd judikoval, že pri riešení otázky, či rozhodcovský rozsudok vydal rozhodcovský súd s právomocou prejednať daný spor, nie je súd viazaný tým, ako túto otázku vyriešil rozhodcovský súd.

10. V rozsudku z 30. mája 2016 sp. zn. 2MCdo/5/2015 najvyšší súd označil dohodu o splátkovom kalendári a uznaní záväzku, uzavretú so spotrebiteľom formou vopred pripraveného formulára, za rozpornú s dobrými mravmi, a preto absolútne neplatnú. Uviedol k tomu, že „skrytým cieľom tejto dohody bolo dosiahnutie uznania záväzku a tým aj predĺženia premlčacej doby na uplatnenie nároku žalobcu na 10 rokov odo dňa, keď k uznaniu došlo“, čo dovolací súd hodnotil ako nekalú obchodnú praktiku. V rozsudku z 30. marca 2015 sp. zn. 8MCdo/1/2014 najvyšší súd vo vzťahu k podobnej dohode o uzavretí splátkového kalendára a uznaní záväzku konštatoval, že „zo skutkových okolností, za ktorých žalovaná predmetnú dohodu podpisovala, keď nemala vedomosť, že podpisuje aj uznanie záväzku a že tento záväzok je premlčaný, možno prísť len k záveru, že pri uznávanom prejave absentovala slobodná vôľa žalovanej takýto jednostranný právny úkon urobiť; preto je takýto právny úkon v zmysle § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka neplatný“. V tu posudzovanej veci však žalobkyňa v dovolaní neurobila sporným posúdenie platnosti dohody o uznaní záväzku a o plnení v splátkach, preto dovolací súd nemal možnosť zaoberať sa prípadnou aplikovateľnosťou právneho názoru uvedeného v citovaných rozsudkoch aj na dohodu o uznaní záväzku a o plnení v splátkach, uzavretú medzi žalobkyňou a žalovanou v tejto veci. Napriek tomu dovolací súd považuje za vhodné na okraj poznamenať, že v splátkach po 10 eur mesačne, ako boli uvedené v dohode o uznaní záväzku a o plnení v splátkach, bol uznaný dlh prakticky nesplateľný, keďže len na úrokoch z omeškania mal narastať o 9,42 eur mesačne - to samo o sebe (popri podomovom spôsobe uzatvárania tejto dohody a navodenom

časovom strese, o ktorom vypovedala žalobkyňa pri výsluchu pred súdom prvej inštancie) môže niečo naznačovať o skutočnom úmysle žalovanej pri predkladaní dohody žalobkyňi.

11. Ako už bolo uvedené, dovolací súd zistil, že dovolateľkou nastolená otázka je právnou otázkou, od ktorej vyriešenia záviselo napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorá nebola v doterajšej rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu riešená, ako to predpokladá ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b) CSP, preto dovolací súd pristúpil k riešeniu tejto otázky.

12. Uznanie dlhu resp. uznanie záväzku je jednostranný právny úkon, v ktorom dlžník uznáva svoj záväzok čo do dôvodu a výšky (na tento účel nie je potrebné viesť polemiku, či v preskúmvanej veci išlo o uznanie podľa ustanovení Občianskeho zákonníka alebo Obchodného zákonníka a ako mal byť tento úkon správne označený). Na povahe tohto úkonu ako jednostranného právneho úkonu nič nemení ani skutočnosť, že bol označený ako „dohoda“, že bol podpísaný dlžníkom aj veriteľom, a ani to, že bol spísaný na jednej listine s iným, a to dvojstranným právnym úkonom (dohodou o splátkach). Stále ide (vo vzťahu k uznaniu dlhu) o jednostranný právny úkon žalobkyne, teda nie o zmluvu. Keďže nejde o zmluvu, nemôže ísť ani o spotrebiteľskú zmluvu, ako to predpokladá ustanovenie § 2 ods. 1 zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní.

13. Okrem toho uznaním dlhu nevzniká nový zmluvný vzťah medzi veriteľom a dlžníkom, stále ide o dlh, ktorý vznikol na základe konkrétneho skoršieho právneho vzťahu, v tomto prípade na základe zmluvy zo 16. júna 2004. „Uznaním dlhu sa nenahrádza pôvodný záväzok, ale [...] je len posilnené postavenie veriteľa tým, že v prípade civilného konania je uľahčená jeho pozícia týkajúca sa dokazovania.“ (Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník II. § 451-880. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2015, s. 1939). „Uznání dluhu není novým právním důvodem závazku; usnadňuje však věřiteli procesní situaci v případě sporu, neboť věřitel nemusí prokazovat vznik dluhu a ani jeho výši v době uznání. (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 11. júna 2003 sp. zn. 26 Cdo 2425/2002; obdobne uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky z 23. februára 2006 sp. zn. 33 Odo 1028/2004). Nový zmluvný vzťah nezakladá ani dohoda o úhrade pohľadávky v splátkach - z označenia aj z obsahu tejto dohody je zrejmé, že sa vzťahuje na už existujúcu pohľadávku, teda touto dohodou sa len modifikuje už existujúci zmluvný vzťah tak, že sa mení splatnosť existujúceho dlhu.

14. Spor o úhradu záväzku vyplývajúceho zo spotrebiteľskej zmluvy, aj keď neskôr uznaného uznaním dlhu resp. uznaním záväzku, teda nie je sporom, ktorý vznikol z dohody o uznaní záväzku, ale sporom, ktorý vznikol z pôvodnej spotrebiteľskej zmluvy. Preto ak má byť daná právomoc spotrebiteľského rozhodcovského súdu na rozhodovanie takéhoto sporu, musí byť v spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluve výslovne dohodnuté, že spory vzniknuté z pôvodnej spotrebiteľskej zmluvy (s uvedením jej nezameniteľných individuálnych charakteristík) bude

riešiť konkrétny spotrebiteľský rozhodcovský súd. Nepostačuje spotrebiteľská rozhodcovská zmluva, v ktorej je uvedené, že konkrétny spotrebiteľský rozhodcovský súd bude riešiť spory vzniknuté z dohody o uznaní záväzku.

15. Vzhľadom k tomu, že uznaním dlhu nevzniká nový záväzkový vzťah, musí veriteľ v spore o zaplatenie tohto dlhu uviesť rozhodujúce skutkové okolnosti umožňujúce individualizáciu uplatneného nároku (napr. aj z dôvodu, aby nedošlo k dvojnásobnému uplatneniu toho istého dlhu). Napokon, z rozhodcovského rozsudku predloženého v preskúmvanej veci vyplýva, že spotrebiteľský rozhodcovský súd sa zaoberal skutkovými okolnosťami dlhu (z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že predmetom konania bola pohľadávka z pôvodnej zmluvy uzavretej medzi právnym predchodcom žalovanej a žalobkyňou dňa 16. júna 2004, následne postúpená zmluvou o postúpení pohľadávok z 25. mája 2015 na žalovanú. Rozhodcovský súd teda rozhodoval spor o dlh vzniknutý z pôvodnej spotrebiteľskej zmluvy zo 16. júna 2004 bez toho, aby mal ustálenú právomoc na prejednanie takéhoto sporu.

16. Aj keby dovolací súd pripustil možnosť uzavrieť spotrebiteľskú rozhodcovskú zmluvu výlučne k dohode o uznaní záväzku - teda bez toho, aby bol v rozhodcovskej zmluve priamy odkaz na pôvodnú spotrebiteľskú zmluvu, takáto rozhodcovská zmluva by sa vzťahovala výlučne na spory vzniknuté z dohody o uznaní záväzku (napr. spory o jej platnosť, o jej výklad a podobne). Ak sa však spotrebiteľská rozhodcovská zmluva má vzťahovať na spory o záväzky vzniknuté z pôvodnej spotrebiteľskej zmluvy (aj keď uznané uznaním dlhu resp. uznaním záväzku), musí v nej byť výslovne uvedený prejav vôle oboch zmluvných strán riešiť pred zvoleným spotrebiteľským rozhodcovským súdom spory vzniknuté z pôvodnej spotrebiteľskej zmluvy.

17. Napokon k formulácii „alebo spory, ktoré vzniknú z právnych vzťahov, ktoré zabezpečujú záväzky z tejto dohody“, použitej v spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluve, je potrebné uviesť, že z tejto formulácie nie je zrejmé, čo sa ňou má na mysli. Od takejto formulácie v žiadnom prípade nemožno odvodzovať aplikáciu spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluvy na zmluvný vzťah vzniknutý na základe „Zmluvy o bežnom účte a poskytovaní produktov a služieb konta VUBasic Plus“ zo 16. júna 2004, prípadne na zmluvný vzťah vzniknutý na základe „Zmluvy o bežnom účte a poskytovaní produktov a služieb flexiúčtu“ z 13. októbra 2008 (na ktorú však uznanie dlhu vôbec neodkazovalo). V zmysle vyššie citovaného uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 21XECdo/8/2016 nemožno takúto formuláciu označiť za „jasne preukázaný a nespochybniteľný prejav vôle spotrebiteľa“, aby spory z týchto zmlúv riešil spotrebiteľský rozhodcovský súd.

18. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že nie je možné považovať za správny právny názor odvolacieho súdu, že pokiaľ v spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluve je označená dohoda o uznaní záväzku, ktorá obsahuje identifikáciu pôvodnej spotrebiteľskej zmluvy, bola založená právomoc rozhodcovského súdu nielen na rozhodovanie sporov týkajúcich sa dohody o uznaní záväzku, ale aj na rozhodovanie sporov týkajúcich sa pôvodnej spotrebiteľskej

zmluvy. Z toho vyplýva, že dovolaním napadnutý rozsudok spočíval na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP), preto bolo dovolanie nielen prípustné, ale aj dôvodné a dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP).

19. V ďalšom konaní odvolací súd, viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP), umožní žalovanej predložiť spotrebiteľskú rozhodcovskú zmluvu, v ktorej došlo k dohode o riešení sporov zo „Zmluvy o bežnom účte a poskytovaní produktov a služieb konta VUBasic Plus“ zo 16. júna 2004, prípadne zo „Zmluvy o bežnom účte a poskytovaní produktov a služieb flexiúčtu“ z 13. októbra 2008, a následne v závislosti od vzniknutej procesnej situácie vo veci opätovne rozhodne. V novom rozhodnutí súd prvej inštancie rozhodne znova o trovách pôvodného konania a rozhodne aj o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

12.**ROZHODNUTIE**

Výnimka zo zásady, že nikto nemôže na iného previesť viac práv ako sám má, obsiahnutá v § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení účinnom do 31. decembra 2012 sa vzťahuje aj na speňažovanie majetku konkurzným správcom podľa § 92 ods. 6 tohto zákona prostredníctvom dobrovoľnej dražby podľa osobitného zákona.

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 30. júla 2025 sp. zn. 2Cdo/37/2024)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Levice rozsudkom z 5. júna 2018 č. k. 8C/34/2017-108 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu, prvý v poradí“) žalobu zamietol a priznal žalovanému nárok na náhradu trov konania.
2. Krajský súd v Nitre uznesením z 30. decembra 2019 č. k. 6Co/245/2018-166 (ďalej aj „zrušujúce uznesenie“) rozsudok súdu prvej inštancie zrušil, vrátil mu vec na ďalšie konanie a zaviazal okresný súd posúdiť otázku vydržania spornej nehnuteľnosti žalobcami a splnenia zákonných predpokladov v zmysle výkladu podaného odvolacím súdom na základe dôsledne zisteného skutkového stavu. Odvolací súd považoval naliehavý právny záujem na požadovanom určení za daný. Za ťažiskovú bolo potrebné považovať otázku, či boli splnené predpoklady vydržania na strane žalobcov. Vo vzťahu k § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej len „zákon č. 7/2005 Z. z.“) odvolací súd uviedol, že sporná nehnuteľnosť - sklad obilia, je postavená na parcele č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 548 m², ktorá je v spoluvlastníctve žalobcov. V strede tohto oploteného pozemku je umiestnená sporná nehnuteľnosť, ktorá je stále užívaná žalobcami, na ktorej sa dennodenne zdržiavajú z chovateľských dôvodov. Odvolací súd poukázal na ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej zásada nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet platí aj v prípade nadobudnutia vlastníctva od nevlastníka v rámci dobrovoľnej dražby; paralela medzi dobrovoľnou dražbou a dražbou v rámci exekučného konania neobstojí.
3. Okresný súd Levice (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 22. apríla 2022 č. k. 8C/34/2017-290 (ďalej len „rozsudok okresného súdu, druhý v poradí“ alebo „rozhodnutie okresného súdu, druhé v poradí“) rozhodol, že žalobcovia sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v Okrese F., Obec F., katastrálne územie U., zapísanej na liste vlastníctva č. XXX, a to: Stavba bez súpisného čísla postavená na parc. č. XXXX/X, popis stavby: Sklad obilia, druh stavby 2 - poľnohospodárska budova v podiele 1/2-ica

k celku každý (prvá výroková veta). Zároveň rozhodol, že žalobcovia majú voči žalovanému spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov konania súdu prvej inštancie a nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % s tým, že o výške trov konania súd rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku (druhá výroková veta).

3.1. Opravným uznesením zo 17. januára 2024 č. k. 8C/34/2017-386 (ďalej len „opravné uznesenie“) okresný súd opravil výrok rozsudku č. k. 8C/34/2017-290 z 22. apríla 2022 v časti I. nasledovne: „Žalobcovia sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v Okrese F., Obec F., katastrálne územie U. zapísanej na liste vlastníctva č. XXX, a to: Stavba bez súpisného čísla postavená na parc. č. XXXX/X, popis stavby: Sklad obilia, druh stavby 2 - poľnohospodárska budova v podiele 1/2-ica k celku každý.“

3.2. Okresný súd aplikoval § 47 ods. 1, ods. 2, § 129 ods. 1, § 130 ods. 1, § 132 ods. 1, § 133 ods. 1, § 134 ods. 1, ods. 3, ods. 4 Občianskeho zákonníka; aplikoval § 93 zákona č. 7/2005 Z. z., § 2 písm. a) zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a § 70 ods. 1 zákona č. 165/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam.

3.3. Vykonaným dokazovaním okresný súd zistil, že na liste vlastníctva č. XXX pre k. ú. U. sú žalobcovia zapísaní ako podieloví spoluvlastníci pozemku parcela registra „C“, parc. č. XXX o výmere 1386 m², parc. č. XXXX/X o výmere 548 m², parc. č. XXXX/XX o výmere 1468 m² a rodinného domu so súpisným č. XXX na parcele č. XXX, v podiele 1/2. Právny vzťah k stavbe evidovanej na pozemku č. XXXX/X je evidovaný na LV č. XXX, z ktorého vyplýva, že vlastníkom stavby zapísanej v registri „E“ pre k. ú. U. postavenej na parcele č. XXXX/X, sklad obilia, je žalovaný a titulom nadobudnutia je notárska zápisnica, osvedčenie o priebehu a výsledkoch dobrovoľnej dražby č. N 324/2012, Nz 23771/2012, NCRIs 24292/2012 z 2. júla 2012, č. Z-3776/12 z 10. júla 2012. Žalobcovia 16. februára 1995 ako preberajúci uzavreli s PD L. H. ako odovzdávajúcim Zmluvu o vydaní a odovzdaní majetkového podielu do vlastníctva datovanú 9. septembra 1994; predmetom prevodu bol sklad obilia nachádzajúci sa na novovytvorenej parcele č. XXXX/X. Užívanie skladu obilia potvrdila Obec Hronovce dňa 13. februára 2017 vrátane plnenia daňovej povinnosti. Z notárskej zápisnice o priebehu a výsledkoch dobrovoľnej dražby vyplýva, že žalovaný nadobudol do výlučného vlastníctva prostredníctvom dobrovoľnej dražby spornú nehnuteľnosť - sklad obilia. K dražbe došlo v rámci konkurzu vedeného na majetok úpadcu PD L. H.; k speňaženiu skladu obilia došlo na dražbe 2. júla 2012; žalovaný v rámci dražby urobil najvyššie podanie a bol mu udelený príklep. Žalovaný nadobudol vlastnícke právo k skladu obilia dňom udelenia príklepu.

3.4. Súd prvej inštancie konštatoval naliehavý právny záujem žalobcov na požadovanom určení. Definoval podmienky vydržania ako nadobudnutie vlastníckeho práv v dôsledku kvalifikovanej držby veci vykonávanej po zákonom stanovenú dobu. Účelom vydržania je uviesť do súladu dlhodobý faktický stav so stavom právnym; základnými predpokladmi vydržania sú oprávnená držba a nepretržitosť tejto oprávnenej držby počas celej zákonom ustanovenej doby. Podmienkami pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním sú a) predmet vydržania, b) subjekt vydržania, c) oprávnená držba a d) vydržacia doba. Naplnenie týchto podmienok nebolo v spore žiadnym spôsobom spochybnené a okresný súd nevzhliadol žiadnu prekážku, ktorej následkom by bolo nesplnenie týchto podmienok. Konštatoval, že žalobcovia sa ujali držby na základe zmluvy o vydaní a odovzdaní majetkového podielu do vlastníctva z 9. septembra 1994, podpísanej 16. februára 1995; je v nej definovaný aj prevod práv k spornej nehnuteľnosti na žalobcov. Okresný súd pritom neskúmal účinnosť prevodu na základe zmluvy, ale skúmal naplnenie podmienok

vydržania. Ak žalovaný namietal, že žalobcovia nespĺnili povinnosť podať návrh na vklad do katastra nehnuteľností, účelom vydržania bolo zosúladenie faktického a právneho stavu k nehnuteľnosti. Poukázal pritom na závery vyplývajúce z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 14. septembra 2018 sp. zn. II. ÚS 484/2015. Žalobcovia pritom sporné nehnuteľnosti nerušene užívali od ich prevzatia až do výzvy na jej vypratanie z 31. januára 2017. Začiatok plynutia premlčacej doby tak súd prvej inštancie odvodil odo dňa podpisu zmluvy (16. februára 1995); doba potrebná pre vydržanie nehnuteľnosti uplynula 17. februára 2005. Nebolo spochybnené, že spornú nehnuteľnosť žalobcovia užívali a platili majetkové dane. Žalobcovia tak boli presvedčení o svojom vlastníctve, aktívne užívali spornú nehnuteľnosť a sporná nehnuteľnosť sa nachádza na oplotenom pozemku žalobcov. Úpadca ako právny predchodca žalovaného žiadnym spôsobom voči užívaniu spornej nehnuteľnosti žalobcami nenamietal. Okresný súd tak uzavrel nerušenú a dobromyseľnú držbu žalobcov po celý čas vydržacej doby. Ak žalovaný namietal absenciu dobromyseľnosti žalobcov z dôvodu, že si mohli overiť vlastnícke právo v katastri nehnuteľností, okresný súd uviedol, že ani v rámci bežnej opatrnosti nemožno od žalobcov požadovať, ak nič nerušilo a nikto nenamietal voči užívaniu spornej nehnuteľnosti, aby kontrolovali zápis vlastníckeho práva v katastri. Takisto uzavrel, že od nikoho nemožno požadovať, aby v rámci bežnej opatrnosti skúmal prebiehajúce konkurzné konania tretích osôb, či v nich nie je dražený majetok, o ktorom je presvedčený, že je v jeho vlastníctve. Navyše k vydržaniu došlo už v roku 2005. Otázku nadobudnutia vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam žalobcami podielového spoluvlastníctva okresný súd uzavrel konštatovaním, že žalobcovia spornú nehnuteľnosť vydržali k 17. februáru 2005.

3.5. K otázke aplikácie § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. okresný súd uviedol, že ide o zákonom stanovenú výnimku zo zásady *nemo plus iuris*. Mal za to, že na prejednávajúcu vec nie je možné citované ustanovenie aplikovať; toto ustanovenie výslovne upravuje, že od nevlastníka môže vec nadobudnúť kupujúci, ktorý nadobudol vec odplatným prevodom v konkurze. V danom prípade však žalovaný nadobudol spornú nehnuteľnosť síce v rámci konkurzu, ale prostredníctvom dražby. Súd prvej inštancie uviedol, že dražba, resp. dobrovoľná dražba nie je odplatným prevodom práva; ide o konanie, ktorého účelom je prechod vlastníckeho práva. Poukázal na závery vyplývajúce z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. apríla 2021 sp. zn. 1VOBdo/2/2020, z ktorého vyplýva, že dobrá viera nadobúdateľa, že hnutel'nú alebo nehnuteľnú vec nadobúda od vlastníka, má vplyv na nadobudnutie vlastníckeho práva, len pokiaľ zákon v taxatívne vymedzených prípadoch nadobudnutie vlastníckeho práva s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa výslovne upravuje. V iných prípadoch právna úprava *de lege lata* nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa neumožňuje. Okresný súd mal za to, že § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. stanovuje výnimku z princípu *nemo plus iuris*; ani extenzívnym výkladom však nemožno rozšíriť jeho aplikáciu na prejednávajúcu vec; nadobudnutie spornej nehnuteľnosti žalovaným v dražbe v rámci konkurzného konania, ktorý bol z jeho aplikácie jasne vyňatý. Keďže súd prvej inštancie § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. neaplikoval, nezaoberal sa bližšie ani posúdením dobromyseľnosti žalovaného.

4. Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom zo 6. septembra 2023 č. k. 5Co/86/2022-340 (ďalej len „napadnutý rozsudok“ alebo „napadnuté rozhodnutie“) konajúc o odvolaní žalovaného rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (prvá

výroková veta), žalobcom voči žalovanému náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (druhá výroková veta).

4.1. Odvolací súd konajúc o odvolaní žalovaného bez nariadenia pojednávania rozsudok okresného súdu postupom podľa § 387 ods. 1, ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok vo veci samej potvrdil.

4.2. Mal za to, že súd prvej inštancie vyčerpávajúcim spôsobom vysvetlil existenciu štyroch základných podmienok, ktoré v danom prípade súčasne splnili žalobcovia 1/ a 2/ s tým, aby na ich strane mohlo byť konštatované u každého zo žalobcov nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním v spoluvlastníckom podiele 1/2, pokiaľ ide o nehnuteľnosť, ktorá je predmetom sporu. Odvolací súd súhlasil so záverom súdu prvej inštancie ohľadne oprávnenosti a dobromyseľnosti držby žalobcov v zmysle naplnenia podmienok § 134 Občianskeho zákonníka. Nebolo potrebné skúmať splnenie podmienok podľa § 133 ods. 1 Občianskeho zákonníka, nakoľko toto ustanovenie sa týka vyslovenia účinnosti prevodu vlastníctva na základe zmluvy a nie na základe vydržania. Zmluvu o vydaní a odovzdaní majetkového podielu do vlastníctva žalobcov súd prvej inštancie správne posúdil ako domnelý právny titul, vo vzťahu ku ktorému sa žalobcovia dobromyseľne domnievali, že im týmto domnelým titulom priznané vlastnícke právo patrí. Napokon bolo preukázané, že žalobcovia počas celej vydržacej doby spornú nehnuteľnosť od jej prevzatia v roku 1994, resp. v roku 1995 nikým nerušene užívali až do 31. januára 2017, kedy boli zo strany žalovaného vyzvaní na vypratanie nehnuteľnosti.

4.3. Odvolací súd nepovažoval odvoláciu argumentáciu žalovaného za dôvodnú. Pokiaľ ide o § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z., tento síce stanovuje výnimku platnosti zásady nemo plus iuris, v prejednávanej veci však ani pri pripustení extenzívneho výkladu nemožno rozšíriť aplikáciu tejto zásady na daný spor. Dražbu, resp. dobrovoľnú dražbu je potrebné charakterizovať ako bezodplatný prevod práva. Vlastnícke právo možno nadobudnúť buď na základe prevodu alebo na základe prechodu; jedným zo spôsobov prechodu vlastníckeho práva je aj dražba vykonávaná podľa zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách. Okresný súd správne poukázal aj na štandardne platnú judikatúru ohľadom tejto problematiky, ktorou je napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. apríla 2021 sp. zn. 1VOBdo/2/2020.

4.4. Pokiaľ ide o dobromyseľnosť žalobcov ako domnelých vlastníkov spornej nehnuteľnosti, ani v rámci bežnej opatrnosti za stavu nikým a ničím nerušenej držby z ich strany nebolo možné požadovať zápis vlastníckeho práva v katastri. Ak žalovaný namietal narušenie dobromyseľnosti žalobcov v dôsledku zverejnenia dražby spornej nehnuteľnosti v Obchodnom vestníku, odvolací súd uviedol, že ani v rámci bežnej starostlivosti vynaloženej žalobcami nebolo možné od týchto subjektov vyžadovať také konanie, ktoré by spočívalo v sledovaní prebiehajúcich konkurzných konaní tretích osôb z toho aspektu, či v niektorom z týchto konkurzných konaní nedochádza k draženiu majetku, o ktorom sú žalobcovia presvedčení, že je ich vlastníctvom. V tomto smere sa odvolací súd nestotožnil s námietkou žalovaného, že by malo ísť zo strany žalobcov o neospravedliteľný omyl; mal za to, že v danom prípade išlo o omyl ospravedliteľný, rezultujúci z neznalosti práva.

4.5. Za vecne správny považoval odvolací súd aj postup súdu prvej inštancie v súvislosti s nariadeným a zároveň aj vykonaným dokazovaním spočívajúcim v realizácii výsluchu žalobcov 1/ a 2/ na dvoch pojednávaniach.

4.6. Odvolací súd uzavrel, že sa stotožnil so záverom okresného súdu v tom, že žalobcovia na základe zmluvy o odovzdaní majetkového podielu do ich vlastníctva z 9. septembra 1994 vstúpili

do nerušenej a dobromyseľnej držby spornej nehnuteľnosti trvajúcej viac ako 20 rokov, pretože boli presvedčení, že k nehnuteľnosti, ktorá je predmetom sporu, nadobudli vlastnícke právo vydržaním. Stav nerušeného užívania sporných nehnuteľností trval až do predžalobnej výzvy z 30. januára 2017.

4.7. Pri rozhodovaní o trovách konania odvolací súd aplikoval § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP; úspešným žalobcom náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, pretože im žiadne trovy v odvolacom konaní nevznikli.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť odvodil z § 421 ods. 1 písm. a) a písm. b) CSP. Navrhol, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Uplatnil nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

5.1. Pokiaľ dovolateľ uplatnil dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, mal za to, že súdy nižších inštancií nesprávne posúdili právnu otázku, čím sa odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Podstatnou právnou otázkou podľa dovolateľa bola nasledovná otázka:

Možno neznalosť zákona, konkrétne v rozhodnom čase zákona č. 266/1992 Zb. o katastri nehnuteľností v Slovenskej republike (ďalej len „zákon č. 266/1992 Zb.“) a tam uvedenej zákonnej požiadavky na zápis vkladu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti do katastra nehnuteľností, ktorý má konštitutívne vecno-právne účinky považovať za ospravedlniteľný omyl, aký je vyžadovaný na naplnenie podmienok dobromyseľnej držby?

5.1.1. Dovolateľ v tomto smere poukázal na závery vyplývajúce z rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý túto právnu otázku riešil tak, že v prípade žalobcov ako domnelých vlastníkov predmetnej nehnuteľnosti totiž ani v rámci bežnej opatrnosti stavu nikým a ničím nerušenej držby z ich strany, nebolo možné od žalobcov požadovať zápis vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností. Zároveň dovolateľ poukázal na riešenie ďalšej právnej otázky, a to posúdenia narušenia dobromyseľnosti žalobcov zverejnením dražby nehnuteľnosti v Obchodnom vestníku, ktorú odvolací súd riešil konštatovaním, že ani v rámci bežnej starostlivosti vynaloženej žalobcami, nie je možné od týchto subjektov požadovať také konanie, ktoré by spočívalo v skúmaní prebiehajúcich konkurzných konaní tretích osôb z toho aspektu, či nedochádza k draženiu toho nehnuteľného majetku, o ktorom sú žalobcovia presvedčení, že je ich vlastníctvom. Odvolací súd reagujúc na odvoláciu námietku o existencii neospravedlniteľného omylu konštatoval, že v prípade žalobcov išlo o omyl ospravedlniteľný, rezultujúci z neznalosti práva.

5.1.2. Podľa názoru dovolateľa súdy nižších inštancií ospravedlňovali ľahostajné správanie žalobcov, ktoré nezodpovedá minimálnej opatrnosti. Nesprávne právne posúdili otázku oprávnenosti držby nakoľko sa nezaoberali otázkou, či išlo o skutkový omyl alebo omyl právny, a či takýto omyl možno z objektívneho hľadiska hodnotiť ako ospravedlniteľný alebo neospravedlniteľný.

5.1.3. Dovolateľ poukázal na skutočnosti vyplývajúce z výsluchu žalobcu 1/ a žalobcu 2/ a zdôraznil, že omyl žalobcov vychádzal z neznalosti príslušných právnych predpisov, a to zákona č. 266/1992 Zb., zákonnej požiadavky na zápis vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ktorý má konštitutívne vecnoprávne účinky. Žalobcovia nevedeli, že na to, aby nadobudli pozíciu vlastníkov, je potrebné katastrálne konanie o povolení vkladu uzatvorenej zmluvy o prevode do katastra nehnuteľností. Na strane žalobcov tak nastal právny omyl v otázke momentu a spôsobu

nadobudnutia vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam; tým, že súdy nižších inštancií považovali tento právny omyl žalobcov spočívajúci v neznalosti práva za ospravedlniteľný, odklonili sa od rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

5.1.4. Pokiaľ ide o ustálenú rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky dovolateľ poukázal na rozhodnutia publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod publikačným číslom R 74/2015, R 73/2015; zvýraznil závery vyplývajúce z rozhodnutia R 62/2018.

5.1.5. Mal za to, že právna úprava konštitutívnych účinkov zápisov práv k nehnuteľnostiam bola jasná, zrozumiteľná a jednoznačná; žalobcovia mohli byť v právnom omyle, že im vlastnícke právo uzatvorením zmluvy o prevode patrí. Takýto omyl však nemožno hodnotiť inak, ako omyl neospravedlniteľný. Na základe uvedeného žalovaný konštatoval, že neboli splnené podmienky, resp. predpoklady vydržania na strane žalobcov; konkrétne nebola splnená podmienka oprávnenej držby a nemohlo dôjsť ani k platnému vydržaniu nehnuteľnosti. Tým, že zmluva, ktorou mali žalobcovia nadobudnúť vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti, nebola do katastra vložená, nemohli sa žalobcovia domnievať, že vlastnícke právo nadobúdajú v súlade s platným právom, keďže nikdy nemohli nastať vecnoprávne účinky zmluvy.

5.1.6. Otázku nesprávneho právneho posúdenia v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľ uzavrel tvrdením, že rozsudok odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia otázky naplnenia predpokladov vydržania vlastníckeho práva v prospech žalobcov. Ak sa súdy nižších inštancií opreli o nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 484/2015, tento s ohľadom na stručný opis skutkového stavu veci aj príslušnú právnu úpravu vzťahujúcu sa na danú vec celkom zrejme nie je možné aplikovať.

5.2. Pokiaľ dovolateľ uplatnil dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, mal za to, že v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu nebola riešená nasledovná otázka:

Vzťahuje sa výnimka zo zásady „nikto nemôže previesť na iného viac práv, ako sám má“ (nemo plus iuris) obsiahnutá v ustanovení § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii, v znení účinnom do 31. decembra 2012, aj na speňažovanie majetku konkurzným správcom podľa § 92 ods. 6 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii, v znení účinnom do 31. decembra 2012 prostredníctvom dobrovoľnej dražby podľa osobitného zákona?

5.2.1. Uvedenú právnu otázku riešil už súd prvej inštancie, ktorý uzavrel, že na tento prípad nie je možné citované ustanovenie aplikovať. V danom prípade žalovaný nadobudol spornú nehnuteľnosť síce v rámci konkurzu, ale prostredníctvom dražby. Dražba, resp. dobrovoľná dražba, nie je odplatným prevodom práva. V zákone o dobrovoľných dražbách je definovaná ako konanie, ktorého účelom je prechod vlastníckeho práva.

5.2.2. Žalovaný mal za to, že Najvyšší súd Slovenskej republiky doteraz neriešil aplikáciu výnimky zo zásady nemo plus iuris obsiahnutú v § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. na speňažovanie nehnuteľného majetku všetko v zmysle § 92 ods. 6 zákona č. 7/2005 Z. z. prostredníctvom dobrovoľnej dražby. Mal za to, že záver, že ochranu nemožno poskytnúť nadobúdateľovi majetku z konkurznej podstaty, ktorý bol nadobudnutý dobrovoľnou dražbou odporuje legálnemu výkladu zákonodarcu, logickému a systematickému výkladu.

5.2.3. Z pohľadu legálneho výkladu nevyplýva, že by zámerom zákonodarcu bolo vzťahovať ochranu podľa § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. výlučne na speňaženie majetku mimo režimu dobrovoľnej dražby. Z pohľadu logického a systematického výkladu je iracionálne konštatovať,

že uvedené ustanovenie sa na dobrovoľnú dražbu nevzťahuje, pretože právna úprava výslovne prikazuje správcovi konkurznej podstaty speňažiť nehnuteľný majetok podliehajúci konkurzu dobrovoľnou dražbou podľa ustanovení zákona o dobrovoľných dražbách. Je nelogické, ak už v § 92 zákona č. 7/2005 Z. z. je výslovný zákonný príkaz a ochrana podľa § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. by sa nemala vzťahovať na prípady speňaženia akejkoľvek nehnuteľnosti.

5.2.4. Účelom § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. je nepochybne ochrana nadobúdateľa konajúceho v dobrej viere bez vedomosti o vlastníckom práve tretej osoby k majetku, ktorý je predmetom prevodu z konkurznej podstaty, a to bez ohľadu, aký majetok sa speňažuje. Mal za to, že ochrana nadobúdateľa majetku v konkurze nevyhnutne pokrýva aj prípady, kedy dochádza k speňaženiu nehnuteľnosti patriacej do konkurznej podstaty úpadcu prostredníctvom dobrovoľnej dražby. Dovolateľ uzavrel, že sudy nižších inšancií nesprávne právne posúdili otázku potreby aplikácie § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. na speňažovanie nehnuteľného majetku prostredníctvom dražby a uvedená otázka doposiaľ dovolacím súdom riešená nebola.

6. Vyjadrenie k dovolaniu podané nebolo.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

8. Žalovaný uplatnil dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP namietajúc nesprávne právne posúdenie.

9. Uplatniac dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľ nastolil nasledovnú právnu otázku:

Možno neznalosť zákona, konkrétne zákona č. 266/1992 Zb. o katastri nehnuteľností v Slovenskej republike a tam uvedenej zákonnej požiadavky na zápis vkladu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti do katastra nehnuteľností, ktorý má konštitutívne vecno-právne účinky, považovať za ospravedliteľný omyl, aký je vyžadovaný na naplnenie podmienok dobromyseľnej držby?

9.1. Po preskúmaní napadnutého rozsudku odvolacieho súdu dovolací súd konštatuje, že ide o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej riešení založil napadnuté rozhodnutie. Už dovolateľ v dovolaní poukázal na záver odvolacieho súdu, ktorý konštatoval, že „v prípade žalobcov ako domnelých vlastníkov predmetnej nehnuteľnosti totiž ani v rámci bežnej opatrnosti za stavu nikým a ničím nerušenej držby z ich strany, nebolo možné od nich požadovať zápis vlastníckeho práva v katastri a v nadväznosti na toto konštatovanie uzavrel, že sa nestotožňuje s námietkou žalovaného, že v tomto prípade by malo ísť zo strany žalobcov o ospravedliteľný omyl, pretože v ich prípade sa jedná o omyl ospravedliteľný, rezultujúci z neznalosti práva.

9.2. Dovolateľ mal za to, že ak by odvolací súd nastolenú právnu otázku riešil správne, zistil by, že žalobcovia mohli byť v právnom omyle, že im vlastnícke právo uzavretím zmluvy o prevode patrí; z hľadiska nezachovania ich minimálnej opatrnosti ich omyl nemožno hodnotiť inak, ako omyl neospravedliteľný. Na základe uvedeného uzavrel, že neboli splnené podmienky vydržania, konkrétne podmienky oprávnenej držby, a tak nemohlo dôjsť k platnému vydržaniu nehnuteľnosti.

9.3. Poukazujúc na odklon od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu dovolateľ poukázal na rozhodnutia publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky pod publikačným číslom R 73/2015, R 74/2015 a R 62/2018.

9.4. Oprávneným držiteľom nehnuteľnosti, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že je jej vlastníkom, nemôže byť ten, kto do jej držby vstúpil za účinnosti Občianskeho zákonníka v znení do 31. decembra 1991 na základe zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ktorá nebola registrovaná štátnym notárstvom v zmysle zákona č. 95/1963 Zb. o štátnom notárstve a v konaní pred štátnym notárstvom (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. októbra 2010 sp. zn. 4Cdo/283/2009, R 73/2015).

9.4.1. Oprávneným držiteľom nehnuteľnosti, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že je jej vlastníkom, nemôže byť ten, kto do jej držby vstúpil a účinnosti Občianskeho zákonníka v znení do 31. decembra 1991 na základe zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ktorá nebola uzatvorená v písomnej forme (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. januára 2015 sp. zn. 4Cdo/361/2012, R 74/2015).

9.4.2. Dobrú vieru určitého subjektu v to, že vykonáva právo zodpovedajúce vecnému bremenu, nemôže v zásade zakladať zmluva uzatvorená do 1. januára 1992, na základe ktorej nebol povolený vklad do katastra nehnuteľností (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 22. februára 2018 sp. zn. 3Cdo/147/2016, R 62/2018).

10.5. Podľa § 17 ods. 1 zákona č. 266/1992 Zb. platného v čase uzatvorenia zmluvy o prevode, ktorou mali vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti nadobudnúť žalobcovia vlastnícke právo, záložné právo, právo zodpovedajúce vecnému bremenu, predkupné právo, pokiaľ má mať účinky vecného práva, a iné práva, pokiaľ boli dohodnuté ako vecné práva, sa vkladajú vpisom do listu vlastníctva; tým sa stávajú záväznými a hodnovernými údajmi katastra.

10.5.1. Podľa § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka platného v čase uzatvorenia zmluvy o prevode vlastníctva veci možno nadobudnúť kúpnu, darovacou alebo inou zmluvou, dedením, rozhodnutím štátneho orgánu alebo na základe iných skutočností ustanovených zákonom.

10.5.2. Podľa § 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka platného v čase uzatvorenia zmluvy o prevode ak sa prevádza nehnuteľná vec na základe zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo vkladom do katastra nehnuteľností podľa osobitných predpisov, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

10.5.3. Podľa § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka oprávnený držiteľ sa stáva vlastníkom veci, ak ju má nepretržite v držbe po dobu troch rokov, ak ide o hnutel'nosť, a po dobu desať rokov, ak ide o nehnuteľnosť.

10.5.4. Oprávnená držba znamená, že držiteľ je v dobrej viere, že mu vec patrí a nakladá s ňou ako s vlastnou. Dobromyseľnosť je faktor, ktorý odlišuje oprávnenú držbu od neoprávnenej. Ak je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti presvedčený, že mu vec právom patrí, ide o oprávnenú držbu.

11. Dovolateľ namietal, že žalobcovia nemohli byť pri vstupe do držby spornej nehnuteľnosti dobromyseľní z dôvodu absencie vkladu do katastra nehnuteľností, resp. z dôvodu, že návrh na vklad do katastra nehnuteľností nebol ani podaný. Poukázal na ich tvrdenie, že mali za to, že podpisom zmluvy je všetko v poriadku a omyl žalobcov tak vychádzal z neznalosti právnych predpisov; omyl žalobcov tak považoval na neospravedliteľný a držbu spornej nehnuteľnosti žalobcami považoval za držbu neoprávnenú.

11.1. K uvedenému a tvrdenému nesprávnemu právnemu posúdeniu z hľadiska odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu dovolací súd uvádza, že pokiaľ žalovaný poukazoval na rozhodnutia R 73/2015 a R 734/2015, odklon od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nezistil. Označené rozhodnutia sú založené na inom skutkovom a právnom stave; označené rozhodnutia posudzovali oprávnenú držbu v prípade, že do držby držiteľ vstúpil za účinnosti Občianskeho zákonníka v znení do 31. decembra 1991 na základe zmluvy, ktorá nebola predpísaným spôsobom registrovaná (R 73/2015), resp. ktorá nebola uzatvorená v písomnej forme (R 74/2015). V prejednávanej veci bol ustálený vstup do držby dňom 16. februára 1995 (a teda za inej právnej úpravy), písomná forma zmluvy bola zachovaná. Odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu tak zistený vo vzťahu k rozhodnutiam R 73/2015 a R 74/2015 nebol. Napokon k uvedeným záverom sa vyjadril Najvyšší súd Slovenskej republiky v neskoršom rozhodnutí veľkého senátu (rozsudok z 13. mája 2024 sp. zn. 1VCdo/1/2024, publikovaný pod R 15/2024), že so závermi vyslovenými v rozhodnutiach R 73/2015 a R 74/2015 nesúhlasil.

12. Priliehavejší bol ale poukaz na rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod publikačným číslom R 62/2018 (s právnou vetou uvedenou v bode 9.4.2. tohto uznesenia).

12.1. V prejednávanej veci považoval odvolací súd právny omyl žalobcov, spočívajúci v neznalosti práva, za omyl ospravedliteľný, a to tým, že sa stotožnil so závermi súdu prvej inštancie ohľadne splnenia podmienok vydržania podľa § 134 Občianskeho zákonníka; okresný súd pritom uviedol, že ani v rámci bežnej opatrnosti nemožno od žalobcov požadovať, ak nič nerušili a nikto nenamietal voči užívaniu spornej nehnuteľnosti, aby kontrolovali zápis vlastníckeho práva v katastri.

12.2. K uvedenému záveru dovolací súd poukazuje na konštatovanie dovolacieho súdu v rozhodnutí R 62/2018, podľa ktorého „jedným z viacerých predpokladov vydržania práva zodpovedajúcemu vecnému bremenu je skutočnosť, že ten, kto určitú nehnuteľnosť užíva (napríklad za účelom prechodu alebo prejazdu), je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že koná ako oprávnený z vecného bremena. Rozhodujúcimi tu nie sú subjektívne predstavy alebo domnienky konajúceho; jeho dobromyseľnosť musí byť, podobne ako v prípade vydržania vlastníckeho práva, posudzovaná z objektívneho hľadiska, to znamená z hľadiska, či pri zachovaní náležitej opatrnosti, ktorú možno s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu na každom subjekte požadovať, mal alebo mohol mať pochybnosti, že vykonáva právo zodpovedajúce vecnému bremenu. Sama skutočnosť, že nehnuteľnosť užíva nerušene po dobu presahujúcu 10 rokov, nezakladá dobrú vieru o tom, že ide o výkon práva zodpovedajúci vecnému bremenu.“

12.3. Na inom mieste najvyšší súd v rozhodnutí R 62/2018 uvádza, že „o dobromyseľnosti možno hovoriť tam, kde držiteľ drží vec v omyle, že mu vec patrí a ide pritom o omyl ospravedliteľný. Ospravedliteľný je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že mýliaci sa postupoval s obvyklou mierou opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu od každého požadovať. Omyl môže byť nielen skutkový, ale aj právny. Právny omyl spočíva v neznalosti alebo neúplnej znalosti všeobecne záväzných právnych predpisov a z toho vyplývajúceho nesprávneho posúdenia právnych dôsledkov právnych skutočností. Omyl držiteľa vychádzajúci z neznalosti alebo nedokonalkej znalosti celkom jednoznačného a zrozumiteľného ustanovenia zákona je právny omyl neospravedliteľný. Neznalosť inak jasného, zrozumiteľného a nesporného ustanovenia zákona nikoho neospravedlňuje - pri zachovaní obvyklej opatrnosti sa

totiž predpokladá, že každý sa oboznámi so zákonnou úpravou právneho úkonu, ktorý má v úmysle urobiť. Požiadavku, aby zmluvy o prevode vlastníctva k nehnuteľnej veci boli registrované štátnym notárstvom, bola v Občianskom zákonníku upravená jasne a jednoznačne.“

12.4. Dovolací súd v prejednávanej veci dodáva, že požiadavka na vznik vlastníckeho práva v prípade prevodu nehnuteľnej veci vkladom do katastra nehnuteľností, bola v čase vstupu žalobcov do držby, upravená jasne a jednoznačne. Je však zrejmé, že najvyšší súd v rozhodnutí R 62/2018 vychádzal zo záverov vyššie citovaných rozhodnutí R 73/2015 a R 74/2015.

13. Nemožno však opomenúť, že po rozhodnutí odvolacieho súdu (6. septembra 2023) obdobnú právnu otázku ohľadne právneho omylu spočívajúceho v neznalosti zákona, posudzoval Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku z 13. mája 2024 sp. zn. 1VCdo/1/2024, R 15/2024; najvyšší súd konal vo veľkom senáte (§ 48 CSP).

13.1. V označenej veci veľký senát posudzoval nesprávne právne posúdenie právnej otázky dobromyseľnosti žalobcov pri držbe, hoci nimi údajne uzavretá kúpna zmluva týkajúca sa sporných nehnuteľností nebola urobená v písomnej forme a nikdy nebola registrovaná príslušným orgánom.

13.2. Veľký senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v rozhodnutí R 15/2024 poukázal na vývoj judikatúry od starších rozhodnutí (R 44/1996) až po neskoršie rozhodnutia (R 73/2015, R 74/2015), ako i na názory jurisprudencie. Poukázal na neskoršie rozhodnutia, ktoré sa od záverov vyslovených v rozhodnutiach R 73/2015 a R 74/2015 odklňali (napr. uznesenie z 12. augusta 2021 sp. zn. 5Cdo/210/2019, uznesenie z 30. mája 2022 sp. zn. 2Cdo/190/2020, uznesenie z 30. mája 2022 sp. zn. 2Cdo/201/2020); vychádzal i z právnych názorov vyslovených v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 14. novembra 2018 sp. zn. II. ÚS 484/2015 a z 24. novembra 2022 sp. zn. III. ÚS 468/2022.

13.3. Vychádzajúc z uvedeného veľký senát v rozhodnutí R 15/2024 konštatoval, že „držba je historicky chápaná ako faktický stav, ktorý spočíva vo vykonávaní faktickej reálnej moci nad vecou s úmyslom mať vec pre seba. Držba preto predpokladá existenciu dvoch zložiek. Prvou je corpus possessionis, ako faktická moc nad vecou, ku ktorej musí pristúpiť animus possidendi, ktorý vyjadruje vôľu držiteľa mať vec (právo) pre seba a nakladať s ňou ako s vlastnou. Vznik držby sa však na rozdiel od vzniku vlastníctva nemusí de lege lata nutne opierať o existujúci právny dôvod. Inak povedané na vznik oprávnenej držby postačí naplnenie zákonných predpokladov držby, medzi ktorými sa existencia právneho dôvodu nenachádza. V súčasnom Občianskom zákonníku rozlišujeme len medzi oprávnenou držbou a neoprávnenou držbou. Náš právny poriadok z tohto pohľadu nerozlišuje medzi držbou titulárnou a držbou vzniknutou na základe tzv. domnelého titulu, tak ako to robí napr. § 991 českého Občianskeho zákonníka. Oprávnená držba je založená na objektívne posudzovanej dobromyseľnosti držiteľa, že mu vec alebo právo patrí. Právne predpisy výraz „dobromyseľný“ nevymedzujú, preto východiskom ďalších úvah musí byť jeho význam v bežnej reči. V slovníku slovenského jazyka sa tomuto výrazu prisudzuje význam „dobrosrdečný, dobrácky“ a jeho synonymom je „statočný, poctivý, čestný“; opakom je zas výraz „zlomyseľný“ vo význame osoby, ktorá si „želá, robí niekomu zle“. Držiteľ je teda dobromyseľný o tom, že mu vec patrí vtedy, keď je poctivý, čestný o tom, že svojou držbou vykonáva vlastné právo, a teda že svojou držbou nerobí inému zle, že nezasahuje do práva iného, že nekoná bezprávne. Pri vydržaní nejde o to, či je držiteľ dobromyseľný s ohľadom na právny poriadok ako taký, ale či ho môžeme považovať za nedobromyseľného vo vzťahu k vlastníkovi, ktorý má stratíť

svoje vlastníctvo, teda či na jeho správaní k vlastníkovi je niečo odsúdeniahodného, čo spôsobuje, že spoločnosť nechce poskytnúť ochranu jeho dlhodobej a vlastníkom nerušenej držby. Súd sa v rámci skúmania otázky dobromyseľnosti zameriava na skúmanie poctivosti konania držiteľa z objektívneho hľadiska a nie na skúmanie (ne)existencie právneho titulu. Ako je už uvedené vyššie, je to dané tým, že na vznik držby nie je nevyhnutná existencia právneho dôvodu jej uchopenia a právny dôvod jej uchopenia je/môže byť len jedným z dôkazných prostriedkov, osvedčujúcich oprávnenosť držby. Pokiaľ platnosť právneho dôvodu uchopenia držby nie je rozhodujúcim kritériom pre skúmanie dobromyseľnosti držiteľa o oprávnenosti jeho držby, potom ani právny omyl nie je - z hľadiska platnosti a existencie právneho dôvodu uchopenia držby - rozhodujúci bez ohľadu na to, či je ospravedlniteľný alebo neospravedlniteľný. Neexistencia alebo neplatnosť právneho titulu teda sama osebe nevyklučuje poctivosť konania konajúceho a jeho dobromyseľnosť v tom, že mu vec alebo právo patrí, a teda že vzhľadom na jeho presvedčenie objektívne vzaté koná v dobrej viere, t. j. v ospravedlniteľnom omyle o poctivosti nadobudnutia držby. Na základe uvedeného je možné aj naďalej zotrvať na názore, že na rozdiel od preukazovania vlastníctva nebude treba, aby nadobúdateľ preukazoval platný právny dôvod nadobudnutia - riadny prechod vlastníctva, ale len okolnosti svedčiacie o poctivosti nadobudnutia, v tom je základný rozdiel medzi ochranou vlastníctva a ochranou držby (R 45/1986). Poctivosť konajúceho účastníka občianskoprávného vzťahu má pri skúmaní dobromyseľnosti držiteľa nepochybne zásadnejší význam, ako (ne)existencia právneho titulu, ktorý právny predpoklad vydržania zákon de lege lata nestanovuje.“

13.4. Najvyšší súd konajúc vo veľkom senáte uzavrel, že „nepovažuje za správny v podstate jediný argument, o ktorý sa novšia judikatúra (R 73/2015 a R 74/2015) opiera, a to, že „(ne)znalosť jasného, zrozumiteľného a nesporného ustanovenia zákona neospravedľňuje - pri zachovaní obvyklej opatrnosti sa totiž predpokladá, že každý sa oboznámi so zákonnou úpravou právneho úkonu, ktorý má v úmysle urobiť“. Judikátorna línia reprezentovaná rozhodnutiami R 73/2015 a R 74/2015 je nielen explicitne zákonom de lege lata nepotvrdzujúca, ale je tiež v rozpore so zámerom, ktorý mal zákonodarca pri reforme právnej úpravy vydržania v roku 1950 (spružniť a uľahčiť vydržanie) a pri znovuzavedení inštitútu vydržania v roku 1982 (ochrániť tzv. nedoložené právne vzťahy k nehnuteľnostiam), rovnako tak značne obmedzuje dosah vydržania a je neprímerane rigidná. Preto sa veľký senát priklonil k ostatným súdnym rozhodnutiam, ktoré fundamentálne reflektujú staršiu judikatúru, vychádzajúc pritom z interpretácie ustanovenia § 134 ods. 1 v spojení s § 130 ods. 1 OZ, z ktorých ustanovení platný právny titul ako predpoklad pre dobromyseľnosť držiteľa, resp. oprávnenosť držby nevyplýva. Zároveň pritom rešpektoval účel vydržania, ktorým je uvedenie do súladu dlhodobého faktického stavu nepretržitej držby oprávneným držiteľom (ktorý je po stanovenú dobu objektívne presvedčený o svojom domnelom vlastníckom práve) so stavom vlastníckym. Na historickom pozadí nie nepodstatnou je tiež okolnosť, že ani v minulosti (podľa slovenského, resp. uhorského práva, pozn.) právny titul nebol podmienkou držby. Nedostatok právneho titulu (napr. ústna kúpna zmluva nehnuteľnosti) preto pre účely vydržania nemôže zapríčiniť neoprávnenosť držby, resp. nedobromyseľnosť držiteľa; keď tak, môže byť (iba) jedným z dôkazov preukazujúcich oprávnenosť držby, resp. dobromyseľnosť držiteľa. V zhode s názorom ústavného súdu pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby treba skúmať, či držiteľ mohol byť objektívne presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Nemôže byť teda rozhodujúce, že pritom nespĺnil zákonné podmienky. Za poctivý spôsob nadobudnutia veci treba považovať také nadobudnutie,

ktoré je v súlade s dobrými mravmi. Spravidla je preto rozhodujúce, že držiteľ za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie, alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie.“

13.5. Uvedené závery najvyššieho súdu rozhodujúceho vo veľkom senáte sú plne aplikovateľné aj na prejednávajúcu vec; najnovšia judikatúra najvyššieho súdu nepovažuje neznalosť ustanovenia zákona za dôvod, ktorý by mal za následok nesplnenie podmienok oprávnenej držby, nakoľko rozhodujúcim bude, či držiteľ (v danom prípade žalobcovia) konal poctivo, a teda, či za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu. Uvedené zodpovedá právnej vete rozhodnutia veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 13. mája 2024 sp. zn. 1VCdo/1/2024, publikovaného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod publikačným číslom R 15/2024.

13.6. Dovolací súd iba pripomína, že právny názor vyjadrený v rozhodnutí veľkého senátu je pre senáty najvyššieho súdu záväzný (§ 48 ods. 3 prvá veta CSP); dôvod na odklon od týchto záverov dovolací súd v prejednávanej veci nezistil.

14. Dovolací súd vychádzajúc z vyššie uvedených východísk môže len konštatovať, že pokiaľ dovolateľ namietal odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu s poukazom na R 73/2015 a R 74/2015, neskoršia/aktuálna judikatúra ako R 15/2024, kedy dovolací súd rozhodoval vo veľkom senáte, dovtedajší výklad smerujúci k záveru, že neznalosť zákona zakladá právny omyl neospravedliteľný, odmietla. Neznalosť zákona tak v zmysle aktuálnej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu neospravedliteľný omyl nezakladá. Za podstatné považuje poctivosť účastníka občianskoprávneho vzťahu. Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že sudy nižších inštancií sa od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu neodklonili, námietka nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP tak nebola dôvodná.

15. Dovolateľ uplatnil dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP keď tvrdil, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Právnu otázku definoval nasledovne:

Vzťahuje sa výnimka zo zásady „nikto nemôže previesť na iného viac práv, ako sám má“ (nemo plus iuris) obsiahnutá v § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii, v znení účinnom do 31. 12. 2012, aj na speňažovanie majetku konkurzným správcom podľa § 92 ods. 6 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii, v znení účinnom do 31. 12. 2012 prostredníctvom dobrovoľnej dražby podľa osobitného zákona?

15.1. Dovolateľ tvrdil, že odvolací súd uvedenú otázku posúdil nesprávne; § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. neaplikoval (odmietol aplikovať) z dôvodu, že citované ustanovenie výslovne upravuje, že od nevlastníka môže vec nadobudnúť kupujúci, ktorý nadobudol vec odplatným prevodom v konkurze; v danom prípade však žalovaný nadobudol spornú nehnuteľnosť v rámci konkurzu, ale prostredníctvom dražby; dražba, resp. dobrovoľná dražba, nie je odplatným prevodom práva; v zákone o dobrovoľných dražbách je definovaná ako konanie, ktorého účelom je prechod vlastníckeho práva.

15.2. Žalovaný mal za to, že mu mala byť priznaná ochrana dobromyseľného nadobúdateľa podľa § 92 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. s ohľadom na nadobudnutie nehnuteľnosti speňažovanej v konkurze úpadcu.

15.3. Po preskúmaní napadnutého rozsudku odvolacieho súdu dovolací súd konštatuje, že ide o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej riešení založil napadnuté rozhodnutie.

16. Už súd prvej inštancie § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. považoval za výnimku z princípu *nemo plus iuris*; mal za to, že predmetné ustanovenie nemožno v prejednávanej veci aplikovať z dôvodu, že výslovne upravuje, že od nevlastníka môže vec nadobudnúť kupujúci, ktorý nadobudol odplatným prevodom v konkurze; žalovaný nadobudol spornú nehnuteľnosť v rámci konkurzu, ale prostredníctvom dražby; dražba, resp. dobrovoľná dražba nie je odplatným prevodom práva; zákon o dobrovoľných dražbách dražbu definuje ako konanie, účelom ktorého je prechod vlastníckeho práva.

16.1. Je zrejmé, že súd prvej inštancie videl rozdiel medzi prechodom a prevodom práva a mal za to, že § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. sa vzťahuje len na odplatný prevod vlastníckeho práva (a nie na jeho prechod). Uzavrel, že ani extenzívnym výkladom nemožno rozšíriť aplikáciu § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. aj na daný prípad (prechod vlastníckeho práva na základe dražby), ktorý bol z jeho aplikácie jasne vyňatý.

16.2. Odvolací súd nepovažoval za dôvodnú námietku žalovaného spočívajúcu v tom, že na prejednaný prípad nemožno aplikovať § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. (tu je rozhodnutie odvolacieho súdu zmätočné, nakoľko žalovaný sa práve aplikácie § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. domáhal - námietku zmätočnosti však neuplatnil); je však zrejmé, že otázku aplikácie citovaného ustanovenia posudzoval. Stotožnil sa so závermi súdu prvej inštancie, že ani pri pripustení extenzívneho výkladu nemožno rozšíriť aplikáciu zásady *nemo plus iuris* na prejednanú vec; dražba vykonávaná podľa zákona č. 527/2002 Z. z. je jedným zo spôsobov prechodu vlastníckeho práva.

17. Podľa § 93 zákona č. 7/2005 Z. z. účinného do 31. decembra 2012 (dražba bola vykonaná dňa 2. júla 2012)

(1) Pri speňažovaní majetku správca nie je viazaný zmluvnými predkupnými právami. V prípade speňažovania majetku, ku ktorému sa viaže zákonné predkupné právo alebo predkupné právo zriadené ako vecné právo, správca písomne ponúkne predmet predkupného práva za podmienok ustanovených osobitnými predpismi tomu, kto je z predkupného práva oprávnený; ak osobitný predpis neustanovuje kratšiu lehotu, správca nie je týmto predkupným právom viazaný, ak oprávnený predkupné právo nevyužije do 60 dní od doručenia písomnej ponuky.

(2) Speňažením majetku zanikajú všetky zabezpečovacie práva okrem zabezpečovacieho práva k majetku tretej osoby, ktoré je v skoršom poradí ako zabezpečovacie právo, ktoré zabezpečuje záväzok úpadcu.

(3) Kupujúci pri odplatnom prevode veci zapísanej do súpisu nadobudne vlastnícke právo aj vtedy, keď úpadca nebol vlastníkom tejto veci, ibaže vedel alebo musel vedieť, že úpadca alebo tretia osoba, ktorej majetok zabezpečuje záväzok úpadcu, nie je vlastníkom veci. Správca zodpovedá pôvodnému vlastníkovi veci za škodu, ktorá mu tým vznikla, ibaže preukáže, že konal s odbornou starostlivosťou.

17.1. Podľa § 91 ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. speňažovaním sa rozumie prevedenie všetkého majetku, ktorý podlieha konkurzu, na peňažné prostriedky v eurách na účel uspokojenia veriteľov. Za speňažovanie sa považuje aj zabezpečenie peňažnej hotovosti úpadcu, prijímanie plnení z úpadcových peňažných pohľadávok a odplatný prevod úpadcovho podniku alebo jeho časti.

17.2. Podľa § 92 ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. správca môže na účely speňaženia majetku a) vyhlásiť verejnú obchodnú súťaž, b) poveriť predajom majetku dražobníka, c) poveriť predajom majetku obchodníka s cennými papiermi, d) zorganizovať dražbu, ponukové konanie alebo iný súťažný proces smerujúci k predaju majetku, e) predat' majetok iným vhodným spôsobom.

17.3. Podľa § 92 ods. 6 zákona č. 7/2005 Z. z. ak správca speňažuje majetok podliehajúci konkurzu inak ako predajom podniku, časti podniku alebo podstatnej časti majetku patriaceho k podniku, môže speňažiť nehnuteľnosť podliehajúcu konkurzu len dražbou; tým nie je dotknuté ustanovenie § 93 ods. 1. Na dražbu organizovanú správcom sa primerane použijú ustanovenia osobitného predpisu; oznámenia súvisiace s dražbou správca zverejňuje v Obchodnom vestníku.

17.4. Podľa § 2 písm. a) zákona č. 527/2002 Z. z. na účely tohto zákona sa rozumie dražbou verejné konanie, ktorého účelom je prechod vlastníckeho práva alebo iného práva k predmetu dražby, konané na základe návrhu navrhovateľa, pri ktorom sa licitátor obracia na vopred neurčený okruh osôb prítomných na vopred určenom mieste s výzvou na podávanie ponúk, a pri ktorom na osobu, ktorá urobí najvyššiu ponuku, prejde príklepom licitátora vlastnícke alebo iné právo k predmetu dražby, alebo verejné konanie, ktoré bolo licitátorom ukončené z dôvodu, že nebolo urobené ani najnižšie podanie.

18. Pri riešení právnej otázky *nemo plus iuris* dovolací súd poukazuje na závery vyplývajúce z nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 549/2015, ktoré boli prevzaté aj do ďalších rozhodnutí ústavného súdu (sp. zn. I. ÚS 151/2016 a I. ÚS 460/2017). Podstata v nich uvedenej argumentácie spočíva v závere, že ústavný súd z hľadiska poskytnutia ústavnoprávnej ochrany musí tak postaviť na rovnakú úroveň vlastnícke právo pôvodného vlastníka a nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti novým nadobúdateľom na základe jeho dobrej viery. Tým sa dostávajú do vzájomnej kolízie obidve ústavné hodnoty - princíp ochrany dobrej viery ďalšieho nadobúdateľa a princíp ochrany vlastníckeho práva pôvodného vlastníka. Pokiaľ však nemožno zachovať maximum z obidvoch základných práv, treba prihliadnuť na princíp všeobecnej spravodlivosti, keď je nutné zvažovať všeobecné súvislosti tohto typu kolízie základných práv, ako aj individuálne okolnosti konkrétneho rozhodovaného prípadu. Vyššie riziko má niest' nedbalý vlastník než nadobúdateľ v dobrej viere, pretože tento nie je schopný sa nijako dozvedieť o tom, ako vec opustila vlastníkovu sféru a dostala sa na list vlastníctva prevodcu po zákonom určenom správnom (katastrálnom) konaní.

18.1. Ústavný súd Slovenskej republiky v neskoršom náleze z 19. januára 2021 sp. zn. I. ÚS 510/2016 tieto závery čiastočne koriguje konštatovaním, že súčasťou princípu materiálneho právneho štátu je nielen možnosť, ale aj povinnosť súdu vykladať právne normy ústavne súladným spôsobom s prihliadnutím na princíp elementárnej spravodlivosti; z tohto dôvodu konajúci senát ústavného súdu úplne nezavrhuje mimoriadne výnimočnú možnosť poskytnutia ochrany práv dobromyseľným nadobúdateľom, prioritne však k tejto otázke pristupuje zdržanlivo. Na závery z citovaného nálezu ústavný súd, pri nezavrnutí mimoriadne výnimočnej možnosti poskytnutia ochrany práv dobromyseľným nadobúdateľom, pri zdržanlivom prístupe k tejto otázke, poukázal aj v uznesení z 9. februára 2021 sp. zn. IV. ÚS 59/2021.

18.2. Dovolací súd poukazuje na to, že donedávna existovali dve skupiny rozhodnutí, posudzujúce predmetnú otázku, keď do prvej skupiny bolo možné zaradiť rozhodnutia zotrúvajúce na zásade „*nemo plus iuris*“ a do druhej skupiny rozhodnutia, ktoré túto zásadu umožňovali prelomiť, keď v nich boli okrem iného reflektované závery vyslovené v nálezo

ústavného súdu (sp. zn. I. ÚS 549/2015, I. ÚS 151/2016 a I. ÚS 460/2017), ktoré pripúšťali nadobudnutie vlastníckeho práva (len) na základe dobrej viery nadobúdateľa a nehnuteľnosti.

18.3. Už citovaný nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 510/2016 z 19. januára 2021 do istej miery korigoval svoje predošlé rozhodnutia vo vzťahu k nastolenej právnej otázke a svojím spôsobom otvoril cestu k ustáleniu rozhodovacej praxe v tejto oblasti aj na pôde najvyššieho súdu, ktoré našlo svoje zhmotnenie v rozhodnutí veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia sp. zn. 1VObdo/2/2020. Ústavný súd sa v uvedenom náleze vyjadril k viacerým skutočnostiam, ktoré sú významné aj pre skúmaný spor, a to k záverom vysloveným v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/71/2011 z 27. februára 2013, k rozdielnej judikatúre najvyššieho súdu, týkajúcej sa predmetnej právnej otázky (a to aj v nadväznosti na rozhodnutia ústavného súdu), či k ochrane dobromyseľného nadobúdateľa. Ústavný súd tu uviedol, že „si uvedomuje, že judikatúra slovenských najvyšších súdnych autorít momentálne nie je úplne jednotná v otázke posudzovania konfliktu ochrany vlastníckeho práva pôvodného vlastníka a ochrany dobromyseľnosti nového nadobúdateľa. Najvyšší súd v minulosti dlhodobo stabilne zastával názor o nemožnosti prelomenia zásady „nemo plus iuris“ princípom ochrany dobromyseľného nadobúdateľa (napríklad sp. zn. 3Cdo/144/2010, 2MCdo/20/2011, 5MCdo/12/2011, 3Cdo/223/2016, 3Cdo/307/2013), a to väčšinou s odôvodnením, že súčasne platný právny poriadok priznáva ochranu dobromyseľnému držiteľovi v právnom inštitúte vydržania, ktorý umožňuje oprávnenému (dobromyseľnému) držiteľovi nadobudnúť vlastnícke práva iba pri súčasnom splnení podmienky nerušeného uplynutia vydržacej doby. Za iných podmienok nemožno priznať dobromyseľnému držiteľovi nadobudnutie vlastníckeho práva. Medzi novšími rozhodnutiami najvyššieho súdu možno nájsť aj také, ktoré iba výnimočne pripúšťajú možnosť ochrany dobromyseľného nadobúdateľa. Z týchto rozhodnutí (sp. zn. 6Cdo/792/2015, 4Cdo/102/2017, 6Cdo/71/2011) ale nevyplýva všeobecná prednosť jedného z kolidujúcich princípov. Ide tu skôr o pripustenie možnosti skúmania existencie výnimočných okolností, ktoré môžu v konkrétnom prípade nastať, a ktoré môžu byť dôvodom na ustúpenie od prísneho zotrvávania na princípe nemo plus iuris.“ Pokiaľ ide o ochranu dobromyseľných nadobúdateľov, ústavný súd poukázal na to, že „z hľadiska legitímnych očakávaní účastníkov predmetného súdneho konania proti sebe stoja očakávania pôvodných vlastníkov, ktorí v relatívne krátkom časovom horizonte od straty svojho vlastníckeho práva (približne 7 mesiacov) podali na súde žalobu, a očakávania dobromyseľných nadobúdateľov. Pôvodní vlastníci legitímne očakávali, že ochrana vlastníckeho práva nebude poskytnutá subjektu, ktorý ho nadobudol na základe absolútne neplatného právneho úkonu. Dobromyseľní nadobúdatelia mohli legitímne očakávať, že im súdna ochrana bude poskytnutá, avšak len ako dobromyseľným držiteľom (§ 130 Občianskeho zákonníka), pretože platná právna úprava v čase podania žaloby v zásade vylučovala možnosť nadobudnutia plnohodnotného vlastníckeho práva na základe absolútne neplatného právneho úkonu.“

18.4. V otázke prelomenia zásady nemo plus iuris a s tým súvisiaceho nadobudnutia vlastníckeho práva od nevlastníka na základe dobrej viery nadobúdateľa, došlo k zjednoteniu rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a to prostredníctvom uznesenia veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia sp. zn. 1VObdo/2/2020 z 27. apríla 2021.

18.5. Zjednocovanie judikatúry všeobecných súdov je podľa zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zverené najvyššiemu súdu (resp. jeho plénu a kolégiám), keď mu okrem iného priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (I. ÚS 17/01,

III. ÚS 346/05). Od 1. júla 2016 je zabezpečenie jednoty rozhodovania a jednoty judikatúry predovšetkým úlohou veľkého senátu najvyššieho súdu (§ 48 Civilného sporového poriadku), (II. ÚS 252/2019).

18.6. Rozhodovanie veľkého senátu je zásadným právnym nástrojom, ktorým možno zjednotiť rozdielnu rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, vzhľadom na závažnosť jeho rozhodnutí podľa § 48 ods. 3 veta prvá CSP pre ostatné senáty (občianskoprávneho ako aj obchodnoprávneho kolégia) najvyššieho súdu. Aby totiž najvyšší súd mohol plniť svoju základnú úlohu, ktorou je zjednocovanie judikatúry, musí samotná judikatúra najvyššieho súdu pôsobiť navonok jednotne, k čomu majú prispieť najmä všeobecne záväzné rozhodnutia veľkého senátu.

18.7. K retrospektívnym účinkom zmenenej judikatúry dovolací súd vyjadruje vo svojich rozhodnutiach (sp. zn. 8MCdo/4/2014, 3Cdo/223/2016, 3Cdo/198/2017, 9Cdo/67/2020, 7Cdo/20/2021) priebežne stabilný názor, že pokiaľ dôjde k zmene judikatúry bez zmeny právnej normy, nejde o zmenu právneho pravidla; ide o tú istú normu a iba je nanovo vyjadrený jej obsah. Z toho vyplýva, že účinky zmeny judikatúry nemožno obmedziť len do budúcnosti, ale nový právny názor je potrebné aplikovať aj na všetky už prebiehajúce konania. Vychádza sa z prevažujúceho prístupu, že súd právo netvorí, ale iba nachádza.

18.8. V rozhodnutí sp. zn. 1VObdo/2/2020 veľký senát vo vzťahu k nastolenej právnej otázke okrem iného uviedol, že slovenská právna úprava nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka vo všeobecnosti neupravuje, keďže vlastnícke právo možno nadobudnúť len zákonom predpísaným spôsobom. To platí tak v prípade derivatívneho nadobúdania vlastníckeho práva, ako aj v prípade originárneho nadobúdania vlastníckeho práva. Nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka právna úprava umožňuje len v zákonom upravených prípadoch, predstavujúcich výnimku zo zásady, že vlastnícke právo možno nadobudnúť len od vlastníka, a len v týchto prípadoch zákon uprednostňuje ochranu dobromyseľného nadobúdateľa veci a umožňuje prelomenie zásady nemo plus iuris. Veľký senát dodal, že z predmetného konštatovania vyplýva, že neprichádza do úvahy, aby súdy bez toho, aby existoval zákonný podklad, rozširujúco vyvodzovali možnosť ochrany dobromyseľného nadobúdateľa tým spôsobom, že samotná dobrá viera nadobúdateľa postačuje na priznanie jej vlastníckeho práva, t. j. že by nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka bolo prípustné vo všeobecnosti. Uvedené platí bez ohľadu na to, že zotrvanie na zásade nemo plus iuris môže pôsobiť v subjektívnej rovine nespravodlivo voči nadobúdateľovi veci. Zároveň uviedol, že nadobudnutie veci v dobrej viere od nevlastníka vo všeobecnosti (t. j. okrem prípadov výslovne predpokladaných zákonom) nie je možné zaradiť ani medzi iné skutočnosti ustanovené zákonom, na základe ktorých možno nadobudnúť vlastnícke právo k veci (podľa § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

18.9. Veľký senát ďalej poukázal na výnimky zo zásady nemo plus iuris, uprednostňujúce ochranu dobromyseľného nadobúdateľa, ktoré sú taxatívne upravené naprieč jednotlivými právnymi predpismi. Medzi tieto výnimky zaradil ustanovenia § 486 Občianskeho zákonníka, § 446 Obchodného zákonníka, § 93 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, § 19 ods. 3 zákona o cenných papieroch a § 61 Exekučného poriadku (v znení účinnom do 31. marca 2017) [resp. § 140 ods. 2 písm. l) v spojení s § 150 ods. 2 Exekučného poriadku v znení účinnom od 1. apríla 2017], pričom uviedol, že v iných prípadoch má dobrá viera nadobúdateľa význam len pri nárokoch podľa ustanovenia § 126 ods. 2 v spojení s § 129 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorých sa však nadobúdateľ v dobrej viere - ktorý sa nestal vlastníkom veci s poukazom na zásadu nemo plus iuris - nemôže domáhať voči skutočnému vlastníkovi veci.

18.10. Napokon aj na pôde ústavného súdu je aplikácia zásady *nemo plus iuris* ustálená. Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení z 21. augusta 2024 č. k. I. ÚS 454/2024-23 konštatoval, že na úrovni ústavnej praxe došlo v ostatnom období k ustáleniu na právnom názore o potrebe uprednostnenia ochrany pôvodného vlastníka s výnimkou tých prípadov, kde zákon výslovne vytvára právny rámec pre možnosť nadobudnutia vlastníctva od nevlastníka. Ústavný súd sa v otázke riešenia konfliktu princípov *nemo plus iuris* s princípom ochrany dobromyseľného nadobúdateľa prikláňa k uprednostneniu zákonom predpokladaných spôsobov nadobudnutia vlastníckeho práva, pričom uprednostnenie práv nadobudnutých v dobrej viere úplne nezatraca, ale vzhľadom na zásadu právnej istoty aplikáciu tohto princípu pripúšťa iba vo veľmi obmedzenej miere (IV. ÚS 468/2023).

19. Dovolateľ v zásade nastolil otázku, či sa § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. (v znení platnom do 31. decembra 2012) aplikuje aj na prípady, keď správca speňažuje nehnuteľnosti prostredníctvom dobrovoľnej dražby.

20. Pri posudzovaní tejto otázky dovolací súd vychádzal z posúdenia vykonaného veľkým senátom obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 27. apríla 2021 sp. zn. IVOBdo/2/2020, ktorý ako výnimku zo zásady *nemo plus iuris*, uprednostňujúcu ochranu dobromyseľného nadobúdateľa zaradil aj ustanovenie § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z.

20.1. Pri výklade § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. nemožno vychádzať iba z izolovaného paragrafu zákona, resp. jeho odseku, ale z kontextu a účelu celého zákona. Zákon č. 7/2005 Z. z. upravuje riešenie úpadku dlžníka speňažením majetku dlžníka a kolektívnym uspokojením jeho veriteľov alebo postupným uspokojením veriteľov dlžníka spôsobom dohodnutým v reštrukturalizačnom pláne.

20.2. Zákon č. 7/2005 Z. z. upravuje speňaženie majetku úpadcu v oddiele označenom ako speňažovanie majetku; definuje, čo je speňažovanie majetku (§ 91), spôsoby speňažovania majetku (§ 92) a dopad na vecné práva k majetku pri jeho odplatnom prevode (§ 93).

20.3. Speňažovaním majetku sa rozumie prevedenie všetkého majetku, ktorý podlieha konkurzu, na peňažné prostriedky v eurách na účel uspokojenia veriteľov (§ 91 ods. 1 prvá veta). Z uvedeného nemožno vyvodit' inak, že zákon o konkurze a reštrukturalizácii uvažuje o prevode majetku (prevedenie všetkého majetku) a nie o jeho prechode; následne v § 92 dáva správcovi konkurznej podstaty zákonný príkaz, ako postupovať pri speňažovaní (a teda pri prevode) konkrétneho majetku dlžníka.

20.4. Zákonný príkaz na spôsob speňažovania platí aj na speňaženie (prevod) nehnuteľného majetku podliehajúceho konkurzu, a to dražbou, s výnimkou predaja podniku, časti podniku alebo podstatnej časti majetku patriaceho k podniku, v takom prípade platí zákonný príkaz podľa § 92 ods. 2, ods. 3 citovaného zákona.

20.5. Dražba nehnuteľného majetku (§ 92 ods. 6 zákona č. 7/2005 Z. z.) predstavuje osobitný spôsob, ako sa prevádza majetok medzi úpadcom a nadobúdateľom v prípade, že sa speňažuje nehnuteľný majetok úpadcu. Prostredníctvom dražby správca v zásade zisťuje, v prospech ktorej osoby a za akú cenu majetok úpadcu speňaží (prevedie).

20.6. Iba skutočnosť, že § 92 ods. 6 druhá veta (na dražbu organizovanú správcom sa primerane použijú ustanovenia osobitného predpisu; oznámenia súvisiace s dražbou správca zverejňuje v Obchodnom vestníku) odkazuje na použitie osobitného predpisu (ktorým je podľa poznámky pod

čiarou zákon č. 527/2002 Z. z.) neznamená, že v prípade speňaženia (prevodu) majetku prostredníctvom dobrovoľnej dražby sa zo „speňaženia“ stane „bezodplatný prevod“, ako argumentovali sudy nižších inštancií. Dražba (ako zákonný príkaz zákonodarcu na spôsob speňaženia nehnuteľného majetku úpadcu) je totiž len jeden zo spôsobov speňaženia majetku úpadcu (v danom prípade nehnuteľného). Zákonodarca totiž nepodriadiť správcu absolútne zákonu č. 527/2002 Z. z., ale iba z hľadiska postupu vykonávania dražby ho odkazuje na primerané použitie uvedeného zákona. Správca konkurznej podstaty, jeho práva a povinnosti a ostatné inštitúty konkurzného konania ostávajú podriadené zákonu č. 7/2005 Z. z. a iba v prípade vykonania dražby má postupovať spôsobom podľa zákona č. 527/2005 Z. z.

20.7. Legálnu definíciu dražby poskytuje zák. č. 527/2002 Z. z. v § 2a; dražbou, avšak len na účely zákona č. 527/2002 Z. z. označuje verejné konanie, ktorého účelom je prechod vlastníckeho práva alebo iného práva k predmetu dražby, konané na základe návrhu navrhovateľa, pri ktorom sa licitátor obracia na vopred neurčený okruh osôb prítomných na vopred určenom mieste s výzvou na podávanie ponúk, a pri ktorom na osobu, ktorá urobí najvyššiu ponuku, prejde príklepom licitátora vlastnícke alebo iné právo k predmetu dražby, alebo verejné konanie, ktoré bolo licitátorom ukončené z dôvodu, že nebolo urobené ani najnižšie podanie.

20.7.1. Dražba ani podľa zákona č. 527/2002 Z. z. nie je bezodplatnou; z § 2a vyplýva, že vlastníctvo prejde príklepom na osobu, ktorý urobí najvyššiu ponuku.

20.8. V procese speňaženia majetku úpadcu dochádza k zmene vlastníckeho práva z úpadcu na nadobúdateľa. Podstatné je, že ide o odplatné speňaženie; zákon č. 7/2005 Z. z. chápe speňaženie ako prevod (speňažovaním majetku sa rozumie prevedenie všetkého majetku úpadcu). Výkladom, ktoré prijali sudy nižších inštancií vo vzťahu k dražbe charakterizovanej vo všeobecnosti ako „prechod“ práva, je záver, že ochrana podľa § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z., ktorú ustálená judikatúra považuje za výnimku zo zásady *nemo plus iuris*, by bola iba iluzórna, pokiaľ správca v dôsledku zákonného príkazu speňažuje nehnuteľný majetok úpadcu prostredníctvom dražby (postupom podľa zákona č. 527/2002 Z. z.). Na druhej strane by bol nadobúdateľ nehnuteľného majetku, ktorý je speňažovaný v dôsledku zákonného príkazu dražbou, neprímerane znevýhodnený proti nadobúdateľom iného majetku úpadcu, ktorý bol v dôsledku zákonného prípadu speňažený zmluvou o predaji podniku, kúpnu zmluvou alebo inou zmluvou, ktorá má charakter prevodu práva. Takto však zákon č. 7/2005 Z. z. dispozíciu správcu s majetkom úpadcu nečlení, všetky spôsoby dispozície správcu s majetkom úpadcu pomenúva spoločným pojmom „speňaženie“, ktoré definuje ako „prevedenie majetku, ktorý podlieha konkurzu“.

21. Vzhľadom na vyššie uvedenú argumentáciu dovolací súd uzatvára, že § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení účinnom do 31. decembra 2012 treba vykladať tak, že sa vzťahuje aj na speňaženie majetku konkurzným správcom podľa § 92 ods. 6 zákona č. 7/2005 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2012 prostredníctvom dobrovoľnej dražby podľa osobitného zákona. Vo väzbe na uvedené potom na dovolateľom nastolenú právnu otázku (body 5.2., aj 19. tohto rozhodnutia) je treba odpovedať tak, že výnimka zo zásady nikto nemôže previesť na iného viac práv ako sám má (*nemo plus iuris*) obsiahnutá v § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii, v znení účinnom do 31. decembra 2012, sa vzťahuje aj na speňažovanie majetku konkurzným správcom podľa § 92 ods. 6 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii, v znení účinnom do 31. decembra 2012 prostredníctvom dobrovoľnej dražby podľa osobitného zákona.

22. Pokiaľ sudy nižších inštancií vychádzali iba z označenia § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. (vecné práva pri odplatnom prevode) a iného právneho názoru, ich závery sú výsledkom nesprávneho právneho posúdenia.